

ПРОСПЕКТ

**МЕРМЕРЕН КОМБИНАТ АД ПРИЛЕП
АКЦИОНЕРСКО ДРУШТВО ЗА ПРОИЗВОДСТВО, ПРЕРАБОТКА, ТРГОВИЈА И
МОНТАЖА НА УКРАСЕН КАМЕН**

ул. Крушевски Пат б.б., 7500 Прилеп, Република Македонија

Тел: +389 48 418 940; + 389 48 418 942; + 389 48 426 468

Факс: + 389 48 418 998

Веб страна: <http://www.mermeren.com>

Скопје, Април 2013 година

Покровител за котација:
Комерцијална банка АД Скопје

1. ОСНОВНИ ПОДАТОЦИ.....	3
2. ПОДАТОЦИ ЗА ИЗДАВАЧОТ И КАПИТАЛОТ НА ИЗДАВАЧОТ	4
3. ПОДАТОЦИ ЗА ДЕЛОВНИ АКТИВНОСТИ НА ИЗДАВАЧОТ.....	6
4. ФИНАНСИСКИ ПОДАТОЦИ	8
5. ПОДАТОЦИ ЗА АКЦИИТЕ ЗА КОИ СЕ БАРА КОТАЦИЈА	9
6. ПОДАТОЦИ ЗА ОРГАНИТЕ НА УПРАВУВАЊЕ НА ИЗДАВАЧОТ	10
7. РАЗВОЈНИ ПЕРСПЕКТИВИ	18
8. ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ.....	18

1. ОСНОВНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Основни податоци за Проспектот

Овој документ е Проспект на Акционерското друштво за производство, преработка, трговија и монтажа на украсен камен Мермерен Комбинат АД Прилеп, со седиште на ул. Крушевски Пат б.б., 7500 Прилеп, Република Македонија и матичен број 4058615.

Проспектот е изработен на 24.04. 2013 година.

Покровител на котацијата е Комерцијална банка АД Скопје

1.2. Изјава на органот на управување на издавачот

Според нашите уверувања и согласно нашите сознанија и податоци со кои располагаме, под целосна морална, материјална и кривична одговорност, изјавуваме дека сите податоци од овој проспект сочинуваат целосно и вистинито прикажување на имотот и обврските, добивките и загубите, финансиската и деловната состојба на издавачот, правата содржани во хартиите од вредност и дека не се изоставени податоци кои би можеле да влијаат на целовитоста и вистинитоста на овој проспект

Јасна Ажиевска Петрушева
Финансов Директор

1.3. Називите и адресите на банките на издавачот, покровителот на котацијата, правните советници и останатите советници за емисијата

Банка на издавачот:

Комерцијална банка АД Скопје
Кеј Димитар Влахов бр.4
1000 Скопје, Р. Македонија

Стопанска Банка АД Скопје
ул. 11 Октомври бр.7
1000 Скопје, Р. Македонија

Покровител на котацијата:

Комерцијална банка АД Скопје
Кеј Димитар Влахов бр.4
1000 Скопје, Р. Македонија

Не постојат правни или останати советници за емисијата.

1.4. Називите и адресите на друштвата за ревизија кои извршиле ревизија на годишните сметки на издавачот за последните две години

Друштво за ревизија
Гранд Торнтон ДОО
ул. Мито Хаџивасилев – Јасмин бр.52В/1-7
1000 Скопје, Р. Македонија

1.5. Квалификации на ревидираните годишни финансиски извештаи, доколку ги има (одбивање на ревизорот да даде мислење кон извештаите или давање на негативно мислење кон извештаите)

За 2011 и 2012 година не се изразени квалификувани мислења за финансиските извештаи од страна на ревизорите.

1.6. Мислење од надворешен експерт за делови од Проспектот, доколку истото е изготвено

Не е побарано мислење од надворешен експерт за изработка на Проспектот.

1.7. Опис на родот на акциите за кои се поднесува барањето, бројот на акции и нивната номинална вредност

Акционерското друштво за производство, преработка, трговија и монтажа на украсен камен Мермерен Комбинат АД Прилеп има вкупно издадено 4.686.858 обични акции со номинална вредност од 1 евро, односно вкупен номинален капитал од 4.686.858 евра.

2. ПОДАТОЦИ ЗА ИЗДАВАЧОТ И КАПИТАЛОТ НА ИЗДАВАЧОТ

2.1. Назив и седиште на издавачот

Акционерското друштво за производство, преработка, трговија и монтажа на украсен камен Мермерен Комбинат АД Прилеп, со седиште на ул. Крушевски Пат б.б., 7500 Прилеп, Република Македонија и матичен број 4058615.

2.2. Тековна состојба од Трговскиот регистар не постара од три дена

Тековната состојба на Друштвото е дадена во прилог.

2.3. Износот на вкупниот капитал, поодделните родови на акции со нивните главни карактеристики, бројот и вкупната номинална вредност на секој род

Вкупен капитал – Основната главнина на друштвото изнесува 4.686.858 евра.

Карактеристики на обичните акции – Акциите гласат на име, носат право на глас и носат право на дел од остварената добивка (дивиденда) во денари и се неделиви.

Број на обични акции –Акционерскиот капитал е поделен на 4.686.858 обични акции од кои секоја со номинална вредност од 1 евро.

Вкупна номинална вредност –Вкупната номинална вредност на акционерскиот капитал изнесува 4.686.858 евра.

2.4. *Одредбите од статутот кои ги регулираат промените во капиталот на издавачот и правата кои произлегуваат од различните родови на акции*

Одлуката за зголемување, односно намалување на основната главнина на издавачот е во надлежност на Собранието на акционери кое одлучува со $\frac{3}{4}$ мнозинство од гласовите претставени на Собранието, а се опишани во членовите 21 и 22 од Статутот. Обичните акции гласат на име, даваат право на глас во Собранието на Друштвото, право на исплата на дел од добивката (дивиденда) и се подетално опишани во членовите 16, 17, 18, 19 и 20 од Статутот на Друштвото.

2.5. *Промените во структурата на капиталот во последните две години, во смисла на износите на емитираниот капитал и бројот и родовите на акции кои го сочинуваат вкупниот капитал*

Во последните две години не биле извршени промени во структурата на капиталот на Друштвото.

2.6. *Износот на сите должнички конвертибилни хартии од вредност, со опис за правилата и процедурите на конверзија*

Друштвото нема издадено должнички конвертибилни хартии од вредност.

2.7. *Имињата на акционерите кои поседуваат над 5% од акциите со право на глас*

Име и презиме	Број на акции	% учество
Stone Works Holdings Cooperatief U.A. Netherlands	4.143.357	88,40%
Piraeus Bank S.A.	468.700	10,00%

2.8. *Доколку издавачот поседува мнозинско учество во одредени друштва, краток опис на меѓусебната поврзаност, како и родот и бројот на акциите во сопственост на издавачот*

Издавачот не поседува мнозинско учество во други друштва.

2.9. Ревидирани финансиски извештаи на издавачот и/или консолидирани ревидирани финансиски извештаи на издавачот и неговите зависни друштва, за претходните две години

Ревидираните финансиски извештаи за 2011 и 2012 година се дадени во прилог.

2.10. Податоци и информации доколку издавачот е во постапка на издавање на акции заради спојувања, поделби, или понуди за преземања други друштва

Издавачот во моментот не е во постапка на издавање акции заради спојувања, поделби или понуди за преземања од/на други друштва.

3. ПОДАТОЦИ ЗА ДЕЛОВНИ АКТИВНОСТИ НА ИЗДАВАЧОТ

3.1. Опис на основните дејности на издавачот, наведувајќи ги главните производи и услуги

Приоритетна дејност на Друштвото е 08.11 – Вадење на декоративен камен и камен за градежништво, варовник, суров гипс, креда и шкрилци.

3.2. Информација за значајни нови производи

Друштвото во моментот не поседува и не развива значајни нови производи.

3.3. Приказ на приходите од продажба во изминатите две години

Вкупните приходи од продажба за 2011 година изнесуваат 833.419 илјади денари, додека вкупните приходи од продажба за 2012 година изнесуваат 816.077 илјади денари.

3.4. Краток приказ на степенот на зависност (доколу постои) од патенти, лиценци, индустриски, комерцијални или финансиски договори или нови производни постапки, доколку истите се од голема важност за работењето на издавачот

Одобрение за експлоатација на минералната сировина – мермер од наоѓалиштето Сивец, општина Прилеп

3.5. Информации за политиката на развојот и истражување на нови прозводи и постапки, во изминатите три години, доколку се значителни

Друштвото активно ги следи новите расположливите технологии и трендови на пазарот со цел проширување на протфолиото на производи.

3.6. Информации за сите судски или арбитражни постапки, кои се во тек или ќе настанат и кои можат да имаат значително влијание на финансиската состојба на издавачот

Не се антиципирани материјално значајни обврски кои би произлегле од постоечките судски постапки кои се водат против Друштвото, бидејќи професионалните правни совети укажуваат дека нема веројатност за појава на значителни загуби.

3.7. Бројот на вработени и квалификационата структура во изминатите три години

2010 година		2011 година		2012 година	
Основно	52	Основно	50	Основно	47
ССС	284	ССС	297	ССС	283
ВС	13	ВС	12	ВС	10
ВСС	37	ВСС	43	ВСС	43
Вкупно	386	Вкупно	402	Вкупно	383

3.8. Опис и вредност на значителните инвестиции во основни средства и вложувања во хартии од вредност на други трговски друштва, во последните две години

Датум на набавка	Опис на средството	Вредност во денари
01.03.2011	ДАТАМИН СТУДИО 2/СОФТВЕР ЗА ГЕОМЕТРИ	1.770.627,00
14.04.2011	ХИДРАУЛИЧЕН ЧЕКАН ОЦМ 200С	2.089.786,50
03.05.2011	ПЕРФОРА САМООДНА ДУПЧАЛКА МАКСИДРИЛ	13.671.639,00
23.06.2011	САНДВИК МАШИНА ЗА БУШЕЊЕ	13.056.189,00
01.06.2011	ВОЗДУШЕН КОМПРЕСОР АТЛАС КОПКО	1.484.604,50
01.07.2011	ВОЗДУШЕН КОМПРЕСОР АТЛАС КОПКО	1.123.757,50
14.07.2011	КАТЕРПИЛАР ЛОАДЕР	3.853.023,00
06.09.2011	ФРЕЗА ЗА ПРОДОЛЖЕНО СЕЧЕЊЕ ПЛОЧИ	1.486.615,50
09.09.2011	ДАМПЕР КОМАТСУ	24.541.400,00
29.05.2012	ЏИП ДАЦИЈА САНДЕРО	642.102,00
31.05.2012	ИСТРАГИ И РАСЧИСТУВАЊЕ ВО РУДНИК	15.653.741,50
01.07.2012	ДИЈАМАНТСКА МАШИНА С 625	1.390.516,50
11.07.2012	ТОЈОТА ХИЛУКС ТОВАРНО ВОЗИЛО	1.681.102,50
10.08.2012	КАТЕРПИЛАР ДОЏЕР	9.856.000,00
10.08.2012	КАТЕРПИЛАР ЕКСКАВАТОР	4.718.560,00
29.08.2012	ГЕМСА САМООДНА ДУПЧАЛКА	4.375.954,50
05.09.2012	КАТЕРПИЛАР 914 Г	3.006.722,00
17.09.2012	ГЕМСА	4.190.738,50
31.10.2012	ХИДРАУЛИЧЕН ОБАРАЧ НА БЛОКОВИ ОМПОВЕР КАВАСАКИ	2.214.336,50
26.11.2012	КАТЕРПИЛАР	3.068.696,00
	ВКУПНА ВРЕДНОСТ	113.876.112,00

3.9. Место и позиција на издавачот во гранката (описно)

Приоритетна дејност на Друштвото е 08.11 – Вадење на декоративен камен и камен за градежништво, варовник, суров гипс, креда и шкрилци.

4. ФИНАНСИСКИ ПОДАТОЦИ

4.1. Информација за финансиските податоци за последните три години

	2010 год	2011 год	2012 год
Вкупни средства во 000 денари	2.420.512	1.602.772	1.716.206
Вкупни обврски во 000 денари	564.741	487.221	727.507
Добивка/загуба пред оданочување во 000 денари	581.125	(274.904)	118.153
Нето добивка по акција	120,24	(72,38)	25,20
Коефициент цена/добивка	2,08	/	21,81
Коефициент цена / книговодствена вредност по акција	0,63	2,38	2,61
Износ на исплатена дивиденда по акција	31,365	76,875	52,275
Дивиденден принос	12,55%	13,58%	9,51%

4.2. Податоци за трговските друштва во кои издавачот има мнозинско учество, а кои може да имаат влијание на проценката на имотот и обврските на издавачот, финансиската состојба или добивката и загубата

Издавачот не поседува мнозинско учество во други друштва.

4.3. Доколку издавачот има мнозинско учество во други трговски друштва, доставува консолидирани годишни финансиски извештаи

Издавачот не поседува мнозинско учество во други друштва.

4.4. Во консолидираните финансиски извештаи можат да бидат вклучени и друштва во кои издавачот има учество или значајно учество, ако органите на управување на друштвото сметаат дека вклучувањето ќе доведе до поцелосен приказ на имотната состојба и добивката на друштвото со мнозински удел

Издавачот не поседува мнозинско учество во други друштва.

4.5. Кога издавачот го вклучува само консолидираниот финансиски извештај во Проспектот, мора да го наведе износот на консолидирана добивка или загуба по акција, по оданочување, за последните три години

Друштвото не поседува мнозинско учество во други друштва и не изготвува консолидирани финансиски извештаи.

5. ПОДАТОЦИ ЗА АКЦИИТЕ ЗА КОИ СЕ БАРА КОТАЦИЈА

5.1. *Опис на родот на акциите за кои се поднесува барањето, бројот на акции и нивната номинална вредност*

Акционерското друштво за производство, преработка, трговија и монтажа на украсен камен Мермерен Комбинат АД Прилеп има вкупно издадено 4.686.858 обични акции со номинална вредност од 1 евро, односно вкупен номинален капитал од 4.686.858 евра.

5.2. *Опис на правата кои им припаѓаат на акциите, а особено: правото на глас, правото на учество во добивката, како и правата во случај на стечај односно ликвидација на издавачот*

Обичните акции гласат на име, даваат право на глас во Собранието на Друштвото, право на исплата на дел од добивката (дивиденда) и се подетално опишани во членовите 16, 17, 18, 19 и 20 од Статутот на Друштвото.

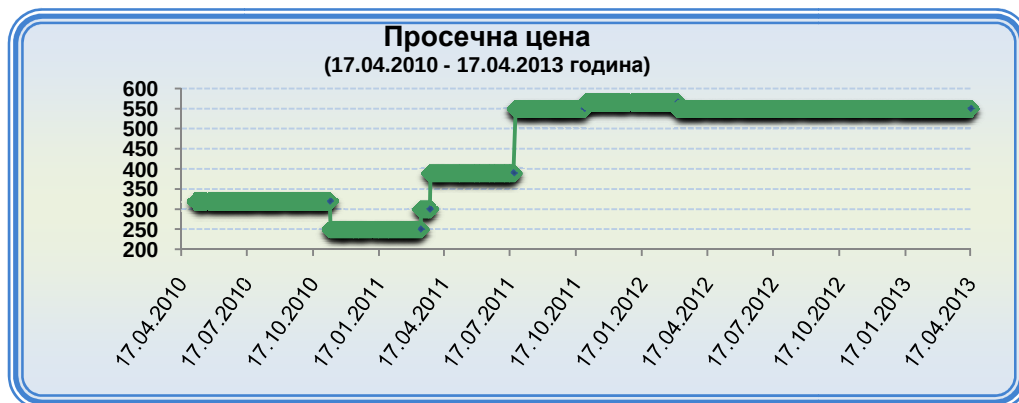
5.3. *Наведување на одредбите од Статутот на друштвото кои се однесуваат на: Собранието на акционери, соопштенија за акционерите, право на глас, дивиденда, ликвидација на друштвото, откуп на сопствени акции*

Согласно член 78 од Статутот, Друштвото престанува со работа со Одлука донесена од Собранието на акционери, која е донесена со мнозинство гласови кои претставуваат $\frac{3}{4}$ од акциите со право на глас претставени на Собранието. Согласно членовите од 24 до 43 од Статутот, годишното Собрание на акционери го свикува Главниот извршен директор, најдоцна три месеци по составувањето на годишната сметка и на годишниот извештај за работата на Друштвото во претходната деловна година, а не подоцна од шест месеци од завршувањето на календарската година. Собранието се свикува со праќање на покана или јавен повик, кој задолжително го содржи предложениот дневен ред, во рок од 21 ден од доставувањето на поканата, односно објавата на јавниот повик. Секоја обична акција дава право на глас во Собранието и тоа право се остварува лично или преку именуван полномошник. Со седницата на Собранието претседава Претседавач кој го определува редоследот на работата и го одржува редот на седницата. Собранието може да работи ако на седницата присуствуваат учесници со најмалку мнозинство од вкупниот број на акциите со право на глас. За работата на Собранието се води записник.

Согласно членовите 18 и 27 од Статутот, акционерите имаат право на дел од годишната добивка што Собранието на акционери ќе ја утврди со одлука за распределба.

5.4. Статистички податоци за тргувањето со акциите на друштвото за период од три години

Графички приказ на дневната просечна цена на хартиите од вредност за последните три години.

Графички приказ на дневниот обем на тргување со хартиите од вредност за последните три години.

6. ПОДАТОЦИ ЗА ОРГАНИТЕ НА УПРАВУВАЊЕ НА ИЗДАВАЧОТ

6.1. Основни податоци за Одборот на директори на издавачот

6.1.1	Име и презиме	Илиас Ригопулос
6.1.2	Деловна адреса	
6.1.3	Функција што ја врши кај издавачот	Главен извршен директор Извршен член на Одборот на директори
6.1.4	Податок за значајните активности на лицето надвор од работењето кај издавачот (доколку тие активности се значајни за издавачот)	Не врши значајни активности надвор од работењето кај издавачот.
6.1.5	Податок за природата на било каква поврзаност на лицето со другите членови на одборот на директори, управниот или надзорниот одбор, одборот за управување со ризици,	Нема било каква поврзаност со другите членови на Одборот на директори.

	одборот за ревизија, и други органи утврдени со Статутот (кредитен одбор и слично)	
6.1.6	Податоци за релевантното менаџерско и експертско работно искуство на лицето	2012/07–денес – Мермерен Комбинат АД Прилеп – Главен Извршен Директор 2010/04–2012/07 – Мермерен Комбинат АД Прилеп – Оперативен Директор 2009–2010/03 - S&B INDUSTRIAL MINERALS GmbH, Германија - Refractories BU & China Sourcing Manager 2006-2008 - S&B INDUSTRIAL MINERALS (TIANJIN) Co., LTD, Кина – General Manager 2001-2004 - S&B INDUSTRIAL MINERALS S.A, Грција, Mining Manager 2000-2001 - S&B INDUSTRIAL MINERALS S.A, Грција, Mines Manager 1996-2000 - MYKOBAR MINING COMPANY S.A, Грција - Plant Manager
6.1.7	Имиња на друштва во кои лицето е член на одборот на директори, односно управниот и надзорниот одбор или содружник, односно акционер во било кое време во последните пет години и податок дали лицето се уште е или не е веќе член или содружник, односно акционер	Лицето не било член на одборот на директори, односно управниот и надзорниот одбор или содружник, односно акционер во било кое време во последните пет години во друго друштво.
6.1.8	Податок дали лицето било член на одборот на директори, односно управниот и надзорниот одбор на правно лице против кое е поведена стечајна, предстечајна или ликвидациона постапка во последните пет години	Лицето не било член на одборот на директори, односно управниот и надзорниот одбор на правно лице против кое е поведена стечајна, предстечајна или ликвидациона постапка во последните пет години.
6.1.9	Податок дали на лицето му е изречена мерка на безбедност забрана за вршење на професија, дејност или должност од определено занимање кое делумно или во целост е опфатено во предметот на работење на издавачот во последните пет години (со податок кога била изречена мерката и до кога траела забраната	На лицето не му е изречена мерка на безбедност забрана за вршење на професија, дејност или должност од определено занимање кое делумно или во целост е опфатено во предметот на работење на издавачот во последните пет години.
6.1.10	Податок дали лицето има сопствено учество во основната главнина на издавачот и во гласачката структура на издавачот, со податок за износот на тоа учество	Лицето поседува 1.700 обични акции со право на глас издадени од Мермерен Комбинат АД Прилеп, што претставува 0,04% учество во основната главнина и во гласачката структура на издавачот.

6.1.11	Податок за потенцијален судир на интереси помеѓу одговорностите кои лицето ги има кај издавачот и нивните приватни интереси или други одговорности	Не постои потенцијален судир на интереси помеѓу одговорностите кои лицето ги има кај издавачот и неговите приватни интереси или други одговорности.
6.1.12	Податок за постоење на договор или соработка помеѓу лицето и големите акционери, клиентите, добавувачите и други лица врз основа на што лицето било избрано за член на одборот на директори, односно управниот и надзорниот одбор на издавачот	Не постои договор или соработка помеѓу лицето и големите акционери, клиентите, добавувачите и други лица врз основа на што лицето било избрано за член на одборот на директори.
6.1.13	Податоци за постоењето на било какво ограничување на располагањето со акциите кои лицето ги поседува кај издавачот во определен временски период	Не постои било какво ограничување на располагањето со акциите кои лицето ги поседува кај издавачот во определен временски период.

6.1.1	Име и презиме	Горан Попоски
6.1.2	Деловна адреса	
6.1.3	Функција што ја врши кај издавачот	Извршен член на Одборот на директори
6.1.4	Податок за значајните активности на лицето надвор од работењето кај издавачот (доколку тие активности се значајни за издавачот)	Не врши значајни активности надвор од работењето кај издавачот.
6.1.5	Податок за природата на било каква поврзаност на лицето со другите членови на одборот на директори, управниот или надзорниот одбор, одборот за управување со ризици, одборот за ревизија, и други органи утврдени со Статутот (кредитен одбор и слично)	Нема било каква поврзаност со другите членови на Одборот на директори.
6.1.6	Податоци за релевантното менаџерско и експертско работно искуство на лицето	1989 – Еуроинвест 11 Октомври Прилеп – инженер во развој 1991 – Еуроламинат Прилеп – Директор на Служба за Обезбедување на Квалитет 1993 – Мермерен Комбинат АД Прилеп – Раководител на одржување 2003 – Мермерен Комбинат АД Прилеп – Раководител на внатрешна контрола и ревизија 2006 – денес - Мермерен Комбинат АД Прилеп – Извршен Директор
6.1.7	Имиња на друштва во кои лицето е член на одборот на директори, односно управниот и надзорниот одбор или содружник, односно акционер во било кое време во	Лицето не било член на одборот на директори, односно управниот и надзорниот одбор или содружник, односно акционер во било кое време во последните пет години во друго

	последните пет години и податок дали лицето сеж уште е или не е веќе член или содружник, односно акционер	друштво.
6.1.8	Податок дали лицето било член на одборот на директори, односно управниот и надзорниот одбор на правно лице против кое е поведена стечајна, предстечајна или ликвидациона постапка во последните пет години	Лицето не било член на одборот на директори, односно управниот и надзорниот одбор на правно лице против кое е поведена стечајна, предстечајна или ликвидациона постапка во последните пет години.
6.1.9	Податок дали на лицето му е изречена мерка на безбедност забрана за вршење на професија, дејност или должност од определено занимање кое делумно или во целост е опфатено во предметот на работење на издавачот во последните пет години (со податок кога била изречена мерката и до кога траела забраната	На лицето не му е изречена мерка на безбедност забрана за вршење на професија, дејност или должност од определено занимање кое делумно или во целост е опфатено во предметот на работење на издавачот во последните пет години.
6.1.10	Податок дали лицето има сопствено учество во основната главнина на издавачот и во гласачката структура на издавачот, со податок за износот на тоа учество	Лицето поседува 3.176 обични акции со право на глас издадени од Мермерен комбинат АД Прилеп, што претставува 0,07% учество во основната главнина и во гласачката структура на издавачот.
6.1.11	Податок за потенцијален судир на интереси помеѓу одговорностите кои лицето ги има кај издавачот и нивните приватни интереси или други одговорности	Не постои потенцијален судир на интереси помеѓу одговорностите кои лицето ги има кај издавачот и неговите приватни интереси или други одговорности.
6.1.12	Податок за постоење на договор или соработка помеѓу лицето и големите акционери, клиентите, добавувачите и други лица врз основа на што лицето било избрано за член на одборот на директори, односно управниот и надзорниот одбор на издавачот	Не постои договор или соработка помеѓу лицето и големите акционери, клиентите, добавувачите и други лица врз основа на што лицето било избрано за член на одборот на директори.
6.1.13	Податоци за постоењето на било какво ограничување на располагањето со акциите кои лицето ги поседува кај издавачот во определен временски период	Не постои било какво ограничување на располагањето со акциите кои лицето ги поседува кај издавачот во определен временски период.

6.1.1	Име и презиме	Јоаннис Вогиатзис
6.1.2	Деловна адреса	
6.1.3	Функција што ја врши кај издавачот	Неизвршен член на Одборот на директори
6.1.4	Податок за значајните активности на лицето надвор од работењето кај	Не врши значајни активности надвор од работењето кај издавачот.

	издавачот (доколку тие активности се значајни за издавачот)	
6.1.5	Податок за природата на било каква поврзаност на лицето со другите членови на одборот на директори, управниот или надзорниот одбор, одборот за управување со ризици, одборот за ревизија, и други органи утврдени со Статутот (кредитен одбор и слично)	Нема било каква поврзаност со другите членови на Одборот на директори.
6.1.6	Податоци за релевантното менаџерско и експертско работно искуство на лицето	Пред да почне со работа во “NBGI Private Equity” во декември 2006 година, Јанис бил потпретседател во “Citigroup Venture Capital International” во Лондон, каде бил одговорен за иницирање, структурирање и извршување трансакции со приватен сопственички капитал во Централна и Источна Европа, Блискиот Исток, Африка и Индија. Пред да се приклучи на тимот на “Citigroup” во април 2000 година, Јанис има работено како виш консултант во “Chemintel”, консултантска фирма специјализирана за петрохемиската индустрија, со седиште во Лондон.
6.1.7	Имиња на друштва во кои лицето е член на одборот на директори, односно управниот и надзорниот одбор или содружник, односно акционер во било кое време во последните пет години и податок дали лицето сеж уште е или не е веќе член или содружник, односно акционер	Лицето не било член на одборот на директори, односно управниот и надзорниот одбор или содружник, односно акционер во било кое време во последните пет години во друго друштво.
6.1.8	Податок дали лицето било член на одборот на директори, односно управниот и надзорниот одбор на правно лице против кое е поведена стечајна, предстечајна или ликвидациона постапка во последните пет години	Лицето не било член на одборот на директори, односно управниот и надзорниот одбор на правно лице против кое е поведена стечајна, предстечајна или ликвидациона постапка во последните пет години.
6.1.9	Податок дали на лицето му е изречена мерка на безбедност забрана за вршење на професија, дејност или должност од определено занимање кое делумно или во целост е опфатено во предметот на работење на издавачот во последните пет години (со податок кога била изречена мерката и до кога	На лицето не му е изречена мерка на безбедност забрана за вршење на професија, дејност или должност од определено занимање кое делумно или во целост е опфатено во предметот на работење на издавачот во последните пет години.

	траела забраната	
6.1.10	Податок дали лицето има сопствено учество во основната главнина на издавачот и во гласачката структура на издавачот, со податок за износот на тоа учество	Лицето нема сопствено учество во основната главнина на издавачот и во гласачката структура на издавачот.
6.1.11	Податок за потенцијален судир на интереси помеѓу одговорностите кои лицето ги има кај издавачот и нивните приватни интереси или други одговорности	Не постои потенцијален судир на интереси помеѓу одговорностите кои лицето ги има кај издавачот и неговите приватни интереси или други одговорности.
6.1.12	Податок за постоење на договор или соработка помеѓу лицето и големите акционери, клиентите, добавувачите и други лица врз основа на што лицето било избрано за член на одборот на директори, односно управниот и надзорниот одбор на издавачот	Не постои договор или соработка помеѓу лицето и големите акционери, клиентите, добавувачите и други лица врз основа на што лицето било избрано за член на одборот на директори.
6.1.13	Податоци за постоењето на било какво ограничување на располагањето со акциите кои лицето ги поседува кај издавачот во определен временски период	Не постои било какво ограничување на располагањето со акциите кои лицето ги поседува кај издавачот во определен временски период.

6.1.1	Име и презиме	Теодорос Малфас
6.1.2	Деловна адреса	
6.1.3	Функција што ја врши кај издавачот	Претседател и Неизвршен член на Одборот на директори.
6.1.4	Податок за значајните активности на лицето надвор од работењето кај издавачот (доколку тие активности се значајни за издавачот)	Не врши значајни активности надвор од работењето кај издавачот.
6.1.5	Податок за природата на било каква поврзаност на лицето со другите членови на одборот на директори, управниот или надзорниот одбор, одборот за управување со ризици, одборот за ревизија, и други органи утврдени со Статутот (кредитен одбор и слично)	Нема било каква поврзаност со другите членови на Одборот на директори.
6.1.6	Податоци за релевантното менаџерско и експертско работно искуство на лицето	Теодорос почнал со работа во “NBGI Private Equity Limited” во 2001 година. Претходно, 7 години работел за “Laiki Bank Group” во Грција, Велика Британија и Кипар, како менаџер за клучни корисници и виш аналитичар за сопственички капитал во секторите за кредитно и инвестициско банкарство, соодветно. Пред тоа, има работено како

		аналитичар за сопственички капитал во “SFS”.
6.1.7	Имиња на друштва во кои лицето е член на одборот на директори, односно управниот и надзорниот одбор или содружник, односно акционер во било кое време во последните пет години и податок дали лицето сеж уште е или не е веќе член или содружник, односно акционер	Лицето не било член на одборот на директори, односно управниот и надзорниот одбор или содружник, односно акционер во било кое време во последните пет години во друго друштво.
6.1.8	Податок дали лицето било член на одборот на директори, односно управниот и надзорниот одбор на правно лице против кое е поведена стечајна, предстечајна или ликвидациона постапка во последните пет години	Лицето не било член на одборот на директори, односно управниот и надзорниот одбор на правно лице против кое е поведена стечајна, предстечајна или ликвидациона постапка во последните пет години.
6.1.9	Податок дали на лицето му е изречена мерка на безбедност забрана за вршење на професија, дејност или должност од определено занимање кое делумно или во целост е опфатено во предметот на работење на издавачот во последните пет години (со податок кога била изречена мерката и до кога траела забраната	На лицето не му е изречена мерка на безбедност забрана за вршење на професија, дејност или должност од определено занимање кое делумно или во целост е опфатено во предметот на работење на издавачот во последните пет години.
6.1.10	Податок дали лицето има сопствено учество во основната главнина на издавачот и во гласачката структура на издавачот, со податок за износот на тоа учество	Лицето нема сопствено учество во основната главнина на издавачот и во гласачката структура на издавачот.
6.1.11	Податок за потенцијален судир на интереси помеѓу одговорностите кои лицето ги има кај издавачот и нивните приватни интереси или други одговорности	Не постои потенцијален судир на интереси помеѓу одговорностите кои лицето ги има кај издавачот и неговите приватни интереси или други одговорности.
6.1.12	Податок за постоење на договор или соработка помеѓу лицето и големите акционери, клиентите, добавувачите и други лица врз основа на што лицето било избрано за член на одборот на директори, односно управниот и надзорниот одбор на издавачот	Не постои договор или соработка помеѓу лицето и големите акционери, клиентите, добавувачите и други лица врз основа на што лицето било избрано за член на одборот на директори.
6.1.13	Податоци за постоењето на било какво ограничување на располагањето со акциите кои лицето ги поседува кај издавачот во определен временски период	Не постои било какво ограничување на располагањето со акциите кои лицето ги поседува кај издавачот во определен временски период.

6.1.1	Име и презиме	Марк Ричард Џејкобсон
6.1.2	Деловна адреса	
6.1.3	Функција што ја врши кај издавачот	Неизвршен и независен член на Одборот на директори.
6.1.4	Податок за значајните активности на лицето надвор од работењето кај издавачот (доколку тие активности се значајни за издавачот)	Не врши значајни активности надвор од работењето кај издавачот.
6.1.5	Податок за природата на било каква поврзаност на лицето со другите членови на одборот на директори, управниот или надзорниот одбор, одборот за управување со ризици, одборот за ревизија, и други органи утврдени со Статутот (кредитен одбор и слично)	Нема било каква поврзаност со другите членови на Одборот на директори.
6.1.6	Податоци за релевантното менаџерско и експертско работно искуство на лицето	Марк има работено на позицијата генерален директор на “Citigroup Venture Capital International (CVCI)”, каде поминал 9 од вкупно 11 години во “Citigroup”. Во “CVCI” се има стекнато со богато искуство од областа на вложување на сопственичкиот капитал, во Централна и Источна Европа, Блискиот Исток и Африка. Претходно, има работено со инвестициско банкарство и пазари на сопственички капитал. Марк е овластен сметководител.
6.1.7	Имиња на друштва во кои лицето е член на одборот на директори, односно управниот и надзорниот одбор или содружник, односно акционер во било кое време во последните пет години и податок дали лицето сеж уште е или не е веќе член или содружник, односно акционер	Лицето не било член на одборот на директори, односно управниот и надзорниот одбор или содружник, односно акционер во било кое време во последните пет години во друго друштво.
6.1.8	Податок дали лицето било член на одборот на директори, односно управниот и надзорниот одбор на правно лице против кое е поведена стечајна, предстечајна или ликвидациона постапка во последните пет години	Лицето не било член на одборот на директори, односно управниот и надзорниот одбор на правно лице против кое е поведена стечајна, предстечајна или ликвидациона постапка во последните пет години.
6.1.9	Податок дали на лицето му е изречена мерка на безбедност забрана за вршење на професија, дејност или должност од определено занимање кое делумно или во целост	На лицето не му е изречена мерка на безбедност забрана за вршење на професија, дејност или должност од определено занимање кое делумно или во целост е опфатено во предметот на

	е опфатено во предметот на работење на издавачот во последните пет години (со податок кога била изречена мерката и до кога траела забраната	работење на издавачот во последните пет години.
6.1.10	Податок дали лицето има сопствено учество во основната главнина на издавачот и во гласачката структура на издавачот, со податок за износот на тоа учество	Лицето нема сопствено учество во основната главнина на издавачот и во гласачката структура на издавачот.
6.1.11	Податок за потенцијален судир на интереси помеѓу одговорностите кои лицето ги има кај издавачот и нивните приватни интереси или други одговорности	Не постои потенцијален судир на интереси помеѓу одговорностите кои лицето ги има кај издавачот и неговите приватни интереси или други одговорности.
6.1.12	Податок за постоење на договор или соработка помеѓу лицето и големите акционери, клиентите, добавувачите и други лица врз основа на што лицето било избрано за член на одборот на директори, односно управниот и надзорниот одбор на издавачот	Не постои договор или соработка помеѓу лицето и големите акционери, клиентите, добавувачите и други лица врз основа на што лицето било избрано за член на одборот на директори.
6.1.13	Податоци за постоењето на било какво ограничување на располагањето со акциите кои лицето ги поседува кај издавачот во определен временски период	Не постои било какво ограничување на располагањето со акциите кои лицето ги поседува кај издавачот во определен временски период.

7. РАЗВОЈНИ ПЕРСПЕКТИВИ

7.1. Информација за развојните перспективи во деловното работење, особено во производството, продажбата и трошоците за период од 3 години

Друштвото има направено големи вложувања како дел од планот за зголемување на производството во следните 3 години. Со ангажирањето на нови професионални кадри се очекува стратегиски развој на геотехнички области и пазари каде Друштвото не е застапено и вклучување во проекти со високо додадена вредност. Исто така, се превземаат иницијативи за производство со намалени трошоци со цел да се намалат трошоците по единица производ.

7.2. Основните претпоставки и проценка за движење на добивката во наредните 3 години

Врз основа на стратегиските планови и достигнувања на Друштвото со денешен ден, се предвидува позитивен тренд за следните три години.

8. ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ

Ревидираните финансиските извештаи за 2011 и 2012 година се дадени во прилог.

Финансиски извештаи и извештај на независните
ревизори

Мермерен Комбинат АД Прилеп

31 декември 2012 година

Содржина

	Страна
Извештај на независните ревизори	1
Извештај за финансиската состојба	3
Извештај за сеопфатната добивка	4
Извештај за промените во капиталот	5
Извештај за парични текови	6
Белешки кон финансиските извештаи	7

Извештај на независните ревизори

Grant Thornton DOO
M.H.Jasmin 52 v - 1/7
1000 Skopje
Macedonia

T +389 (0) 3214 700
F +389 (0) 3214 710
www.grant-thornton.com.mk

До Раководството и Акционерите на

Мермерен Комбинат АД Прилеп

Извршивме ревизија на придружните финансиски извештаи на Мермерен Комбинат АД Прилеп (“Друштвото”), составени од Извештај за финансиската состојба на ден 31 декември 2012 година, и Извештај за сеопфатната добивка, Извештај за промените во капиталот и Извештај за паричните текови за годината што тогаш заврши, како и преглед на значајните сметководствени политики и други објаснувачки белешки вклучени на страните од 3 до 45.

Одговорност на Раководството за финансиските извештаи

Раководството е одговорно за изготвување и објективно презентирање на овие финансиски извештаи согласно Меѓународните Стандарди за Финансиско Известување, како и за воспоставување на таква внатрешна контрола која Раководството утврдува дека е неопходна за да овозможи изготвување на финансиски извештаи кои не содржат материјално значајни грешки како резултат на измама или грешка.

Одговорност на ревизорот

Наша одговорност е да изразиме мислење за овие финансиски извештаи врз основа на извршената ревизија. Ние ја извршивме ревизијата во согласност со Меѓународните Стандарди за Ревизија. Тие стандарди бараат наша усогласеност со етичките барања, како и тоа ревизијата да ја планираме и извршуваме на начин кој ќе ни овозможи да стекнеме разумно уверување дека финансиските извештаи не содржат материјално значајни грешки.

Ревизијата вклучува спроведување на процедури со цел стекнување ревизорски докази за износите и објавувањата во финансиските извештаи. Избраните процедури зависат од проценката на ревизорот, и истите вклучуваат проценка на ризиците од постоење на материјално значајни грешки во финансиските извештаи, било поради измама или грешка.

При овие проценки на ризиците ревизорот ја зема во предвид внатрешната контрола релевантна за подготвување и објективно презентирање на финансиските извештаи на Друштвото со цел креирање на такви ревизорски процедури кои ќе бидат соодветни на околностите, но не и за потребата да изрази мислење за ефективност на внатрешната контрола на Друштвото. Ревизијата, исто така вклучува и оценка на соодветноста на применетите сметководствени политики и на разумноста на сметководствените проценки направени од страна на Раководството, како и оценка на севкупната презентација на финансиските извештаи.

Ние веруваме дека стекнатите ревизорски докази претставуваат задоволителна и соодветна основа за нашето ревизорско мислење.

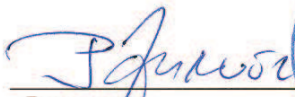
Мислење

Наше мислење е дека, финансиските извештаи ја претставуваат објективно, во сите материјални аспекти, финансиската состојба на Друштвото на ден 31 декември 2012 година, како и резултатот од неговото работење и паричните текови за годината што тогаш завршува, во согласност со Меѓународните Стандарди за Финансиско Известување.

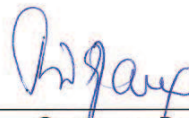
Скопје,

26 март 2013 година

Грант Торнтон ДОО

Директор
Ружа Филипчева

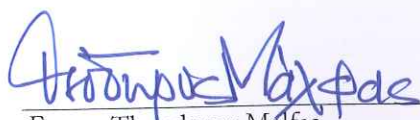

Овластен Ревизор
Биљана Поповска

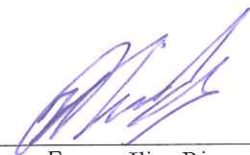
Извештај за финансиската состојба

	Белешки	2012	(Во 000 МКД) На 31 декември 2011
Средства			
Нетековни средства			
Недвижности, постројки и опрема	5	804,241	812,138
Нематеријални средства	6	138,101	21,447
		942,342	833,585
Тековни средства			
Залихи	8	389,151	371,471
Побарувања од купувачи и останати побарувања	9	307,696	353,594
Останати краткорочни финансиски средства	10	5	6
Парични средства и еквиваленти	11	77,012	44,116
		773,864	769,187
Вкупно средства		1,716,206	1,602,772
Капитал			
Акционерски капитал	12	541,150	541,150
Останати компоненти на капиталот		329,355	557,863
Акумулирана добивка		118,194	16,538
Вкупен капитал		988,699	1,115,551
Обврски			
Нетековни обврски			
Позајмици	13	323,217	107,635
		323,217	107,635
Тековни обврски			
Позајмици	13	182,088	114,974
Обврски кон добавувачи и останати обврски	14	211,825	211,977
Обврски по даноци	15	10,377	52,635
		404,290	379,586
Вкупно обврски		727,507	487,221
Вкупно капитал и обврски		1,716,206	1,602,772

Овие финансиски извештаи се одобрени од Одборот на Директори на Друштвото на 28 февруари 2013 година и потпишани во негово име од:

Г-дин Theodoros Malfas
Претседател на Одборот на Директори

Г-дин Ilias Rigopoulos
Главен Извршен Директор

Извештај за сеопфатната добивка

	Белешки	(Во 000 МКД)	
		Година што завршува на 31 декември 2012	2011
Приходи од продажба	16	816,111	833,419
Цена на чинење на продажбата	17	(440,145)	(303,915)
Бруто добивка		375,966	529,504
Административни и продажни трошоци	18	(267,068)	(809,204)
Останати деловни приходи	20	42,282	13,866
Добивка / (Загуба) од редовно работење		151,180	(265,834)
Финансиски приходи	21	8,156	18,463
Финансиски (расходи)	21	(41,183)	(27,533)
Финансиски (расходи), нето		(33,027)	(9,070)
Добивка / (Загуба) пред оданочување		118,153	(274,904)
Даночен расход	22	-	(64,331)
Добивка / (Загуба) за годината		118,153	(339,235)
Останата сеопфатна добивка за годината		-	-
Останата сеопфатна добивка за годината		-	-
Вкупна сеопфатна добивка за годината		118,153	(339,235)
Тековна добивка / (загуба) која им припаѓа на имателите на обични акции			
		118,153	(339,235)
Вкупна сеопфатна добивка која им припаѓа на имателите на обични акции		118,153	(339,235)
Заработувачка по акција (во Денари по акција)	24		
Основна заработувачка по акција			
- Заработувачка од постојано работење		25,21	(72,38)
- Заработувачка од непостојано работење		-	-
Вкупно		25,21	(72,38)
Разводната заработувачка по акција			
- Заработувачка од постојано работење		25,21	(72,38)
- Заработувачка од непостојано работење		-	-
Вкупно		25,21	(72,38)

Извештај за промените во капиталот

	(Во 000 МКД)			
	Акционерски капитал	Останати компоненти на капиталот	Акумулирана добивка	Вкупно
На 1 јануари 2012	541,150	557,863	16,538	1,115,551
Објавени дивиденди	-	(86,025)	(158,980)	(245,005)
Вкупни трансакции со сопствениците	-	(86,025)	(158,980)	(245,005)
Добивка за годината	-	-	118,153	118,153
<i>Останата сеопфатна добивка:</i>				
Покривање на загубата за 2011 година	-	(142,483)	142,483	-
Вкупна останата сеопфатна добивка	-	(142,483)	142,483	-
Вкупна сеопфатна добивка	-	(142,483)	260,636	118,153
На 31 декември 2012	541,150	329,355	118,194	988,699
На 1 јануари 2011	541,150	560,090	754,531	1,855,771
Објавени дивиденда	-	-	(400,985)	(400,985)
Трансакции со сопствениците	-	-	(400,985)	(400,985)
(Загуба) за годината	-	-	(339,235)	(339,235)
<i>Останата сеопфатна добивка:</i>				
Трансфер на вишокот на продадени и расходувани материјални средства	-	(2,227)	2,227	-
Вкупна останата сеопфатна добивка	-	(2,227)	2,227	-
Вкупна сеопфатна добивка	-	(2,227)	(337,008)	(339,235)
На 31 декември 2011	541,150	557,863	16,538	1,115,551

Извештај за парични текови

		(Во 000 МКД)	
	Белешки	Година што завршува на 31 декември 2012	2011
Оперативни активности			
Добивка / (Загуба) пред оданочување		118,153	(274,904)
Корекции за:			
Амортизација и депрецијација	5, 6	63,715	57,285
Резервирање поради оштетување и отпис на побарувања	18	11,155	623,298
Отпис на останати побарувања		-	40
Кусоци	18	180	66
Растур, расипување и крш	18	8,402	-
Отпис на застарени залихи	18	7,283	964
Прилагодување на вредноста на залихите	20	(33,988)	-
Загуби од продажба на недвижности, постројки и опрема	5	-	2,269
Нето евидентирана вредност на отпишана опрема	18	31	1,370
Загуби од продажба на државни обврзници	18	-	89
Отпис на обврски	20	(52)	(601)
Вишоци	20	(45)	-
Финансиски расходи, нето	21	25,766	5,768
Добивка од работење пред промени во оперативен капитал		200,600	415,644
Промени во оперативниот капитал:			
Залихи		500	(127,905)
Побарувања од купувачи и останати побарувања		34,743	270,581
Обврски кон добавувачи и останати обврски		18,649	32,263
Готовина во деловното работење		254,492	590,583
Платени камати		(27,677)	(18,796)
Платен данок на добивка		(62,206)	(46,788)
Парични текови од деловодно работење, нето		164,609	524,999
Инвестициони активности			
Набавка на материјални средства, нето од приходи од продажба		(50,659)	(83,702)
Набавка на нематеријални средства, нето од приходи од продажба		(121,854)	(13,056)
Вложување во државни обврзници, нето		1	(75)
Примени камати		3,066	295
Парични текови од инвестициони активности, нето		(169,446)	(96,538)
Финансиски активности			
(Отплата на позајмици)/ Нови позајмици, нето		282,696	(166,173)
Платени дивиденди		(244,963)	(360,269)
Парични текови од финансиски активности, нето		37,733	(526,442)
Нето промени кај паричните средства и еквиваленти		32,896	(97,981)
Парични средства и еквиваленти на почетокот	11	44,116	142,097
Парични средства и еквиваленти на крајот	11	77,012	44,116

Белешки кон финансиските извештаи

1 Општи информации

Мермерен Комбинат А.Д. Прилеп (“Друштвото”) е Акционерско Друштво основано и со седиште во Република Македонија. Адресата на неговото регистрирано седиште е: Ул. “Крушевски пат” 66, Прилеп, Република Македонија.

На 10 април 2009 година Stone Works Holding Cooperatief U.A Netherlands купи 88.4% од акциите на Друштвото. На 31 декември 2012 Друштвото котира на Атинската Берза.

Основната дејност на Друштвото вклучува ископ, обработка и дистрибуција на мермер и декоративен камен. Друштвото ги врши деловните активности на домашен и странски пазари, и со состојба на 31 декември 2012 година вработува 383 лица (2011: 402 лица).

2 Сметководствени политики

Во продолжение се прикажани основните сметководствени политики употребени при подготовката на овие финансиски извештаи. Овие политики се конзистентно применети на сите прикажани години, освен доколку не е поинаку наведено.

2.1 Основа за подготовка

Овие финансиски извештаи се подготвени во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување (МСФИ) издадени од Одборот на меѓународни сметководствени стандарди (ОМСС). Финансиските извештаи се подготвени со примена на основите за мерење специфицирани во МСФИ за секој поединечен вид на средство, обврска, приход и расход. Основите за нивно мерење се детално опишани во сметководствените политики.

Подготовката на овие финансиски извештаи во согласност со МСФИ бара употреба на одредени критични сметководствени проценки. Таа исто така бара Раководството да употребува свои проценки во процесот на примена на сметководствените политики на Друштвото. Подрачјата што вклучуваат повисок степен на проценка или комплексност, или подрачјата во кои претпоставките и проценките се значајни за финансиските извештаи, се обелоденети во Белешка 4: Значајни сметководствени проценки.

Овие финансиски извештаи се подготвени со состојба на и за годините што завршуваат на 31 декември 2012 и 2011. Тековните и споредбените податоци прикажани во овие финансиски извештаи се изразени во илјади Денари, освен ако не е поинаку наведено.

2.2 Промени во сметководствените политики и обелоденувања

а) Усвојување на "Презентација на точки од останата сеопфатна добивка" (Измени во МСС 1)

Друштвото изврши примена на "Презентација на ставки од Останатата сеопфатна добивка" (Измени во МСС 1). Измените во МСС 1 стапуваат во сила за годишните периоди кои почнуваат на или по 1 јули 2012 година и бараат ентитетите да ги групираат ставките презентирани во Останатата сеопфатна добивка како ставки кои, во согласност со останатите МСФИ, нема да бидат рекласификувани последователно во добивки и загуби и ставки кои ќе бидат рекласификувани последователно во добивки и загуби кога одредени услови ќе бидат исполнети. Постоечката можност да се презентираат ставките во Останатата сеопфатна добивка пред оданочување или по оданочување останува непроменета; сепак, доколку ставките се презентирани пред оданочување, тогаш измените на МСС 1 бараат данокот кој се однесува на секоја од двете групи на Останатата сеопфатна добивка да биде прикажан одделно.

б) Стандарди, измени и толкувања на постојните стандарди кои сеуште не се во сила и не се применети пред датумот на стапување во сила од страна на Друштвото

На датумот на одобрување на овие финансиски извештаи, одредени нови стандарди, измени и толкувања на постојните стандарди се издадени од страна на ОМСС, но сеуште не се во сила и не се применети од страна на Друштвото пред датумот на стапување во сила (освен за измените на МСС 1 прикажани погоре).

Раководството предвидува дека сите релевантни објави ќе бидат применети во сметководствените политики на Друштвото во првиот период кој почнува по датумот на стапување во сила на објавата. Подолу се презентирани подетално информациите за новите стандарди, измени и толкувања релевантни за финансиските извештаи на Друштвото.

Одредени нови стандарди и толкувања исто така се издадени, но не се очекува да имаат материјално влијание врз финансиските извештаи на Друштвото.

МСФИ 9 Финансиски инструменти (МСФИ 9)

ОМСС има за цел целосно да го замени МСС 39 Финансиски инструменти:

Признавање и мерење. До денес, се издадени поглавјата кои се однесуваат на признавање, класифицирање, мерење и депризнавање на финансиските средства и обврски. Овие поглавја стапуваат во сила за годишните периоди кои почнуваат на или по 1 јануари 2015 година. Останатите поглавја кои се однесуваат на методологијата за оштетување и сметководство за хеџинг сеуште се во процес на развој. Понатаму, во ноември 2011 година, ОМСС привремено одлучи да направи одредени ограничени модификации на моделот за класификација на финансиските средства според МСФИ 9 со цел да нагласи одредени прашања во врска со примената. Раководството на Друштвото треба да го процени влијанието на овој нов стандард врз финансиските извештаи на Друштвото. Сепак, Раководството не очекува да изврши примена на МСФИ 9 се додека сите негови поглавја не бидат издадени, кога ќе може целосно да се процени влијанието на сите настанати измени.

Стандарди за консолидација

Пакетот на стандарди за консолидација стапува на сила за годишни периоди кои почнуваат на или по 1 јануари 2013 година. Информациите за овие нови стандарди подетално се презентирани подолу. Раководството на Друштвото сеуште го нема проценето влијанието на овие нови и ревидирани стандарди.

МСФИ 10 Консолидирани финансиски извештаи (МСФИ 10)

МСФИ 10 го заменува МСС 27 Консолидирани и поединечни финансиски извештаи (МСС 27) и ПКТ 12 Консолидација - Ентитети со посебна намена. Овој стандард ја ревидира дефиницијата за контрола и обезбедува ново обемно упатство за негова примена. Овие нови барања можат да влијаат на одлуката за тоа кои од ентитетите во кои е вложено ќе се смета за подружница и според тоа можат да го променат делокругот на консолидацијата. Сепак, барањата за консолидационите процедури, сметководство за измени на неконтролирани учества и сметководството за губењето на контрола во подружница остануваат непроменети. Првична оценка на Раководството е дека МСФИ 10 нема да ја промени класификацијата (подружници или поинаку) на било кој од постоечките вложувања на Друштвото со состојба на 31 декември 2012 година.

МСФИ 11 Заеднички Ангажмани (МСФИ 11)

МСФИ 11 го заменува МСС 31 Учества во заеднички вложувања (МСС 31). Со овој стандард се усогласува сметководството од страна на вложувачите со нивните права и обврски согласно заедничкиот ангажман. Покрај тоа, можноста во МСС 31 за примена на пропорционална консолидација на заеднички вложувања е елиминирана. МСФИ 11 бара примена на методот на главнина, кој моментално се користи за вложувања во придружени ентитети.

МСФИ 12 Обелоденување на Учество во останати ентитети (МСФИ 12)

МСФИ 12 ги интегрира и усогласува барањата за обелоденување за различни типови на вложувања, вклучувајќи ги и неконсолидираните структурирани ентитети. Воведува нови барањата за обелоденување за ризици на кои ентитетот е изложен како резултат на неговата поврзаност со структурирани ентитети.

Упатство за примена на МСФИ 10, 11 и 12

Последователно на издавањето на новите стандарди, ОМСС направи промени на одредбите за примена на МСФИ 10, МСФИ 11 и МСФИ 12. Упатството потврдува дека ентитетот не мора да го применува МСФИ 10 ретроактивно во одредени околности и ги појаснува барањата да се презентираат корегирани споредбени податоци. Упатството исто така прави промени на МСФИ 11 и МСФИ 12 кои обезбедуваат слично ослободување од презентација или корекција на споредбени податоци за периоди пред непосредно претходниот период. Понатаму, обезбедува дополнително ослободување отстранувајќи го барањето да се презентираат компаративни податоци за обелоденувања кои се однесуваат на неконсолидирани структурирани ентитети за било кој период пред почетниот годишен период за кој МСФИ 12 се применува. Новото упатство исто така стапува во сила за годишните периоди на или по 1 јануари 2013 година.

Последователни измени на МСС 27 и МСС 28 Вложувања во придружени ентитети и заеднички вложувања (МСС 28)

МСС 27 сега исклучително се однесува на поединечни финансиски извештаи. МСС 28 ги воведува вложувањата во заеднички вложувања во својот делокруг. Сепак, методот на главнина останува непроменет.

МСФИ 13 Мерење на објективна вредност (МСФИ 13)

МСФИ 13 ја појаснува дефиницијата за објективна вредност и дава поврзано упатство и подобрени обелоденувања за мерењето на објективната вредност. МСФИ 13 нема влијание на тоа кои ставки е потребно да бидат мерени по објективна вредност. Истиот е применлив проспективно за годишни периоди кои почнуваат на или по 1 јануари 2013 година. Раководството на Друштвото е во процес на ревидирање на своите методологии на проценка заради нивно усогласување со новите барања и сеуште не го проценило нивното влијание врз финансиските извештаи на Друштвото.

Измени на МСС 19 “Користи за вработените“ (Измени на МСС 19)

Измените на МСС 19 вклучуваат одреден број на целни подобрувања во стандардот. Воглавно, промените се однесуваат на планови за дефинирани користи. Тие:

- го отстрануваат “методот коридор“ и бараат ентитетите да ги признаат сите актуарски добивки и загуби кои настануваат во период на известување
- го менуваат начинот на мерење и презентирање на одредени компоненти од плановите за дефинирани трошоци
- ги зајакнуваат барањата за обелоденување, вклучувајќи ги и информациите за карактеристиките на плановите за дефинирани користи и ризици на кои ентитетите се изложени преку учество во истите.

Измените на МСС 19 стапуваат во сила за годишните периоди кои почнуваат на или по 1 јануари 2013 година и ќе се применуваат ретроспективно.

Пребивање на финансиски средства и финансиски обврски (Измени на МСС 32)

Измените на МСС 32 вклучуваат упатство за примена со цел да се појаснат неконзистентностите во примената на МСС 32 критериумот за пребивање на финансиските средства и финансиските обврски во следниве две области:

- значењето на “тековно има законски извршно право за пребивање“
- дека одредени системи за бруто пребивање може да се сметаат како нето пребивање.

Измените на МСС 32 стапуваат во сила за годишните периоди кои почнуваат на или по 1 јануари 2014 година и ќе се применуваат ретроспективно. Раководството не предвидува овие измени да имаат материјално значајно влијание врз финансиските извештаи на Друштвото.

Обелоденувања - Пребивање на финансиски средства и финансиски обврски (Измени на МСФИ 7)

Во рамките на МСФИ 7 Финансиски инструменти: Обелоденувања (МСФИ 7) беа додадени одредени квалитативни и квантитативни обелоденувања кои се однесуваат на бруто и нето износите на признаените финансиски инструменти кои се: (а) пребиениво извештајот за финансиската состојба и (б) предмет на извршено пребивање од главни договори за пребивање и слични договори, дури и ако не е пребиено во извештајот за финансиската состојба. Измените стапуваат во сила за годишните периоди кои почнуваат на или по 1 јануари 2013 година како и меѓупериодично во рамките на тие годишни периоди. Раководството не предвидува материјално значајно влијание на овие измени врз финансиските извештаи на Друштвото.

Годишни Подобрувања 2009-2011 (Годишни Подобрувања)

Годишните Подобрувања 2009-2011 (Годишни Подобрувања) извршија одредени мали измени во голем број на МСФИ. Измените кои се однесуваат на Друштвото се прикажани подолу:

Појаснување на барањата за почетен извештај за финансиската состојба:

- појаснување дека соодветен датум за почетниот извештај за финансиската состојба е почетокот на претходниот период (при што не е повеќе потребно да бидат презентирани придружни белешки)
- потенцира споредбени барања за почетниот извештај за финансиската состојба кога ентитетот прави промена во сметководствените политики или прави ретроспективни повторни прикажувања или рекласификации, во согласност во МСС 8.

Појаснување на барањата за споредбени информации кои ги надминуваат минималните барања:

- појаснување дека не е потребно да бидат презентирани дополнителни информации за финансискиот извештај во форма на целосен сет на финансиски извештаи за периоди кои ги надминуваат минималните барања
- барања дека било кои дополнителни информации треба да бидат презентирани во согласност со МСФИ и дека ентитетот треба да презентира споредбени информации во придружните белешки за тие дополнителни информации.

Даночен ефект од распределбата на сопствениците на инструменти на капиталот:

- потенцира согледана недоследност помеѓу МСС 12 Данок на добивка (МСС 12) и МСС 32 Финансиски инструменти: Презентација (МСС 32) во однос на признавање на влијанието на данокот на добивка кое се однесува на распределбите на сопствениците на инструменти на капиталот и на трансакциските трошоци кои произлегуваат од трансакција со капиталот.
- појаснување дека намерата на МСС 32 е да ги следи барањата на МСС 12 за сметководство на данокот на добивка кое се однесува на распределбите на сопствениците на инструменти на капиталот и на трансакциските трошоци кои произлегуваат од трансакција со капиталот.

Сегментни информации за вкупни средства и обврски:

- појаснување дека вкупните средства и обврски за одреден известувачки сегмент треба да бидат објавени, ако и само ако: (а) мерење на вкупните средства или вкупните обврски (или двете заедно) е редовно доставено до раководството; (б) постои материјална значајна измена од мерењата кои биле објавени во последните годишни финансиски извештаи за тој известувачки сегмент.

Годишните Подобрувања презентирани погоре стапуваат во сила за годишните периоди кои почнуваат на или по 1 јануари 2013 година. Раководството не предвидува материјално значајно влијание на овие измени врз финансиските извештаи на Друштвото.

2.3 Трансакции во странска валута

Трансакциите деноминирани во странска валута се искажани во Македонски Денари со примена на официјалниот среден курс на денот на трансакцијата. Средствата и обврските деноминирани во странска валута се искажани во Македонски Денари (“Денари”) по средниот курс на Народната Банка на Република Македонија на последниот ден од пресметковниот период. Сите добивки и загуби кои произлегуваат од курсните разлики прикажани се во Извештајот за сеопфатна добивка како приходи или расходи од финансирање во периодот на нивното настанување. Средните девизни курсеви кои беа применети за прикажување на позициите на Извештајот за финансиска состојба деноминирани во странска валута, се следните.

	31 декември 2012	31 декември 2011
1 УСД	46.6510 Денари	47.5346 Денари
1 ЕУР	61.5000 Денари	61.5050 Денари
Прос. курс на Евро	61.5025 Денари	61.5050 Денари

2.4 Недвижности, постројки и опрема

Недвижностите, постројките и опремата се евидентирани по нивната ревалоризирана вредност, утврдена по пат на проценка извршена од независни овластени проценители, намалена за акумулираната депрецијација и резервирањето поради оштетување. Зголемувањето на евидентираната вредност на недвижностите, постројките и опремата поради ревалоризацијата е признаено во корист на ревалоризационите резерви во рамките на капиталот на Друштвото. Кога ревалоризираниите средства се расходуваат или продаваат, соодветниот дел од ревалоризационите резерви се пренесува во корист на нераспределената добивка за периодот.

Депрецијацијата се пресметува во Извештајот за сеопфатната добивка според право - пропорционалната метода во текот на проценетиот корисен век на недвижностите, постројките и опремата. Изградените недвижности, постројки и опрема се амортизираат од моментот на нивното ставање во употреба. Депрецијација не се пресметува на земјиштето и инвестициите во тек.

Проценетиот корисен век е како што следи:

Згради	40 години
Погонска опрема	10-20 години
Останата опрема и моторни возила	4-8 години

Резидуалните вредности како и векот на употреба на средствата се проверуваат и доколку е потребно се корегираат, на секој датум на Извештајот за финансиската состојба. Евидентираната вредност на средствата се намалува веднаш до нивната надоместлива вредност во случај кога евидентираната вредност ја надминува надоместливата вредност (Белешка 2.6).

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)

Приходите или расходите поврзани со оттуѓувања се одредуваат по пат на споредба на приливите од оттуѓување со евидентираниот износ и се евидентираат во Извештајот за сеопфатната добивка како останати приходи или останати расходи. Трошоците по камати за позајмици кои се користат за финансирање на изградба на недвижностите, постројките и опремата се капитализираат за време на периодот кој е потребен да се завршат и подготват средствата за нивно ставање во употреба. Останатите трошоци по основ на позајмици се евидентирани како трошок.

Трошоците за редовно одржување и поправки се евидентираат како деловни расходи во моментот на нивното настанување. Унапредувањата на постоечките средства се капитализираат само доколку тоа ги зголемува идните економски користи опфатени во ставката на недвижности, постројки и опрема.

2.5 Нематеријални средства

Трошоци за истражување и развој

Трошоците за истражувачки активности кои се превземаат со цел да се добијат нови научни или технички познавања и разбирања се евидентираат во Извештајот за сеопфатна добивка како трошоци во моментот на нивното настанување. Трошоците за развојни активности, со кои наодите од истражувањата се внесуваат во план или дизајн за производство на нови или значително подобрени производи и процеси се капитализираат доколку производот или процесот е технички или комерцијално оправдан и Друштвото има доволно ресурси за реализирање на развојот. Капитализираните трошоци ги вклучуваат набавната вредност на материјалите, директна работна сила и соодветен дел од општите трошоци. Останатите трошоци за развој се признаваат во Извештајот за сеопфатната добивка како трошоци во моментот на нивното настанување. Капитализираните развојни трошоци се евидентираат по набавна вредност намалена за исправка на вредноста и загуби од оштетување. Амортизација се признава во тековните расходи користејќи праволиниска метода во текот на периодот на очекувана корист, кој се проценува дека изнесува пет години.

Трошоци за отворање на нови подрачја

Друштвото ги признава трошоците за отворање на нови подрачја како средства ако и само ако следните услови се исполнети:

- Веројатно е дек идните економски бенефити (подобрен пристап до локациите со руда) поврзани со отворање на нови порачја, ќе се прелеат на сметка на Друштвото;
- Друштвото може да ја идентифицира компонентата локалитетот со руда до кое место пристапот е подобрен; и
- Трошоците кои се однесуваат на отворањето на нови подрачја поврзани со компонентата можат да бидат измерени.

Средствата за отварање на нови подрачја се евидентираат како дополнување на нематеријални средства. Почетно, тие се мерат по набавна вредност, а тоа е акумулација на трошоци кои се директно направени за вршење на активност за отварање на нови подрачја која го подобрува пристапот до идентифицираната компонента или руда, плус распределба на припишани индиректни трошоци. Трошоците поврзани со инцидентно работење не се вклучени во цената на средствата потребни за отварање на нови подрачја. По почетното признавање, средствата за отварање на нови подрачја се евидентираат по набавна вредност намалена за акумулираната амортизација и помалку поради загуби од оштетувања, доколку ги има. Средствата за отварање на нови подрачја ќе се амортизираат врз систематска основа, во текот на очекуваниот век на идентификуваната компонента на рудата која е попристапна поради отворањето на подрачјето.

Останати нематеријални средства

Трошоците за стекнување права и лиценци се капитализирани и амортизирани користејќи праволиниска метода во текот на период од пет години.

2.6 Оштетување на нефинансиски средства

Недвижностите постројките и опремата, како и нематеријалните средства се проверуваат за постоење на можни оштетувања секогаш кога одредени настани или промени на услови укажуваат дека евидентираните износ на средствата не може да се надомести. Секогаш кога евидентираните износ на средствата го надминува нивниот надоместлив износ, се признава загуба од оштетување. Надоместливиот износ претставува повисокиот износ помеѓу нето продажната цена и употребната вредност на средствата. Нето продажната цена е износ кој се добива од продажба на средство во трансакција помеѓу добро известени субјекти, додека употребната вредност е сегашната вредност на проценетите идни готовински приливи што се очекува да произлезат од континуираната употреба на средствата и од нивното отуѓување на крајот од употребниот век. Надоместливите износи се проценуваат за поединечни средства или, ако е тоа неможно, за целата група на средства која генерира готовина.

2.7 Финансиски средства

Друштвото ги класифицира своите финансиски средства во следните категории: финансиски средства по објективна вредност преку добивки и загуби, кредити и побарувања и финансиски средства расположливи за продажба. Класификацијата зависи од целта поради која финансиските средства биле набавени. Раководството ги класифицира своите вложувања во моментот на нивното првично признавање.

Финансиски средства по објективна вредност преку добивки и загуби

Финансиските средства по објективна вредност преку добивки и загуби се финансиски средства кои или се наменети за тргување или исполнуваат одредени услови и се креирани според објективна вредност преку добивки или загуби во моментот на нивното првично признавање.

Средствата во оваа категорија се евидентираат по објективна вредност при што промената во објективната вредност се признава во тековните приходи или расходи.

Оваа категорија на финансиски средства се состои од државни обврзници кои се презентирани како “останати краткорочни финансиски средства”.

Позајмици и побарувања

Позајмиците и побарувањата се не-деривативни финансиски средства со фиксни или одредени плаќања кои не котираат на активен пазар. Тие се вклучени во тековните средства, освен оние кои доспеваат во период подолг од 12 месеци од датумот на известување. Тие се класифицираат како нетековни средства.

Позајмиците и побарувањата на Друштвото на датумот на известување се состојат од побарувања од купувачи, останати побарувања, краткорочни финансиски побарувања како и парични средства и еквиваленти.

Финансиски средства расположливи за продажба

Финансиски средства расположливи за продажба се не-деривативи, кои се било креирани во оваа категорија или пак не се класифицирани во било која од останатите категории. Тие се вклучени во нетековни средства, освен ако раководството нема намера да го отуѓи вложувањето во рок од 12 месеци од датумот на известување. На датумот на известување Друштвото нема средства класифицирани во оваа категорија.

Признавање и мерење на финансиските средства

Набавките и продажбите на финансиските средства се евидентираат на датумот на трансакцијата - датумот на кој што Друштвото има обврска да го купи или продаде средството.

Сите финансиски средства различни од средствата по објективна вредност преку добивки и загуби почетно се признаваат според објективната вредност зголемена за трошоците на трансакциите. Средствата по објективна вредност преку добивки и загуби почетно се признаваат според нивната објективна вредност, при што трошоците на трансакциите се признаваат во Извештајот за сеопфатната добивка. Финансиските средства престануваат да се признаваат по истекот на правата за примање на паричните текови од финансиските средства или по нивното пренесување, а Друштвото ги пренела значително сите ризици и користи од сопственоста.

**Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)****Финансиски средства (продолжува)**

Финансиски средства расположливи за продажба и финансиските средства по објективна вредност преку добивки и загуби последователно се евидентирани по нивната објективна вредност. Кредитите и побарувањата се евидентирани по амортизирана набавна вредност со употреба на методот на ефективна камата.

Сите финансиски средства кои не се признаваат според објективна вредност преку добивки и загуби почетно се признаваат по нивната објективна вредност зголемена за трошоците на трансакциите. Добивките и загубите од промената на објективната вредност на средствата по објективна вредност преку добивки и загуби се вклучуваат во Извештајот за сеопфатната добивка како “останати (загуби) / добивки нето” во периодот кога настануваат.

Приходите од дивиденди од финансиските средства преку добивки и загуби се признаваат во Извештајот за сеопфатна добивка како дел од останатите приходи во моментот кога Друштвото има воспоставено право на прилив од дивиденда. Промените на објективната вредност на монетарните и не-монетарните вложувања класифицирани како расположливи за продажба се признаени во останатата сеопфатна добивка.

Кога хартиите од вредност класифицирани како расположливи за продажба се продаваат или се оштетени, акумулираната корекција на објективната вредност признаена во капиталот се вклучува во Извештајот за сеопфатната добивка како добивки и загуби од вложувања во хартии од вредност.

Каматите на вложувањата во хартии од вредност расположливи за продажба се пресметани со употреба на методата на ефективна камата и се признаени во Извештајот за сеопфатната добивка како дел од останатите приходи. Дивидендите на вложувањата во инструменти на капиталот расположливи за продажба се признаени во Извештајот за сеопфатната добивка како дел од останатите приходи и кога Друштвото има воспоставено право на прилив од дивиденди.

Објективните вредности на котираните вложувања се базираат на тековните цени на котација. Доколку пазарот за некое финансиско средство не е активен (и за некотирани хартии од вредност), Друштвото утврдува објективна вредност по пат на употреба на техники на проценка.

На секој датум на известување, Друштвото проценува дали постои објективен доказ за оштетување на едно финансиско средство или група на финансиски средства. Кај вложувањата расположливи за продажба, значителното или пролонгирано опаѓање на објективната вредност на финансиското средство под неговата набавна вредност претставува индикатор дека средството е оштетено. Доколку постои таков доказ за финансиските средства расположливи за продажба, кумулативната загуба - измерена како разлика меѓу набавната вредност и тековната објективна вредност, намалена за загубата поради оштетување на тоа финансиско средство која претходно е признаена во добивки и загуби - се отстранува од капиталот и се признава во Извештајот за сеопфатната добивка. Загубите поради оштетување признаени во Извештајот за сеопфатната добивка за вложувањата во инструменти на капиталот не се надоместуваат преку Извештајот за сеопфатната добивка. Тестирањето за оштетување на побарувањата од купувачите е објаснето во продолжение на Белешката 2.10.

Финансиски средства (продолжува)**Оштетување на финансиски средства****а. Средства евидентирани по амортизирана набавна вредност**

На секој датум на Извештајот за финансиска состојба, Друштвото проценува дали постои објективен доказ за оштетување на едно финансиско средство или група на финансиски средства. Финансиското средство или групата на финансиски средства, се оштетени, и загуба поради оштетување се евидентира само ако постои објективен доказ за оштетување како резултат на еден или повеќе настани кои се случиле по првичното признавање на средствата и дека настанот има влијание на очекуваните идни парични текови на финансиското средство или групата на финансиски средства кои можат веродостојно да се проценат.

Како докази за оштетување може да се земат индикациите дека должникот или групата должници имаат значајни финансиски тешкотии, доцнење при исплата на главница и камата, веројатност дека ќе влезат во стечај или друга реорганизација, и каде што постојат видливи индикации за намалување на идните парични текови како што се промените во економските услови кои кореспондираат со загубата.

За категоријата кредити и побарувања износот на загубата поради оштетување претставува разлика помеѓу евидентираниот износ на средството и сегашната вредност на проценетите идни парични текови дисконтирани со примена на изворната ефективна каматна стапка на финансиското средство. Евидентираниот износ на средството се намалува и износот на загубата истовремено се признава во Извештајот на сеопфатна добивка. Доколку кредитот или средството кое се чува до доспевање е со променлива каматна стапка, тековната ефективна каматна стапка утврдена според договорот претставува стапката на мерење на било која загуба од оштетување. На пример, Друштвото може да го измери оштетувањето на средството врз основа на објективната вредност на инструментот, користејќи пазарна цена. Доколку во некој последователен период износот на оштетувањето се намали и тоа намалување може објективно да се поврзе со настан кој настанал после признавањето на оштетувањето (како на пример подобрување на кредитниот рејтинг на должникот), претходно признаената загуба ќе биде вратена со корекција во Извештајот на сеопфатна добивка.

б. Финансиски средства расположливи за продажба

На секој датум на Извештајот за финансиска состојба, Друштвото проценува дали постои објективен доказ за оштетување на едно финансиско средство или група на финансиски средства. За должнички хартии од вредност, Друштвото ги користи критериумите наведени во подточка (а). Кај сопственички хартии од вредност расположливи за продажба, значителното или пролонгирано опаѓање на објективната вредност на хартиите од вредност под нивната набавна вредност претставува индикатор дека средството е оштетено. Доколку постои таков доказ за финансиските средства расположливи за продажба, кумулативната загуба - измерена како разлика меѓу набавната вредност и тековната објективна вредност, намалена за загубата поради оштетување претходно признаена во Извештајот за финансиската состојба, се отстранува од капиталот и се признава во Извештајот за сеопфатната добивка. Загубите поради оштетување признаени во Извештајот за сеопфатната добивка за вложувањата во инструменти на капиталот не се коригираат преку Извештајот за сеопфатната добивка.

Финансиски средства (продолжува)

Доколку во некој последователен период објективната вредност на должничките инструменти евидентирани како финансиски средства расположливи за продажба се зголеми и зголемувањето може објективно да се поврзе со некој настан по датумот на евидентирањето на оштетувањето во добивките или загубите, претходно признаената загуба ќе биде вратена со корекција во Извештајот на сеопфатна добивка.

2.8 Пребивање на финансиските инструменти

Финансиските средства и обврски се пребиваат и нето вредноста се презентира во Извештајот за финансиска состојба, кога постои законско извршно право за пребивање на признаените вредности и постои можност да се порамнат на нето основа или пак истовремено да се реализираат средствата и подмират обврските.

2.9 Залихи

Залихите се евидентирани по пониската помеѓу набавната и нето реализационата вредност. Трошокот на залихите се одредува користејќи го методот на пондентиран просек. Трошокот за готовите производи и за тековните работи вклучува трошоци направени за дизајнирање, директни материјали, директна работна сила, други директни трошоци и општи трошоци на производство (утврдени врз основа на нормалниот оперативен капацитет). Трошокот на залихите не ги вклучува трошоците по камати за позајмици. Нето реализационата вредност претставува продажна вредност во секојдневниот тек на работата, намалена за применливите променливи продажни трошоци.

2.10 Побарувања од купувачи и останати побарувања

Побарувања од купувачите претставуваат износи од купувачи за продадени стоки или извршени стоки во нормалниот тек на работењето. Доколку наплатата на побарувањата се очекува за една или помалку од една година (или во временска рамка на еден оперативен циклус доколку е подолг), побарувањата се класифицирани како тековни средства. Доколку не го исполнуваат наведениот услов, истите се класифицираат како не-тековни побарувања.

Побарувањата од купувачи иницијално се признаваат по нивната објективна вредност и последователно се измерени според нивната амортизирана набавна вредност со употреба на методот на ефективна каматна стапка, нето од резервирањето поради оштетување. Резервирање поради оштетување се пресметува кога постои објективен доказ дека Друштвото нема да може да ги наплати сите побарувања според нивните оригинални услови на побарувања.

Значителни финансиски потешкотии на должникот, веројатноста за стечај или финансиско реорганизирање како и пролонгирање или неможност за плаќање (повеќе од 90 дена) претставуваат индикатори дека побарувањата од купувачи се оштетени. Износот на резервирањето претставува разлика помеѓу евидентираниот износ на средството и сегашната вредност на проценетите идни парични текови дисконтирани со примена на изворната ефективна каматна стапка на финансиското средство. Средствата со краткорочно доспевање не се дисконтираат. Евидентираниот износ на средството се намалува преку употребата на сметка за резервирање поради оштетување, а расходот се признава во Извештајот за сеопфатната добивка во рамките на цпродажни и административни трошоци.

**Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)****Побарувања од купувачи и останати побарувања (продолжува)**

Во случај на ненаплатливост на побарувањето истото се отпишува во сметката за резервирање поради оштетување за побарувања од купувачи. Последователната наплата на претходно отпишаните износи се признаваат во рамките на ципродажни и административни трошоци во Извештајот за сеопфатната добивка.

2.11 Парични средства и еквиваленти

Паричните средства и еквиваленти вклучуваат готовина во благајна, депозити по видување во банки и други краткорочни високоликвидни вложувања кои доспеваат во периоди не подолги од 3 месеци.

2.12 Капитал, резерви, нераспределени добивки и дивиденди**(а) Акционерски капитал**

Акционерскиот капитал се состои од објективната вредност на монетарните влогови од страна на акционерите.

(б) Резерви

Законските резерви се создадени во текот на периодите по пат на распределба на акумулирани добивки врз основа на законската регулатива и одлуките на Раководството на Друштвото.

(в) Нераспределени добивки

Нераспределените добивки ги вклучуваат задржаните добивки од тековниот и претходните периоди.

(г) Дивиденди на обични акции

Дивидендите се признаваат во капиталот во периодот во кој што се одобрени од страна на сопствениците на Друштвото. Дивидендите за годината што се објавени по датумот на Извештајот за финансиската состојба се објавени во Белешката за настани по датумот на известување.

2.13 Обврски кон добавувачи

Обврските кон добавувачи се обврски за плаќање за стоки или услуги кои се стекнати во нормалниот тек на работењето. Обврските се евидентираат како тековни доколку плаќањето на истите се изврши во рок една година или помалку од една година (или во временска рамка на еден оперативен циклус доколку е подолг). Доколку не го исполнуваат наведениот услов, истите се класифицираат како не-тековни обврски. Обврските кон добавувачи се евидентирани по нивната објективна вредност и последователно се измерени според нивната амортизирана набавна вредност со употреба на методот на ефективна каматна стапка.

2.14 Позајмици

Позајмиците иницијално се евидентирани според нивната објективна вредност, намалена за трошоците на трансакција. Последователно, позајмиците се евидентираат според нивната амортизирана набавна вредност; разликите помеѓу примањата (намалени за трошоците на трансакцијата) и надоместливиот износ се признаваат во Извештајот за сеопфатната добивка за времетраењето на позајмиците, користејќи го методот на ефективна каматна стапка.

**Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)****Позајмици (продолжува)**

Надоместоците кои се плаќаат за воспоставување на кредитни линии се признаваат како трошок за трансакцијата на позајмицата доколку постои веројатност дека дел или целата линија ќе се повлече. Во овој случај, надоместокот се одложува до моментот на повлекувањето.

Доколку не постои доказ дека ќе се повлече одреден дел или сите кредитни линии, надоместокот се капитализира како однапред извршени плаќања за ликвидност и се амортизира за периодот на аранжманот. Позајмиците се класифицирани како тековни обврски освен доколку Друштвото има безусловно право за подмирување на обврската за најмалку 12 месеци по датумот на Извештајот за финансиската состојба.

2.15 Трошоци за позајмување

Општите и посебните трошоци за позајмици директно поврзани со стекнување, изградба или производство на квалификувани средства, кои претставуваат средства за кои е потребен значителен период на време да се подготват за нивната наменска употреба или продажба, се додаваат на набавната вредност на тие средства, до моментот кога средствата се значително подготвени за нивната наменска употреба или продажба.

Приходите од вложувања стекнати од привремена инвестиција на специфични обврски по кредити каде се очекуваат трошоците за квалификувани средства се одземаат од трошоците за позајмување кои можат да се квалификуваат за капитализација.

Сите останати трошоци за позајмици се признаени во добивки или загубите во периодот во кој настанале.

2.16 Тековен и одложен даночен расход

Тековен даночен расход, по стапка од 10%, се пресметува на непризнаените расходи за даночни цели корегирани за даночниот кредит и на помалку искажани приходи, како и на распределената добивка за дивиденди на правни лица - нерезиденти и на физички лица. Нераспределената добивка не се оданочува.

Одложениот даночен расход се евидентира во целост, користејќи ја методата на обврска, за времените разлики кои се јавуваат помеѓу даночната основа на средствата и обврските и износите по кои истите се евидентирани за целите на финансиското известување. При утврдување на одложениот даночен расход се користат тековните важечки даночни стапки. Одложениот даночен расход се задолжува или одобрува во Извештајот за сеопфатната добивка, освен доколку се однесува на ставки кои директно го задолжуваат или одобруваат капиталот, во кој случај одложениот данок се евидентира исто така во капиталот.

Одложените даночни средства се признаваат во обем во кој постои веројатност за искористување на времените разлики наспроти идната расположлива оданочива добивка.

Со состојба на 31 декември 2012 и 2011 година, Друштвото нема евидентирано одложени даночни средства или обврски, бидејќи не постојат временски разлики на овие датуми.

2.17 Надоместоци за вработените*Придонеси за пензиско осигурување*

Друштвото има пензиски планови согласно домашната регулатива за социјално осигурување според која плаќа придонеси за пензиско осигурување на своите вработени. Придонесите, врз основа на платите се плаќаат на првиот и вториот пензиски фонд одговорни за исплата на пензиите. Не постојат дополнителни обврски во врска со овие пензиски планови.

Краткорочни користи за вработените

Краткорочните користи за вработените се мерат на недисконтирана основа и се признаваат кога соодветната услуга ќе се добие. Друштвото признава обврска и расход за износот кој што се очекува да биде исплатен како краткорочен бонус во пари или како удел во добивката и доколку Друштвото има сегашна правна или изведена обврска да врши такви исплати како резултат на услуги дадени во минатиот период и доколку обврската може да се процени веродостојно.

Обврски при пензионирање на вработените

Друштвото, согласно законската регулатива исплаќа посебна минимална сума на вработените при пензионирањето во износ еднаков на двомесечна просечна плата. Друштвото нема извршено резервирање за пресметан посебен минимален износ за пензионирање на вработените, бидејќи овој износ не е од материјално значење за финансиските извештаи.

2.18 Данок на додадена вредност

Приходите, трошоците и средствата се признаваат намалени за износот на данокот на додадена вредност, освен:

-Кога данокот на додадена вредност од набавка на средства или услуги не е надоместив од даночната власт, во кој случај данокот на додадена вредност се признава како дел од трошоците за стекнување на средството или како дел од трошокот каде што е соодветно; и

-Побарувања и обврски кои се искажани со вклучен износ на данокот на додадена вредност.

Нето износот на данокот на додадена вредност кој се надоместува од, или се плаќа на даночните органи се вклучува како дел од побарувањата или обврските во Извештајот за финансиската состојба.

2.19 Резервирања

Резервирање се признава кога Друштвото има тековна обврска како резултат на настан од минатото и постои веројатност дека ќе биде потребен одлив на средства кои вклучуваат економски користи за подмирување на обврската, а воедно ќе биде направена веродостојна проценка на износот на обврската. Резервирањата се проверуваат на секој датум на известување и се корегираат со цел да се рефлектира најдобрата тековна проценка. Кога ефектот на временската вредност на парите е материјален, износот на резервирањето претставува сегашна вредност на трошоците кои се очекува да се појават за подмирување на обврската. Резервирања не се признаваат за идни загуби од работење.

2.20 Признавање на приходи

Приходот се состои од приходи од продажба на производи и од услужни дејности. Приходот од главните производи и услуги е прикажан во Белешка 16.

Приходот се евидентира/признава според објективната вредност на надоместоците кои Друштвото ги примило или очекува да ги прими од продажба на производи или обезбедување на услуги без данок на продажба, рабат и продажни попусти.

Друштвото го применува критериумот за признавање на приходот кој е претставен подолу при секој засебен дел од продажната трансакција за да може да ја прикаже природата на трансакцијата. Надоместокот кој се добива од овие трансакции се евидентира како посебна компонента земајќи ја во предвид објективната вредност на секоја компонента.

Приходот се признава кога истиот може да се измери, кога е веројатна наплатата, трошокот кој е направен или може да биде направен, реално може да се измери и кога се исполнети сите критериуми за различните активности на Друштвото. Овие критериуми се засноваат врз база на производите и услугите кои им се обезбедуваат на купувачите и условите од договорот кај секој случај како и подолу наведеното:

Приходи од продажба - продажба на големо

Приходот од продажба на производи се признава во моментот на испорака до корисникот, кога приходот може да се пресмета, кога е сигурно дека ќе има финансиски прилив и кога се исполнети специфични критериуми во однос на активностите на Друштвото. Приходите не се сметаат разумно мерливи се додека сите услови поврзани со продажбата не се исполнети.

Приход од обезбедување на услуги

Приходот од обезбедување на услуги се признава за периодот во кој се обезбедуваат услугите и се евидентира според степенот на завршување кога истиот може со сигурност да биде измерен. Степенот на завршување се одредува врз основа на проверка на извршената работа.

Приход од камата

Приходот од каматата се евидентира пропорционално на времето што го рефлектира ефективниот принос на средствата.

2.21 Преземени и неизвесни обврски

Не се евидентирани неизвесни обврски во финансиските извештаи. Тие се објавуваат доколку постои веројатност за одлив на средства кои вклучуваат економски користи. Неизвесните средства не се евидентирани во финансиските извештаи, но се објавуваат кога постои веројатност за прилив на економски користи.

Износот на неизвесна загуба се евидентира како резервирања доколку е веројатно дека идните настани ќе потврдат постоење на обврска на денот на известување и кога може да се направи разумна проценка на износот на загубата.

2.22 Трансакции со поврзани субјекти

Поврзани субјекти се оние каде што еден од субјектите го контролира другиот или има значително влијание врз финансиските или деловните одлуки на другиот субјект.

2.23 Известување по оперативни сегменти

Сегмент претставува посебна група на средства и деловни активности со кои се обезбедуваат услуги кои подлежат на ризик и награди и се различни од другите сегменти. Географскиот сегмент обезбедува производи и услуги во одредено економско опкружување кое е подложно на ризици кои се разликуваат од ризиците кај други географски сегменти.

2.24 Настани по датумот на известување

Настаните по завршетокот на годината кои обезбедуваат дополнителни информации во врска со состојбата на субјектот на денот на известување (настани за кои може да се врши корегирање) се рефлектирани во финансиските извештаи. Настаните по завршетокот на годината за кои не може да се врши корегирање се прикажуваат во белешките во случај кога се материјално значајни.

3 Управување со финансиски ризици

3.1 Фактори на ризик од финансирање

Деловните активности на Друштвото се изложени на различни финансиски ризици, вклучувајќи ризик од кредитирање како и ризици поврзани со ефектите од промените во девизните курсеви и каматните стапки. Управувањето со ризици на Друштвото се фокусира на непредвидливоста на пазарите и се стреми кон минимизирање на потенцијалните негативни ефекти врз успешноста на деловното работење на Друштвото.

Управувањето со ризици на Друштвото го врши Одборот на директори врз основа на претходно одобрени пишани политики и процедури кои го опфаќаат целокупното управување со ризици, како и специфичните подрачја, како што се ризикот од курсни разлики, ризикот од каматни стапки, ризикот од кредитирање, употребата на соодветни хартии од вредност и вложување на вишок ликвидни средства.

3.2 Пазарни ризици

Ризик од курсни разлики

Друштвото работи на меѓународни пазари и е изложено на ризици од курсни разлики кои произлегуваат од изложеност кон различни валути, посебно во однос на Еврото. Друштвото не користи инструменти за обезбедување од ризик од курсни разлики. Одборот на директори на Друштвото е одговорен за одржување на соодветна нето позиција за секоја валута поединечно, како и вкупно за сите валути.

Евидентираната вредност на монетарните средства и обврски на Друштвото деноминирани во странски валута е како што следи:

Средства		2012 000 МКД	2011 000 МКД
Парични средства и еквиваленти	ЕУР	68,598	42,117
Побарувања од купувачи - странски купувачи	ЕУР	190,084	315,347
		258,682	357,464
Обврски			
Обврски кон добавувачи - странски добавувачи	ЕУР	(126,160)	(172,062)
Позајмици	ЕУР	(503,898)	(222,363)
		(630,058)	(394,425)
Анализа на сензитивноста на странската валута			
	Нето сума во Евра	+10%	-10%
31 декември 2012			
Добивка или загуба	(371,376)	(37,138)	37,138
31 декември 2011			
Добивка или загуба	(36,961)	(3,696)	3,696

Анализата на сензитивноста ги вклучува единствено монетарните ставки деноминирани во странска валута на крајот на годината, при што се врши корекција на нивната вредност при промена на курсот на странската валута за 10%. Позитивниот, односно негативниот износ означува зголемување/намалување на добивката или останатиот капитал, кој што се јавува во случај доколку денарот ја намали/зголеми својата вредност во однос на странските валути за +/- 10%.

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Управување со финансиски ризици (продолжува)

Пазарни ризици (продолжува)

Ризик од каматни стапки

Ризик од каматни стапки претставува ризик дека објективната вредност или идните парични текови на финансиските инструменти ќе имаат промени поради промени во вредноста на пазарните каматни стапки. Друштвото е изложено на ризици поради промени на пазарните каматни стапки најмногу поради долгорочната обврска на Друштвото по основ на долг со варијабилна каматна стапка. Раководството на Друштвото е во најголема мерка одговорно за дневно следење на состојбата на ризикот од него каматни стапки и одредува лимити за намалување на потенцијалот од каматна неусогласеност.

Следната табела ја прикажува изложеноста на Друштвото на ризици од каматни стапки:

	2012 000 МКД	2011 000 МКД
Средства		
<i>Без каматна стапка:</i>		
Побарувања од купувачи и останати побарувања	219,131	347,601
Парични средства и еквиваленти	75	79
	219,206	347,680
<i>Со фиксна каматна стапка:</i>		
Вложувања во државни обврзници	5	6
Парични средства и еквиваленти	76,937	44,037
	76,942	44,043
	296,148	391,723
Обврски		
<i>Без каматна стапка:</i>		
Обврски кон добавувачи и останати обврски	207,443	210,331
	207,443	210,331
<i>Со фиксна каматна стапка:</i>		
Позајмици	1,407	247
	1,407	247
<i>Со променлива каматна стапка</i>		
Позајмици	503,898	222,362
	503,898	222,362
Каматна сензитивност	712,748	432,940

Номиналните каматни изнесуваат од 6 - месечен Еурибор + 5% (2011: 6 - месечен Еурибор + 4,5%).

Анализа на сензитивноста на каматните стапки

На 31 декември 2012	Нето износ во 000 МКД	2%	-2%
Позајмици со променлива каматна стапка	(503,898)	(10,078)	10,078
На 31 декември 2011	Нето износ во 000 МКД	2%	-2%
Позајмици со променлива каматна стапка	(222,362)	(4,447)	4,447

3.3 Ризик од кредитирање

Кредитен ризик е ризик од финансиски загуби на Друштвото доколку клиентот или другата страна на финансиските инструменти не си ги исполни обврските од договорот и најчесто настанува од побарувањата од купувачите. Изложеноста на Друштвото на кредитни ризици зависи од индивидуалните карактеристики на секој купувач.

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Управување со финансиски ризици (продолжува)

Ризик од кредитирање (продолжува)

Друштвото има воспоставено политики за продажба на производи и услуги на клиенти со соодветна кредитна историја. Друштвото има политики кои го ограничуваат износот на кредитната изложеност на неговите клиенти. Максималната изложеност на Друштвото на кредитен ризик е претставена со евидентираниот износ на секое финансиско средство во Извештајот за финансиската состојба.

Друштвото утврдува надоместок за оштетување кој претставува проценка за направени трошоци во однос на побарувањата од купувачи што се однесува на одредени загуби поврзани со индивидуално значајни изложувања. Максималната изложеност на Друштвото на ризик од кредитирање е претставена со евидентираниот износ на секое финансиско средство во Извештајот за финансиска состојба како што е прикажано подолу:

	2012	2011
Класи на финансиски средства - евидентирана вредност (во 000 МКД):		
Нетековни побарувања од купувачи	-	-
Вложувања во државни обврзници	5	6
Парични средства и еквиваленти	77,012	44,116
Побарувања од купувачи и останати побарувања	219,131	347,601
	296,148	391,723

Кредитниот ризик за паричните средства и еквиваленти не е од материјално значајна вредност затоа што договорните страни се угледни банки со високо ниво на надворешно кредитирање.

Друштвото ја обезбедува својата кредитна изложеност кон клиентите со банкарски гаранции, акредитиви, парични депозити, плаќања однапред итн. Иако Друштвото има значајна кредитна изложеност на нестабилниот грчки пазар (на околу 60% од продажбата), избраните дистрибутери се претежно извозно ориентирани, факт кој ја минимизира изложеноста на ризик на грчкиот пазар. Според сознанијата, големите потрошувачи на Друштвото, до денес, не доживеале значителни финансиски потешкотии. Кредитниот квалитет на побарувањата од купувачите на 31 декември 2012 година се смета за добар.

Кредитниот квалитет на побарувањата од купувачите и дадените аванси со состојба на датумот на Извештајот за финансиска состојба е обелоденет во Белешка 9.

3.4 Ризик од ликвидност

Друштвото ги контролира потребите за ликвидност преку внимателно следење на планираните плаќања на долговите за долгорочни финансиски обврски како и со планирање на паричниот прилив и одлив кој се очекува во секојдневното работење. Потребите за ликвидност се набљудуваат во различни временски интервали. Побарувањата на нето парични средства се споредуваат со расположливите средства за позајмување за да се утврди дали постои недостиг на средства. Оваа анализа покажува дали расположливите средства за позајмување се очекува да бидат доволни во предвидениот период. Друштвото чува парични средства кои овозможуваат управување со потребите од ликвидност за минимален период од 30 денови. Управувањето со долгорочните потреби од ликвидност се врши со помош на средства од кредитни линии.

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Управување со финансиски ризици (продолжува)

Ризик од ликвидност (продолжува)

Со состојба на 31 декември 2012 и 2011 година, договорната доспеаност на обврските на Друштвото (вклучувајќи исплата на камати, доколку е применливо) е прикажана во следната табела:

	Тековни 1 до 12 месеци (000 МКД)	1 до 5 години (000 МКД)	Нетековни Над 5 години (000 МКД)
На 31 декември 2012			
Позајмици со камата	182,088	323,217	-
Обврски кон добавувачи и останати обврски	207,443	-	-
	389,531	323,217	-

	Тековни 1 до 12 месеци (000 МКД)	1 до 5 години (000 МКД)	Нетековни Над 5 години (000 МКД)
На 31 декември 2011			
Позајмици со камата	114,974	107,635	-
Обврски кон добавувачи и останати обврски	210,331	-	-
	325,305	107,635	-

Наведените износи го рефлектираат договорниот недисконтиран паричен тек кој може да се разликува од евидентираната вредност на обврските на датумот на издавање на извештајот.

3.5 Управување со ризик на капитал

Целите на Друштвото при управување со капиталот се овозможување на Друштвото да продолжи со понатамошна континуирана деловна активност со цел да обезбеди приход за акционерите и бенефиции за други заинтересирани лица, како и да одржи оптимална структура на капиталот со цел намалување на трошокот на капиталот.

Со цел да ја одржи или прилагоди структурата на својот капитал, Друштвото може да изврши корекција на износот на дивиденди исплатени на акционерите, да врати капитал на акционерите, да издаде нови акции или да продаде средства.

Показател на задолженост

Структурата на капиталот на Друштвото се состои од обврски, пари и парични еквиваленти и капитал, кој се состои од акционерски капитал, резерви, ревалоризациони вишоци и акумулирана добивка. Раководството ја анализира структурата на капиталот на годишна основа како однос на нето обврските по кредити во однос со вкупниот капитал.

Нето обврските по позајмици се пресметани како вкупни обврски по позајмици намалени за износот на паричните средства и паричните еквиваленти.

Показателот на задолженоста на крајот на годината е прикажан како што следи:

	2012 (000 МКД)	2011 (000 МКД)
Позајмици со камата	505,305	222,609
Парични средства и еквиваленти	(77,012)	(44,116)
Нето обврски	428,293	178,493
Акционерски капитал	988,699	1,115,551
Показател на задолженост	0,43	0,16

3.6 Проценка на објективната вредност

Објективна вредност претставува вредност за која едно средство може да биде заменето или некоја обврска подмирена под нормални комерцијални услови.

Објективната вредност се одредува врз основа на проценките направени од раководството, зависно од видот на средството или обврската.

3.6.1 Финансиски инструменти евидентирани по објективна вредност

Финансиските средства измерени според објективната вредност во извештајот за финансиска состојба се прикажуваат во согласност со хиерархијата на објективната вредност која ги групира финансиските средства и обврски во три нивоа кои се базираат на значајноста на влезните податоци користени при мерењето на објективната вредност на финансиските средства. Хиерархијата според објективната вредност е одредена како што следи:

- **Ниво 1:** котирани цени (некорегирани) на активните пазари за идентични средства или обврски;
- **Ниво 2:** останати влезни податоци, покрај котираните цени, вклучени во Ниво 1 кои се достапни за набљудување за средството или обврската, или директно (т.е. како цени) или индиректно (т.е. изведени од цени); и
- **Ниво 3:** влезни податоци за средството или обврската кои не се базираат на податоци достапни за набљудување од пазарот.

31 декември 2012	Ниво 1 (000 МКД)	Ниво 2 (000 МКД)	Ниво 3 (000 МКД)	Вкупно (000 МКД)
Средства				
Државни обврзници	5	-	-	5
Вкупно	5	-	-	5

31 декември 2011	Ниво 1 (000 МКД)	Ниво 2 (000 МКД)	Ниво 3 (000 МКД)	Вкупно (000 МКД)
Средства				
Државни обврзници	6	-	-	6
Вкупно	6	-	-	6

Следнава табела ги прикажува промените во текот на годината на финансиските средства расположливи за продажба класифицирани во ниво 1:

	Финансиски средства расположливи за продажба	Вкупно
На 1 јануари 2012	6	6
Доспеани државни обврзници	(1)	(1)
На 31 декември 2012	5	5

3.6.2 Финансиски инструменти кои не се евидентирани по објективна вредност

Следната табела ја прикажува евидентираната вредност и објективната вредност на оние финансиски средства и обврски кои во Извештајот на финансиската состојба не се евидентирани според објективната вредност:

	Евидентирана вредност		Објективна вредност	
	2012 (000 МКД)	2011 (000 МКД)	2012 (000 МКД)	2011 (000 МКД)
Средства				
Побарувања од купувачи и останати побарувања	219,131	347,601	219,131	347,601
Парични средства и еквиваленти	77,012	44,116	77,012	44,116
Вкупно средства	296,143	391,717	296,143	391,717
Обврски				
Позајмици	505,305	222,609	505,305	222,609
Обврски кон добавувачи и останати обврски (без законските обврски)	207,443	210,331	207,443	210,331
	712,748	432,940	712,748	432,940

Кредити и побарувања

Кредитите и побарувањата се мерат по амортизирана набавна вредност намалена за резервирање поради општетување. Нивната објективна вредност е еднаква со нивната евидентирана вредност.

Останати финансиски средства

Објективната вредност на монетарните средства кои ги вклучуваат паричните средства и еквиваленти се смета дека е приближна на нивната евидентирана вредност поради доспеаноста која е пократка од 3 месеци.

Обврски кон добавувачи и обврски од позајмици

Евидентираната вредност на обврските кон добавувачи и од позајмици е приближна на нивната објективна вредност.

4 Значајни сметководствени проценки

При примената на сметководствените политики на Друштвото, опишани во Белешка 2 од Раководството на Друштвото се бара да врши проценки и прави претпоставки за евидентираниите износи на средствата и обврските кои не се јасно воочливи од други извори. Проценките и придружните претпоставки се засноваат на минати искуства и други фактори, за кои се смета дека се релевантни. При тоа, фактичките резултати може да отстапуваат од таквите проценки.

Проценките и главните претпоставки се проверуваат тековно. Ревидираните сметководствени проценки се признаваат во периодот во кој истите се ревидирани доколку таквото ревидирање влијае само за или во тој период, како и за идни периоди, доколку ревидирањата влијаат за тековниот и идните периоди.

Несигурност во проценките

Оштетување на нефинансиски средства

Загуба од оштетување се признава во износ за кој евидентираните износ на средството или единицата која генерира парични средства ја надминува својата надоместлива вредност. При утврдување на надоместливата вредност, Раководството ги евалуира очекуваните цени и паричните текови од секоја единица што генерира парични средства и утврдува соодветна каматна стапка при пресметување на сегашната вредност на тие парични текови.

Оштетување на финансиски средства

Оштетување на побарувања од купувачи и останати побарувања

Друштвото пресметува оштетување на побарувања од купувачи и останати побарувања врз основа на проценети загуби што резултираат од неможноста на купувачите да ги извршат бараните плаќања. Проценката се базира на старосната структура на побарувањата од купувачи и отпишувањата во минатото, кредитоспособноста на купувачите и промените во условите за плаќање на купувачите, кога се евалуира адекватноста на загубата поради оштетување за спорните побарувања. Тука се вклучени претпоставки за однесувањето на купувачите во иднина и резултирачката наплата во иднина. Ако се влошува финансиската состојба на купувачите, реалното отпишување на тековно постоечките побарувања може да биде поголемо од очекуваното и може да го надмине нивото на досега признатите загуби поради оштетување.

Корисниот век на средствата кои се амортизираат

Раководството врши проверка на корисниот век на средствата кои се амортизираат на секој датум на известување. Раководството проценило дека корисниот век го претставува очекуваното користење на средството. Евидентираните износи се анализирани во Белешка 5 и 6. Сепак, фактичките резултати може да се разликуваат поради технолошката застареност.

Залихи

Залихите се вреднувани по пониската помеѓу набавната и нето реализационата вредност. При утврдување на нето реализационата вредност, се зема најобјективниот доказ / податоци расположливи при правењето на проценките.

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
 Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2012
 (Сите износи се изразени во илјади Денари освен доколку не е поинаку наведено)

5 Недвижности, постројки и опрема

	Земјиште и згради	Машини и опрема	Инвестиции во тек	Вкупно
На 1 јануари 2011				
Набавна или ревалоризациона вредност	301,367	959,004	10,095	1,270,466
Исправка на вредноста	(90,028)	(392,055)	-	(482,083)
Нето евидентирана вредност	211,339	566,949	10,095	788,383
Година што завршува на 31 декември 2011				
Почетна нето евидентирана вредност	211,339	566,949	10,095	788,383
Набавки, нето од трансфери од инв. во тек	12,650	69,314	1,738	83,702
Отуѓувања, нето	(416)	(5,246)	(46)	(5,708)
(Депрецијација) за годината	(6,575)	(47,664)	-	(54,239)
Крајна нето евидентирана вредност	216,998	583,353	11,787	812,138
На 31 декември 2011 / 1 јануари 2012				
Набавна или ревалоризациона вредност	313,601	1,023,072	11,787	1,348,460
Исправка на вредноста	(96,603)	(439,719)	-	(536,322)
Нето евидентирана вредност	216,998	583,353	11,787	812,138
Година што завршува на 31 декември 2012				
Почетна нето евидентирана вредност	216,998	583,353	11,787	812,138
Набавки, нето од трансфери од инв. во тек	6,701	44,480	(522)	50,659
Отуѓувања, нето	-	(41)	-	(41)
(Депрецијација) за годината	(6,845)	(51,670)	-	(58,515)
Крајна нето евидентирана вредност	216,854	576,122	11,265	804,241
На 31 декември 2012				
Набавна или ревалоризациона вредност	320,302	1,067,511	11,265	1,399,078
Исправка на вредноста	(103,448)	(491,389)	-	(594,837)
Нето евидентирана вредност	216,854	576,122	11,265	804,241

Инвестиции во тек

На 31 декември 2012 година, инвестициите во тек во износ од 11,265 илјади Денари се состојат од трошоци за изградба на дел од филтерна станица и набавка на компјутерска опрема.

Расход и продажба на машини и опрема

Во текот на 2012 година, Друштвото расходувахе и продаде дел од својата канцелариска опрема и компјутери со нето евидентирана вредност од 41 илјади Денари (2011: 5,708 илјади Денари).

Залог врз недвижностите, постројките и опремата

Со состојба на ден 31 декември 2012, Друштвото има дадено заложни права - хипотеки врз дел од своите недвижности (деловни објекти, машини и опрема) како гаранција за исполнување на обврските по позајмици (види Белешка 13). На датумот на известување, нивната проценета вредност изнесува 516,600 илјади Денари (види Белешка 25).

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
 Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2012
 (Сите износи се изразени во илјади Денари освен доколку не е поинаку наведено)

6 Нематеријални средства

	Трошоци за трговски знаци и за развој	Нематеријални средства во подготовка	Вкупно
На 1 јануари 2011			
Набавна или ревалоризациона вредност	9,687	3,861	13,548
Исправка на вредноста	(2,111)	-	(2,111)
Нето евидентирана вредност	7,576	3,861	11,437
Година што завршува на 31 декември 2011			
Почетна нето евидентирана вредност	7,576	3,861	11,437
Набавки, нето од преноси од инвестиции во тек	12,663	393	13,056
(Амортизација) за годината	(3,046)	-	(3,046)
Крајна нето евидентирана вредност	17,193	4,254	21,447
На 31 декември 2011 / 1 јануари 2012			
Набавна или ревалоризациона вредност	22,350	4,254	26,604
Исправка на вредноста	(5,157)	-	(5,157)
Нето евидентирана вредност	17,193	4,254	21,447
Година што завршува на 31 декември 2012			
Почетна нето евидентирана вредност	17,193	4,254	21,447
Набавки, нето од преноси од инвестиции во тек	11,826	110,028	121,854
(Амортизација) за годината	(5,200)	-	(5,200)
Крајна нето евидентирана вредност	23,819	114,282	138,101
На 31 декември 2012			
Набавна или ревалоризациона вредност	34,176	114,282	148,458
Исправка на вредноста	(10,357)	-	(10,357)
Нето евидентирана вредност	23,819	114,282	138,101

Во текот на втората четвртина од 2012, Друштвото потпиша договор со подизведувач за вршење на различен вид на услуги поврзани со подготовка на земјиштето и отварање на нови подрачја за обработка. Поради фактот дека изведувањето на работите е поврзано со развојната и пред производствената фаза, Друштвото ги капитализираше сите трошоци во износ од 109,193 илјади Денари како нематеријални средства во Извештајот за финансиската состојба.

Со состојба на 31 декември 2012 година, нематеријалните средства во подготовка во износ од 5,089 илјади Денари во целост се однесуваат на набавка на софтвер од Логин Системи доо Скопје, домашен добавувач на софтвер.

Од вкупната амортизација и депрецијација за годината што заврши на 31 декември 2012 во износ од 63,715 илјади Денари (2011: 57,285 илјади Денари), износот од 60,958 илјади Денари (2011: 54,440 илјади Денари) е алоцирани во цена на чинење на продажбата, додека преостанатите 2,757 илјади Денари (2011: 2,845 илјади Денари) - во административни и продажни трошоци (види Белешка 18).

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2012
(Сите износи се изразени во илјади Денари освен доколку не е поинаку наведено)

7 Финансиски инструменти по категории

Евидентираниите вредности на финансиските средства и обврски на Друштвото признаени на датумот на Извештајот за финансиска состојба за објавените периоди можат исто така да бидат категоризирани на следниов начин:

	Кредити и побарувања	Средства по објективна вредност преку добивки и загуби	Расположливи за продажба	Вкупно
31 декември 2012				
Средства според Извештајот за фин. состојба				
Останати краткорочни финансиски средства	-	5	-	5
Побарувања од купувачи и ост. побарувања	219,131	-	-	219,131
Парични средства и еквиваленти	77,012	-	-	77,012
	296,143	5	-	296,148
		Средства по објективна вредност преку добивки и загуби	Останати финансиски обврски	Вкупно
Обврски според Извештајот за фин. состојба				
Каматоносни позајмици		-	505,305	505,305
Обврски кон добавувачи и останати обврски		-	207,443	207,443
		-	712,748	712,748
	Кредити и побарувања	Средства по објективна вредност преку добивки и загуби	Расположливи за продажба	Вкупно
31 декември 2011				
Средства според Извештајот за фин. состојба				
Останати краткорочни финансиски средства	-	6	-	6
Побарувања од купувачи и останати побарувања	347,601	-	-	347,601
Парични средства и еквиваленти	44,116	-	-	44,116
	391,717	6	-	391,723
		Обврски по објективна вредност преку добивки и загуби	Останати финансиски обврски	Вкупно
Обврски според Извештајот за фин. состојба				
Каматоносни позајмици		-	222,609	222,609
Обврски кон добавувачи и останати обврски		-	210,331	210,331
		-	432,940	432,940

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
 Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2012
 (Сите износи се изразени во илјади Денари освен доколку не е поинаку наведено)

8 Залихи

	2012	2011
Производство во тек	264,834	224,981
Готови производи	90,679	20,121
Резервни делови	21,085	9,327
Суровини	7,323	111,692
Трговски стоки	4,919	4,931
Останато	311	419
	389,151	371,471

Во текот на 2012 година, оштетените залихи во износ од 7,283 илјади Денари (2011: 964 илјади Денари) се отпишани на товар на тековните добивки и загуби. Понатаму, трошок за растур, расипување и крш беше признат во износ од 8,402 илјади Денари (2011: нема) во тековните добивки и загуби (види Белешка 18).

9 Побарувања од купувачи и останати побарувања

	2012	2011
Побарувања од купувачи		
Домашни купувачи	30,913	34,441
Странски купувачи	82,295	465,326
Побарувања од поврзани субјекти (види Белешка 23)	107,825	288,700
	221,033	788,467
Намалено за: резервирања за оштетување	(4,812)	(443,457)
	216,221	345,010
Останати побарувања		
Однапред платен данок на добивка	62,206	-
Одложени трошоци	16,805	937
Однапред платен ДДВ	6,258	3,055
Аванси на добавувачи	3,296	2,001
Останати тековни побарувања	2,910	184,797
	91,475	190,790
Намалено за: резервирања за оштетување	-	(182,206)
	91,475	8,584
Побарувања од купувачи и останати побарувања	307,696	353,594

На 24 март 2009 година, Друштвото склучи договор со Phalerco LTD Cyprus за одредување на периодот во кој ќе се врши отплата на заостанатите побарувања. Согласно договорот, побарувањата од Phalerco LTD Cyprus во износ од 437,626 илјади Денари доспеваат на 31 декември 2011 година. Уплата не беше извршена пред или после 31 декември 2011 година. Врз основа на веќе превземените чекори и недостатокот на одговор од Phalerco LTD Cyprus, Раководството на Друштвото процени дека износот на побарувањата не може да се наплати и со состојба на 31 декември 2011 година евидентираше исправка на вредноста за целиот износ на побарувањето. Во текот на 2012 година, Друштвото доби и потврда од ликвидаторот од Phalerco LTD Cyprus во која се наведува дека должникот е во стечај и нема средства за подмирување на своите обврски кон Друштвото. Според тоа, со состојба на 31 декември 2012 година, Друштвото изврши отпис на побарувањето од Phalerco LTD Cyprus кое претходно беше целосно резервирано.

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)

Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2012

(Сите износи се изразени во илјади Денари освен доколку не е поинаку наведено)

Побарувања од купувачи и останати побарувања (продолжува)

На 28 мај 2012 година, Друштвото склучи неофицијален договор со FHL H. Kyriakidis Marbles - Granites S.A. ("FHL") за промоција на брендот Сивец и останатите производи на Друштвото за периодот до 31 март 2014 година. Овој договор претставува дел од пријателското решение постигнато помеѓу двете компании во врска со нивниот спор од 2011 година пред меѓународниот арбитражен трибунал. Во согласност со овој договор FHL ќе имаат право да купат 25% од производите од Сивец ископани од страна на Друштвото. Согласно овој спор, Друштвото има признаено исправка на вредноста на со состојба на 31 декември 2011 година во износ од 182,206 илјади Денари. Сепак, во 2012 година Друштвото ја доби конечната одлука од страна на меѓународниот арбитражен трибунал и изврши отпис на претходно резервираните побарувања од FHL во износ од 182,431 илјади Денари.

Со состојба на 31 декември 2012 година, салдото од 62,206 илјади Денари се однесува на претходно платен аконтации за данок на добивка за кој Друштвото поднесе барање за поврат на данок од Управата за јавни приходи. Во согласност со Законот за данок на добивка, Управата за јавни приходи е должна да изврши плаќање во рок од 60 дена од денот на поднесување на барањето за поврат на данок.

Анализата на старосната структура на побарувањата од купувачите и аванси на добавувачи со состојба на 31 декември 2012 година е како што следи:

	Домашни	Странски	Аванси	Вкупно
Недоспеани	999	181,981	-	182,980
До 1 година	611	4,668	3,225	8,504
Над 1 година	29,303	3,471	71	32,845
	30,913	190,120	3,296	224,329
Намалено за резервирање поради оштетување	(4,777)	(35)	-	(4,812)
	26,136	190,085	3,296	219,517

Анализата на старосната структура на побарувањата од купувачите и аванси на добавувачи со состојба на 31 декември 2011 година е како што следи:

	Домашни	Странски	Аванси	Вкупно
Недоспеани	-	301,710	-	301,710
До 1 година	17,771	447,357	1,907	467,035
Над 1 година	16,670	4,959	94	21,723
	34,441	754,026	2,001	790,468
Намалено за резервирање поради оштетување	(4,778)	(438,679)	-	(443,457)
	29,663	315,347	2,001	347,011

Со состојба на 31 декември 2012 година кредитниот квалитет на портфолиото на побарувањата од купувачите и авансите кон добавувачите на Друштвото е како што следи:

	Недоспеани и неоштетени	Доспеани но неоштетени	Оштетени	Вкупно
Набавна вредност	182,980	36,537	4,812	224,329
Намалено за резервирање поради оштетување	-	-	(4,812)	(4,812)
	182,980	36,537	-	219,517

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2012
(Сите износи се изразени во илјади Денари освен доколку не е поинаку наведено)

Побарувања од купувачи и останати побарувања (продолжува)

Со состојба на 31 декември 2011 година кредитниот квалитет на портфолиото на побарувањата од купувачите и авансите кон добавувачите на Друштвото е како што следи:

	Недоспеани и неоштетени	Доспеани но неоштетени	Оштетени	Вкупно
Набавна вредност	301,710	45,301	443,457	790,468
Намалено за резервирање поради оштетување	-	-	(443,457)	(443,457)
	301,710	45,301	-	347,011

Промените во сметката на резервирање поради оштетување на побарувањата од купувачите за годините коишто завршуваат на 31 декември 2012 и 2011 се како што следи:

	2012	2011
На 1 јануари	443,457	5,123
Отпис на оштетени претходно резервирани побарувања	(1,019)	(347)
Отпис на оштетени претходно резервирани побарувања- Phalenco LTD Cyprus	(437,590)	-
Исправка на вредност на оштетени побарувања	-	438,681
Курсни разлики	(36)	-
На 31 декември	4,812	443,457

Промените во сметката на резервирање поради оштетување на останатите побарувања за годините коишто завршуваат на 31 декември 2012 и 2011 се како што следи:

	2012	2011
На 1 јануари	182,206	-
Исправка на вредност на оштетени побарувања	-	182,206
Отпис на исправката на вредноста на оштетени побарувања	(182,431)	-
Курсни разлики	225	-
На 31 декември	-	182,206

10 Останати краткорочни финансиски средства

Останатите краткорочни финансиски средства во целост се состојат од обврзници издадени од Владата на Република Македонија, а поголемиот дел од нив е искористен за подмирување на концесиските обврски на Друштвото кон Министерството за економија на Република Македонија. Државните обврзници се евидентирани по објективна вредност.

	2012	2011
На 1 јануари	6	20
Инвестиции во доспеани државни обврзници	-	5,952
Продажба на државни обврзници	-	(2,817)
Подмирување на обврски за концесии	-	(3,060)
Доспеани државни обврзници	(1)	-
Загуби од продажба на државни обврзници (види Белешка 18)	-	(89)
На 31 декември	5	6

11 Парични средства и еквиваленти

	2012	2011
Денарски и девизни сметки во банки	76,937	44,037
Готовина во благајна	75	79
	77,012	44,116

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
 Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2012
 (Сите износи се изразени во илјади Денари освен доколку не е поинаку наведено)

12 Акционерски капитал

Издадени акции

	Број на акции	Обични акции	Премија	Вкупно
Одобрени, издадени и во целост платени обични акции со номинална вредност од 1 Евро		(000 МКД)	(000 МКД)	(000 МКД)
На 31 декември 2012 и 2011	4,686,858	287,372	253,778	541,150

Структурата на акционерскиот капитал со состојба на 31 декември 2012 и 2011 година,
 е како што следи:

	Број на акции	Износ во евра	%
<i>Stone Works Holding Cooperatief U.A Netherlands</i>	4,143,357	4,143,357	88.40
<i>Piraeus Bank SA.</i>	468,700	468,700	10.00
Останати - малцинско учество	74,801	74,801	1.60
	4,686,858	4,686,858	100.00

Останати компоненти на капиталот

	Законски резерви	Ревалоризациони резерви	Вкупно
На 1 јануари 2012	460,526	97,337	557,863
Трансфер на дивиденда	(86,025)	-	(86,025)
Покривање на загубата за 2011 година	(142,483)	-	(142,483)
31 декември 2012	232,018	97,337	329,355
На 1 јануари 2011	460,526	99,564	560,090
Трансфер на вишокот од продадени и расходувани материјални средства	-	(2,227)	(2,227)
31 декември 2011	460,526	97,337	557,863

Ревалоризациони вишоци

Ревалоризационите вишоци, кои со состојба на 31 декември 2012 година, изнесуваат 97,337 илјади Денари (31 декември 2011: 97,337 илјади Денари) се иницијално создадени во текот на 2002 година, врз основа на извршена независна проценка на недвижностите, постројките и опремата на Друштвото. Последователните промени (префрлувања во нераспределена добивка) се однесуваат на делот на ревалоризационите вишоци вклучени во продадените средства.

Резерви

Резервите, кои со состојба на 31 декември 2012 година изнесуваат 232,018 илјади Денари (31 декември 2011: 460,526 илјади Денари), се создадени во текот на годините преку распределба на нето добивката по оданочување. Во согласност со законската регулатива, Друштвото има обврска секоја година да издвојува 15% од својата годишна нето добивка по оданочување, се додека нивото на тие резерви не достигне 20% од регистрираниот капитал. Врз основа на Одлуката бр. 02-495/5 од 16 мај 2012 година, дел од законските резерви во износ од 142,483 илјади Денари се распределени за покривање на загубата од 2011 година.

Со одлука на Собранието на Друштвото, резервите може да се распределат за дивиденди на акционерите и/или за откуп на сопствени акции.

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
 Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2012
 (Сите износи се изразени во илјади Денари освен доколку не е поинаку наведено)

Акционерски капитал (продолжува)

Дивиденди

На 05 март 2012 година, согласно Одлука на Собрание на акционери број 02-253/3, дел од нераспоредената добивка од минати години пред 1 јануари 2009 во износ од 245,005 илјади Денари (2011: 400,985 илјади Денари) е распоредена за исплата на дивиденди.

Во текот на март 2012 година, Друштвото исплати дивиденди на своите акционери во вкупен износ 244,963 илјади Денари (2011: 400,367 илјади Денари) кои не се оданочуваат откако се префрлени од нераспределените добивки и резерви акумулирани во годините пред 01 јануари 2009 (2011: 40,098 илјади Денари се однесува на данок на дивидендите).

13 Позајмици

	2012	2011
Долгорочни каматоносни позајмици од банки		
Комерцијална Банка ад, Скопје (18,920,000 Еур; кам. стапка 6м.еуриб.+5%)	380,618	217,237
Комерцијална Банка ад, Скопје (123,280,000 Ден; кам. стапка 7.5% год)	123,280	-
Обврски за финансиски наем	765	-
	504,663	217,237
Намалено за тековна доспеаност на долгорочни позајмици	(181,446)	(109,602)
Вкупно долгорочни позајмици	323,217	107,635
Краткорочни каматоносни позајмици од банки		
Комерцијална Банка ад, Скопје (200,000 Еур; кам. стапка 6м.еуриб.+4.5%)	-	5,125
Комерцијална Банка ад, Скопје, виза кредитна картичка	159	247
Обврски за финансиски наем	483	-
	642	5,372
Зголемено за тековна доспеаност на долгорочните позајмици	181,446	109,602
Вкупно краткорочни позајмици	182,088	114,974

Вкупните зголемувања на позајмиците и обврските за финансиски наем во текот на годината која заврши на 31 декември 2012 изнесуваат 415,780 илјади Денари (2011: 12,306 илјади Денари). Вкупните отплати во текот на истиот период изнесуваат 133,066 илјади Денари (2011: 178,288 илјади Денари).

Планот за отплата на долгорочните позајмици е како што следи:

	2012	2011
Во рок од 12 месеци	181,446	109,602
Во рок од 1 - 2 години	112,661	88,213
Во рок од 2 - 5 години	209,791	19,422
	503,898	217,237

Позајмиците од локалните финансиски институции се обезбедени со хипотека на дел од имотот на Друштвото (види Белешки 5 и 25).

Долгорочни обврски за финансиски наем се однесуваат на наме на возила. Планот за отплата на обврските за финансиски наем е како што следи:

	2012	2011
Сегашна вредност на плаќањето:		
Во рок од 1 година	483	-
Во рок од 1-5 години	765	-
Во рок над 5 години	-	-
	1,248	-

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2012
(Сите износи се изразени во илјади Денари освен доколку не е поинаку наведено)

14 Обврски кон добавувачи и останати обврски

	2012	2011
Обврски кон добавувачи		
Домашни добавувачи	65,470	22,197
Странски добавувачи	107,157	170,032
Обврски кон поврзани субјекти (види Белешка 23)	19,003	2,030
	191,630	194,259
Останати тековни обврски		
Обврски кон вработените и раководството	14,147	14,585
Аванси на купувачи	4,382	533
Обврски по камати	1,509	765
Обврски по дивиденди (нето од локални даноци)	118	84
Пресметани одложени трошоци	-	1,113
Останато	39	638
	20,195	17,718
Вкупно обврски кон добавувачи и останати обврски	211,825	211,977

15 Обврски по даноци

	2012	2011
Данок на добивка	5,687	48,202
Надомест за концесија и други давачки	3,822	3,500
Данок по задршка	671	-
Обврски за персонален данок	183	177
Данок на дивиденди исплатени на нерезиденти	14	756
	10,377	52,635

16 Приходи од продажба

	2012	2011
Домашен пазар	44,950	54,864
Странски пазари:		
- Грција	415,872	11,449
- Кипар	227,195	671,101
- Поранешна Југославија	38,217	38,899
- Останати пазари	89,877	57,106
Вкупна продажба на странски пазари	771,161	778,555
Вкупно приходи од продажба	816,111	833,419

17 Цена на чинење на продажбата

	2012	2011
Залиха на готови производи и недовршено п/во на 1 јануари	336,673	215,853
Зголемено за: Вкупно производство за годината завршена на 31 декември	458,999	424,735
Намалено за: Залиха на гот. произв. и недовршено п/во на 31 декември	(355,527)	(336,673)
	440,145	303,915

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2012
(Сите износи се изразени во илјади Денари освен доколку не е поинаку наведено)

18 Административни и продажни трошоци

	За годината завршена на 31 декември 2012		За годината завршена на 31 декември 2011	
	Административни	Продажни	Административни	Продажни
Одобрен попуст на купувачи	-	108,075	-	-
Консултантски услуги	30,898	-	36,639	-
Трошоци на вработени	28,279	6,192	26,977	3,698
Адвокатски услуги	18,507	-	7,901	-
Услуги	6,806	7,039	5,865	13,877
Даноци и останати надоместоци	5,549	64	4,042	-
Маркетинг и промоции	2,768	5,986	3,331	964
Амортизација и депрецијација (Белешка 6)	2,726	31	2,814	31
Материјали, резервни делови и енергија	1,983	1,316	1,476	1,496
Исправка на вредноста на останати краткорочни финансиски средства	-	-	-	89
Отпис на побарувања	-	11,155	-	-
Растур, расипување и крш (Белешка 8)	-	8,402	-	-
Отпис на застарени залихи (Белешка 8)	-	7,283	-	964
Кусоци	-	180	-	66
Сегашна вредност на продадени и отпишани средства	-	31	-	5,672
Исправка на вредноста на оштетени побарувања	-	-	-	623,298
Исправка на вредноста на останати сомнителни побарувања	-	-	-	40
Останати трошоци и провизии	12,303	1,495	16,322	53,642
	109,819	157,249	105,367	703,837

19 Трошоци на вработени

	2012	2011
Нето плати	121,331	128,478
Персонален данок и задолжителни придонеси	56,440	57,131
Останати надоместоци	18,492	14,633
	196,263	200,242

20 Останати деловни приходи

	2012	2011
Приход од исправка на вредноста на залихите	33,988	-
Отпис на обврски и вишоци на залихи	97	601
Продадени материјали	17	777
Приход од вложувања во државни обврзници	-	368
Приход од продадени материјални средства	-	2,033
Останати приходи	8,180	10,087
	42,282	13,866

Износот од 33,988 илјади Денари се однесува на ослободување на претходно признаената исправка за загуби поради оштетување на залихите продадени во текот на годината завршена на 31 декември 2012 година.

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
 Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2012
 (Сите износи се изразени во илјади Денари освен доколку не е поинаку наведено)

21 Финансиски приходи и расходи

	2012	2011
Финансиски приходи		
Приходи по камати	3,066	13,793
Добивки од курсни разлики	5,090	4,670
	8,156	18,463
Финансиски расходи		
(Трошоци) по камати	(28,832)	(19,561)
Банкарски (провизии)	(6,347)	(3,394)
Курсни разлики (загуби)	(6,004)	(4,578)
	(41,183)	(27,533)
Финансиски (расходи), нето	(33,027)	(9,070)

22 Даночен расход

	2012	2011
Тековен данок	-	64,331
Одложен данок	-	-
	-	64,331

Усогласувањето на данокот од добивка со добивката според Извештајот за сеопфатната добивка за 2012 и 2011 е како што следи:

	2012	2011
Неодбитни трошоци за даночни цели	33,064	643,315
Даночен кредит за расходите со одложено признавање	(606,316)	-
	-	643,315
Данок по стапка од 10%	-	64,331

Даночниот кредит во износ од 606,316 илјади Денари се однесува на трошоците за исправка на вредноста на побарувањата од Phalerco LTD Cyprus и FHL H. Kyriakidis Marbles - Granites S.A. ("FHL") признати во 2011 година, при што на располагање немаше соодветна документација како што се бара од страна на даночните власти со цел овие побарувања да бидат признаени како одбитни трошоци. Оттука, овие трошоци се сметаат за неодбитни трошоци и данок од 10% се признава во финансиските извештаи со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2011 година. Понатаму, како што е прикажано во Белешка 9 кон финансиските извештаи, во 2012 година Друштвото ги доби сите соодветни документи: како што се Потврда за приемот на барањето и прифаќање на побарувањата од страна на ликвидаторот за Phalerco LTD Cyprus и Награда на Меѓународниот арбитражен суд за FHL, и искажа даночен кредит на расходите со одложено признавање во износ од 606,316 илјади Денари.

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
 Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2012
 (Сите износи се изразени во илјади Денари освен доколку не е поинаку наведено)

23 Трансакции со поврзани субјекти

Табелата во продолжение го прикажува обемот и салдата од трансакциите со поврзаните субјекти со состојба на и за годините што завршуваат на 31 декември 2012 и 2011:

31 декември 2012	Парични средства	Побарувања	Обврски	Приходи	Набавки
<i>Stone Works Holding Cooperatief U.A Netherlands</i>	-	-	12,300	-	12,300
<i>Castleblock Limited Nicosia Cyprus</i>	-	101,110	-	227,587	2,272
<i>NBGI Private Equity London</i>	-	6,715	4,673	6,715	4,933
<i>Ethemba Capital No.8 NV Curacao Netherlands Antilles</i>	-	-	2,030	-	2,030
Стопанска Банка АД Скопје	243	-	-	-	-
Надоместоци за раководството	-	-	-	-	12,491
	243	107,825	19,003	234,302	34,026

31 декември 2011	Парични средства	Побарувања	Обврски	Приходи	Набавки
<i>Stone Works Holding Cooperatief U.A Netherlands</i>	-	-	-	-	24,625
<i>Castleblock Limited Nicosia Cyprus</i>	-	285,633	-	671,101	6,714
<i>NBGI Private Equity London</i>	-	3,067	-	6,610	4,059
<i>Ethemba Capital No.8 NV Curacao Netherlands Antilles</i>	-	-	2,030	-	2,029
Стопанска Банка АД Скопје	203	-	-	-	-
Надоместоци за раководството	-	-	-	-	19,378
	203	288,700	2,030	677,711	56,805

24 Заработувачка по акција

Основна заработувачка по акција се пресметува по пат на делење на добивката која припаѓа на имателите на обични акции со пондерираниот просечен број на обични акции во оптек во текот на годината.

	2012	2011
Добивка / Загуба расположлива на акционерите на Друштвото	118,153	(339,235)
Просечен пондериран број на обични акции	4,686,858	4,686,858
Основна заработувачка по акција (МКД по акција)	25,21	(72,38)

25 Неизвесни обврски

Хипотеки

Обезбедените хипотеки се како што следи:

	2012	2011
Недвижности, постројки и опрема	159,900	159,913
Машини и опрема	356,700	356,729
	516,600	516,642

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
 Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2012
 (Сите износи се изразени во илјади Денари освен доколку не е поинаку наведено)

Неизвесни обврски (продолжува)

Гаранции

Обезбедените гаранции се како што следи:

	2012	2011
Издадени од Комерцијална Банка АД Скопје	8,000	8,000
	8,000	8,000

Корисник на гаранцијата е еден добавувач на Друштвото. Гаранцијата служи како сигурност дека Друштвото ќе ги плаќа навремено обврските кон добавувачот.

Судски спорови

Со состојба на 31 декември 2012 година, проценетата денарска противвредност на судските постапки покренати против Друштвото изнесува вкупно 4,873 илјади Денари (2011: 4,099 илјади Денари). Не се антиципирани материјално значајни обврски кои би произлегле од овие судски постапки, бидејќи професионалните правни совети покажуваат дека нема веројатност за појава на значителни загуби.

Даночни инспекции

Заклучно со 31 декември 2012 година извршени се следните даночни инспекции од страна на даночните органи:

- За ДДВ до 30 јуни 2009;
- За персонален данок и данок на добивка за периодот од 1 јануари 2007 до 31 декември 2008;
- За даноци на концесии до 31 декември 2011;
- За данок по задршка до 31 март 2012.

За неревидираниот даночен период, и тоа, за ДДВ од 1 јули 2009 до 31 декември 2012 и за персоналниот данок и данокот на добивка - за 2006, 2009, 2010, 2011 и 2012 година, постои ризик од утврдување на дополнителни даноци и евентуални санкции доколку биде извршена таква даночна инспекција. Друштвото врши редовна проценка на потенцијалните обврски кои се очекува да произлезат од даночните инспекции од изминатите години. Раководството смета дека износите кои би можеле да се појават нема да имаат значаен ефект врз финансиските резултати и паричните текови.

26 Преземени обврски

Плаќања за оперативен наем

Со состојба на 31 декември 2012 година, плаќањата за оперативен наем се однесуваат на наем на возила. Распоредот за плаќање на оперативниот наем е како што следи:

	2012	2011
Плаќања за оперативен наем		
Сегашна вредност на плаќањето:		
Во рок од 1 година	1,931	1,931
Во рок од 1-5 години	884	2,815
	2,815	4,746

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
 Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2012
 (Сите износи се изразени во илјади Денари освен доколку не е поинаку наведено)

27 Договори за концесија

Во текот на 2000 и 2001 година, Друштвото и Министерството за Економија на Република Македонија потпишаа неколку договори за концесија за целите на истражување и експлоатација на локални наоѓалишта на ресурси за мермер. Согласно иницијалните одредби, Друштвото има добиено концесија за горенаведените активности за период од 30 години.

Во продолжение се дадени основните одредби од договорите за концесија согласно со кои Друштвото ги има следните обврски:

- Годишен надоместок за користење на локацијата за која е издадена концесијата во износ од 353 илјади Денари, и
- Надоместок за концесија на продадени количини на комерцијален мермер врз основа на Методологијата утврдена од Министерството за Економија на РМ за:
 - блокови 5% од вредноста на материјалот утврден во износ од 18 илјади Денари по метар кубен;
 - томболони 5% од вредноста на материјалот утврден на 9 илјади Денари по метар кубен;
 - материјал различен од блокови и томболони, кршен или мелен 20 Денари по тон.

28 Известување по деловни сегменти

На 31 декември 2012 и 2011 година, Друштвото е организирано во следниве деловни сегменти:

- рудник;
- фабрика.

Резултатите од работењето по сегменти за годините што завршуваат на 31 декември 2012 и 2011 се како што следат:

	Рудник	Фабрика	Вкупно
Година што завршува на 31 декември 2012			
Продажба	578,906	237,205	816,111
Добивка/загуба од деловни активности	170,066	(18,886)	151,180
Финансиски резултат, нето			(33,027)
Добивка пред оданочување			118,153
Данок од добивка			-
Добивка за годината			118,153
Останата сеопфатна добивка			-
Вкупна сеопфатна добивка за годината			118,153
Година што завршува на 31 декември 2011			
Продажба	698,052	135,367	833,419
Добивка/ загуба од деловни активности	(187,881)	(77,953)	(265,834)
Финансиски резултат, нето			(9,070)
Загуба пред оданочување			(274,904)
Данок од добивка			(64,331)
Загуба за годината			(339,235)
Останата сеопфатна добивка			-
Вкупна сеопфатна загуба за годината			(339,235)

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)

Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2012

(Сите износи се изразени во илјади Денари освен доколку не е поинаку наведено)

Известување по деловни сегменти (продолжува)

Сегментните средства и обврски на 31 декември 2012 и 2011 година се како што следи:

	Рудник	Фабрика	Вкупно
31 декември 2012			
Вкупно средства	1,069,855	646,351	1,716,206
Обврски	547,699	179,808	727,507
Инвестиции	162,570	9,943	172,513
31 декември 2011			
Вкупно средства	970,667	632,105	1,602,772
Обврски	444,242	42,979	487,221
Инвестиции	84,234	12,524	96,758

Продажбата по географски региони е како што следи:

	2012	2011
Македонија	44,950	54,864
Грција	415,872	11,449
Кипар	227,195	671,101
Поранешна Југославија	38,217	38,899
Останати	89,877	57,106
	816,111	833,419

29 Настани по датумот на известување

По 31 декември 2012 година - датумот на известување до одобрувањето на овие финансиски извештаи, нема настани одразени во финансиските извештаи или настани кои се материјално значајни за обелоденување во финансиските извештаи.

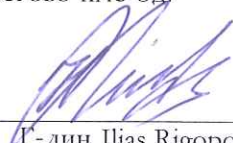
30 Одобрување на финансиските извештаи

Финансиските извештаи за годината што завршува на 31 декември 2012 година (вклучувајќи ги и компаративните информации) се одобрени од Одборот на Директори на Друштвото на ден 28 февруари 2013 година и потпишани во негово име од:

Г-дин Theodoros Malfas

Претседател на Одборот на Директори

Г-дин Ilias Rigoropoulos

Главен Извршен Директор

www.grant-thornton.com.mk

Финансиски извештаи и извештај на независните
ревизори

Мермерен комбинат АД Прилеп

31 декември 2011 година

Содржина

	Страна
Извештај на Независните Ревизори	1
Извештај за финансиската состојба	3
Извештај за сеопфатната добивка	4
Извештај за промените во капиталот	5
Извештај за парични текови	6
Белешки кон финансиските извештаи	7

Grant Thornton

An instinct for growth™

Извештај на Независните Ревизори

Grant Thornton DOO
M.H.Jasmin 52 v - 1/7
1000 Skopje
Macedonia

T +389 (2) 3214 700
F +389 (2) 3214 710
www.grant-thornton.com.mk

До Раководството и Акционерите на

Мермерен Комбинат А.Д. Прилеп

Извршивме ревизија на придружните финансиски извештаи на Мермерен Комбинат А.Д. Прилеп (“Друштвото”), составени од Извештај за финансиската состојба на ден 31 декември 2011 година, и Извештај за сеопфатната добивка, Извештај за промените во капиталот и Извештај за паричните текови за годината што тогаш заврши, како и преглед на значајните сметководствени политики и други објаснувачки белешки вклучени од 3 до 36 страна.

Одговорност на Раководството за финансиските извештаи

Раководството е одговорно за изготвување и објективно презентирање на овие финансиски извештаи согласно Меѓународните Стандарди за Финансиско Известување, како и за воспоставување на таква внатрешна контрола која Раководството утврдува дека е неопходна за да овозможи изготвување на финансиски извештаи кои не содржат материјално значајни грешки како резултат на измама или грешка.

Одговорност на ревизорот

Наша одговорност е да изразиме мислење за овие финансиски извештаи врз основа на извршената ревизија. Ние ја извршивме ревизијата во согласност со Меѓународните Стандарди за Ревизија. Тие стандарди бараат наша усогласеност со етичките барања, како и тоа ревизијата да ја планираме и извршуваме на начин кој ќе ни овозможи да стекнеме разумно уверување дека финансиските извештаи не содржат материјално значајни грешки. Ревизијата вклучува спроведување на процедури со цел стекнување ревизорски докази за износите и објавувањата во финансиските извештаи. Избраните процедури зависат од проценката на ревизорот, и истите вклучуваат проценка на ризиците од постоење на материјално значајни грешки во финансиските извештаи, било поради измама или грешка.

Grant Thornton

An instinct for growth™

При овие проценки на ризиците ревизорот ја зема во предвид внатрешната контрола релевантна за подготвување и објективно презентирање на финансиските извештаи на Друштвото со цел креирање на такви ревизорски процедури кои ќе бидат соодветни на околностите, но не и за потребата да изрази мислење за ефективност на внатрешната контрола на Друштвото. Ревизијата, исто така вклучува и оценка на соодветноста на применетите сметководствени политики и на разумноста на сметководствените проценки направени од страна на Раководството, како и оценка на севкупната презентација на финансиските извештаи.

Ние веруваме дека стекнатите ревизорски докази претставуваат задоволителна и соодветна основа за нашето ревизорско мислење.

Мислење

Наше мислење е дека, финансиските извештаи на Друштвото, во сите материјални аспекти, ја претставуваат објективно неговата финансиска состојба на ден 31 декември 2011 година, како и резултатот од неговото работење и паричните текови за годината што тогаш завршува, во согласност со Меѓународните Стандарди за Финансиско Известување.

Скопје,

30 март 2012 година

Grant Thornton
Грант Торнтон ДОО

Ружа Филипчева
Директор
Ружа Филипчева

М. Лазароска
Овластен Ревизор
Маја Лазароска

Финансиски извештаи
31 декември 2011 година

Извештај за финансиската состојба

	Белешки	2011	(Во 000 МКД) На 31 декември 2010
Средства			
Нетековни средства			
Недвижности, постројки и опрема	5	812,138	788,383
Нематеријални средства	6	21,447	11,437
		833,585	799,820
Тековни средства			
Залихи	8	371,471	244,560
Побарувања од купувачи и останати побарувања	9	353,594	1,234,015
Останати краткорочни финансиски средства	10	6	20
Парични средства и еквиваленти	11	44,116	142,097
		769,187	1,620,692
Вкупно средства		1,602,772	2,420,512
Капитал			
Акционерски капитал	12	541,150	541,150
Останати компоненти на капиталот		557,863	560,090
Акумулирана добивка		16,538	754,531
Вкупен капитал		1,115,551	1,855,771
Обврски			
Нетековни обврски			
Позајмици	13	107,635	217,237
		107,635	217,237
Тековни обврски			
Позајмици	13	114,974	171,545
Обврски кон добавувачи и останати обврски	14	211,977	164,629
Обврски по даноци	15	52,635	11,330
		379,586	347,504
Вкупно обврски		487,221	564,741
Вкупно капитал и обврски		1,602,772	2,420,512

Овие финансиски извештаи се одобрени од Одборот на Директори на Друштвото на 29 март 2012 година и потпишани во негово име од:

Г-дин Mark Richard Jacobson
Претседател на Одборот на Директори

Г-дин Горан Попоски
Главен Извршен Директор

Извештај за сеопфатната добивка

	Белешки	Година што завршува на 31 декември 2011	(Во 000 МКД) 2010
Приходи од продажба	16	833,419	1,215,102
Цена на чинење на продажбата	17	(303,915)	(423,221)
Бруто добивка		529,504	791,881
Административни и продажни трошоци	18	(809,204)	(408,887)
Останати деловни приходи	20	13,866	216,124
(Загуба) / Добивка од редовно работење		(265,834)	599,118
Финансиски приходи	21	18,463	22,360
Финансиски расходи	21	(27,533)	(40,353)
Финансиски (расходи), нето		(9,070)	(17,993)
(Загуба) / Добивка пред оданочување		(274,904)	581,125
Даночен расход	22	(64,331)	(17,584)
(Загуба) / Добивка за годината		(339,235)	563,541
Останата сеопфатна добивка за годината		-	-
Вкупна сеопфатна (загуба)/добивка за годината		(339,235)	563,541
Тековна добивка која им припаѓа на имателите на обични акции		(339,235)	563,541
Вкупна сеопфатна добивка која им припаѓа на имателите на обични акции		(339,235)	563,541
Заработувачка по акција (во МКД по акција)	24	(72.38)	120.24

Финансиски извештаи
31 декември 2011 година

Извештај за промените во капиталот

	(Во 000 МКД)			
	Акционер-ски капитал	Останати компоненти на капиталот	Акумулирана добивка	Вкупно
На 1 јануари 2011	541,150	560,090	754,531	1,855,771
Објавени дивиденди	-	-	(400,985)	(400,985)
Трансакции со сопствениците	-	-	(400,985)	(400,985)
(Загуба) за годината	-	-	(339,235)	(339,235)
Останата сеопфатна добивка:				
Трансфер на вишокот од продадени и расходуван материјални средства	-	(2,227)	2,227	-
Вкупна сеопфатна добивка	-	(2,227)	(337,008)	(339,235)
На 31 декември 2011	541,150	557,863	16,538	1,115,551
На 1 јануари 2010	541,150	571,268	343,457	1,455,875
Корекција	-	-	(22)	(22)
Коригирана состојба на 1 јануари 2011	541,150	571,268	343,435	1,455,853
Објавени дивиденди	-	-	(163,623)	(163,623)
Трансакции со сопствениците	-	-	(163,623)	(163,623)
Добивка за годината	-	-	563,541	563,541
Останата сеопфатна добивка:				
Трансфер на вишокот од продадени и расходуван материјални средства	-	(11,178)	11,178	-
Вкупна сеопфатна добивка	-	(11,178)	574,719	563,541
На 1 јануари 2010	541,150	560,090	754,531	1,855,771

Финансиски Извештаи
31 декември 2011 година

Извештај за парични текови

		(Во 000 МКД)	
	Белешки	Година што завршува на 31 декември 2011	2010
Оперативни активности			
(Загуба) пред оданочување		(274,904)	581,125
Корекции за:			
Амортизација	5, 6	57,285	69,011
Резервирање поради оштетување и отпис на побарувања	18	623,298	1,167
Отпис на останати побарувања	18	40	-
Кусоци	18	66	-
Отпис на застарени залихи	18	964	112,236
Загуби од продажба на недвижности, постројки и опрема	5	2,269	200
Нето евидентирана вредност на отпишана опрема	5	1,370	52,682
Загуби од продажба на државни обврзници	18	89	-
(Добивка) од продажба на основни средства	5	-	(350)
Отпис на обврски	20	(601)	(1,082)
Финансиски расходи, нето	21	5,768	17,993
Добивка од работење пред промени во оперативен капитал		415,644	832,982
Промени во оперативниот капитал:			
Залихи		(127,905)	(4,886)
Побарувања од купувачи и останати побарувања		270,581	(445,709)
Обврски кон добавувачи и останати обврски		30,230	119,772
Готовина во деловното работење		588,550	502,159
Платени камати		(18,796)	(30,399)
Платен данок на добивка		(46,788)	(27,399)
		522,966	444,361
Инвестициони активности			
Набавка на опрема и нематеријални средства, нето од приходи од продажба		(94,725)	(64,360)
Приливи по основ на продажба на финансиски средства расположливи за продажба		-	-
Вложување во државни обврзници, нето		(75)	(20)
Примени камати		295	836
		(94,505)	(63,544)
Финансиски активности			
Отплата на позајмици, нето		(166,173)	(124,818)
Платени дивиденди		(360,269)	(147,261)
		(526,442)	(272,079)
Нето промени кај паричните средства и еквиваленти		(97,981)	108,738
Парични средства и еквиваленти на почетокот	11	142,097	33,359
Парични средства и еквиваленти на крајот	11	44,116	142,097

Белешки кон финансиските извештаи

1 Општи информации

Мермерен Комбинат А.Д. Прилеп (“Друштвото”) е Акционерско Друштво основано и со седиште во Република Македонија. Адресата на неговото регистрирано седиште е: Ул. “Крушевски пат“ 66, Прилеп, Република Македонија.

На 10 април 2009 година Stone Works Holding Cooperatief U.A Netherlands купи 88.4% од акциите на Друштвото.

Основната дејност на Друштвото вклучува ископ, обработка и дистрибуција на мермер и декоративен камен. Друштвото ги врши деловните активности на домашен и странски пазари, и со состојба на 31 декември 2011 година вработува 402 лица (2010: 386 лица).

2 Сметководствени политики

Во продолжение се прикажани основните сметководствени политики употребени при подготовката на овие финансиски извештаи. Овие политики се конзистентно применети на сите прикажани години, освен доколку не е поинаку наведено.

2.1 Основа за подготовка

Овие финансиски извештаи се подготвени во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување (МСФИ) издадени од Одборот на меѓународни сметководствени стандарди (ОМСС). Финансиските извештаи се подготвени со примена на основите за мерење специфицирани во МСФИ за секој поединечен вид на средство, обврска, приход и расход. Основите за нивно мерење се детално опишани во сметководствените политики.

Подготовката на овие финансиски извештаи во согласност со МСФИ бара употреба на одредени критични сметководствени проценки. Таа исто така бара Раководството да употребува свои проценки во процесот на примена на сметководствените политики на Друштвото. Подрачјата што вклучуваат повисок степен на проценка или комплексност, или подрачјата во кои претпоставките и проценките се значајни за финансиските извештаи, се обелоденети во Белешка 4: Значајни сметководствени проценки.

Овие финансиски извештаи се подготвени со состојба на и за годините што завршуваат на 31 декември 2011 и 2010. Тековните и споредбените податоци прикажани во овие финансиски извештаи се изразени во илјади Денари.

2.2 Промени во сметководствените политики и обелоденувања**а) Усвојување на подобрувањата на МСФИ во 2010 година**

Со подобрувањата на МСФИ во 2010 година направени се неколку мали измени на одреден број на МСФИ. Единствената измена релевантна за Друштвото се однесува на МСС 1 Презентирање на финансиски извештаи. Друштвото претходно го презентираше усогласувањето на секоја компонента од останата сеопфатна добивка во извештајот за промените во капиталот. Друштвото сега ги презентира овие усогласувања во белешките кон финансиските извештаи, како што е дозволено со измената. Ова ја намалува можноста од повторување на обелоденувањата и појасно ги презентира целокупните промени во капиталот. Споредбените податоци од претходните периоди се прикажани соодветно.

б) Стандарди, измени и толкувања на постојните стандарди кои сеуште не се во сила и не се применети пред датумот на стапување во сила од страна на Друштвото

На датумот на одобрување на овие финансиски извештаи, одредени нови стандарди, измени и толкувања на постојните стандарди се издадени од страна на ОМСС, но сеуште не се во сила и не се применети пред датумот на стапување во сила од страна на Друштвото.

Раководството предвидува дека сите релевантни објави ќе бидат применети во сметководствените политики на Друштвото во првиот период кој почнува по датумот на стапување во сила на објавата. Информациите за новите стандарди, измени и толкувања релевантни за финансиските извештаи на Друштвото подетално се презентирани подолу. Одредени нови стандарди и толкувања исто така се издадени, но не се очекува да имаат материјално влијание врз финансиските извештаи на Друштвото.

МСФИ 9 Финансиски инструменти (МСФИ 9)

ОМСС има за цел целосно да го замени МСС 39 Финансиски инструменти: Признавање и мерење. МСФИ 9 се објавува во фази. До денес, се издадени поглавјата кои се однесуваат на признавање, класифицирање, мерење и депризнавање на финансиските средства и обврски. Овие поглавја стапуваат во сила за годишните периоди кои почнуваат на или по 1 јануари 2013 година. Останатите поглавја кои се однесуваат на оштетување и сметководство за хеџинг сеуште се во процес на развој. Раководството на Друштвото сеуште го нема проценето влијанието на овој нов стандард врз финансиски извештаи на Друштвото.

Сепак, Раководството не очекува имплементација на МСФИ 9 се додека сите негови поглавја не бидат издадени, кога ќе може целосно да се процени влијанието на сите настанати измени.

Стандарди за консолидација

Пакетот на стандарди за консолидација стапува на сила за годишни периоди кои почнуваат на или по 1 јануари 2013 година. Информациите за овие нови стандарди подетално се презентирани подолу. Раководството на Друштвото сеуште го нема проценето влијанието на овие нови и ревидирани стандарди.

МСФИ 10 Консолидирани финансиски извештаи (МСФИ 10)

МСФИ 10 го заменува МСС 27 Консолидирани и поединечни финансиски извештаи (МСС 27) и ПКТ 12 Консолидација - Ентитети со посебна намена. Овој стандард ја ревидира дефиницијата за контрола како и придружното упатство за идентификување

**Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)****Промени во сметководствените политики и обелоденувања (продолжува)**

на учество во подружница. Сепак, барањата и механизмите на консолидација и сметководство за неконтролирани учества и измени во контролата остануваат непроменети.

МСФИ 11 Заеднички Ангажмани (МСФИ 11)

МСФИ 11 го заменува МСС 31 Учества во заеднички вложувања (МСС 31). Со овој стандард се усогласува сметководството од страна на вложувачите со нивните права и обврски согласно заедничкиот ангажман. Покрај тоа, можноста во МСС 31 за примена на пропорционална консолидација на заеднички вложувања е елиминирана. МСФИ 11 бара примена на методот на главнина, кој моментално се користи за вложувања во придружени ентитети.

МСФИ 12 Обелоденување на Учество во останати ентитети (МСФИ 12)

МСФИ 12 ги интегрира и усогласува барањата за обелоденување за различни типови на вложувања, вклучувајќи ги и неконсолидираните структурирани ентитети. Воведува нови барањата за обелоденување за ризици на кои ентитетот е изложен како резултат на неговата поврзаност со структурирани ентитети.

Последователни измени на МСС 27 и МСС 28 Вложувања во придружени ентитети и заеднички вложувања (МСС 28)

МСС 27 сега исклучително се однесува на поединечни финансиски извештаи. МСС 28 ги воведува вложувањата во заеднички вложувања во својот делокруг. Сепак, методот на главнина останува непроменет.

МСФИ 13 Мерење на објективна вредност (МСФИ 13)

МСФИ 13 нема влијание на тоа кои ставки е потребно да бидат мерени по објективна вредност, но ја појаснува дефиницијата за објективната вредност и дава упатство и подобрени обелоденувања за мерење по објективна вредност. Ова е применливо за годишни периоди кои почнуваат на или по 1 јануари 2013 година. Раководството на Друштвото сеуште не го проценило влијанието на овој нов стандард.

Измени на МСС 1 Презентирање на финансиски извештаи (Измени на МСС 1)

Измените на МСС 1 бараат ентитетот да ги групира ставките презентирани во останата сеопфатна добивка во оние кои, во согласност со останатите МСФИ: (а) нема да бидат рекласифицирани последователно во добивки или загуби и (б) ќе бидат рекласифицирани последователно во добивки или загуби кога одредени услови се исполнети. Ова е применливо за годишни периоди кои почнуваат на или по 1 јули 2012 година. Раководството на Друштвото очекува да настанат измени во сегашното презентирање на ставки во останата сеопфатна добивка, но сепак, тоа нема да влијание на мерењето или признавањето на таквите ставки.

Измени на МСС 19 Користи за вработените (Измени на МСС 19)

Измените на МСС 19 вклучуваат одреден број на целни подобрувања во Стандардот. Воглавно промените се однесуваат на планови за дефинирани користи. Тие:

- го отстрануваат “методот коридор” и бараат ентитетите да ги признаат сите добивки и загуби кои настануваат во период на известување

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)

Промени во сметководствените политики и обелоденувања (продолжува)

- го рационализираат презентирањето на промените во планот на средства и обврски
- ги зајакнуваат барањата за обелоденување, вклучувајќи ги и информациите за карактеристиките на плановите за дефинирани користи и ризици на кои ентитетите се изложени преку учество во истите.

Измените на МСС 19 стапуваат во сила за финансиските години кои почнуваат на или по 1 јануари 2013 година. Раководството на Друштвото сеуште не го проценило влијанието на ревидираниот стандард за финансиски извештаи на Друштвото.

2.3 Трансакции во странска валута

Трансакции и салда

Трансакциите деноминирани во странска валута се искажани во Македонски Денари со примена на официјалниот среден курс на денот на трансакцијата. Средствата и обврските деноминирани во странска валута се искажани во Македонски Денари (“Денари”) по средниот курс на Народната Банка на Република Македонија на последниот ден од пресметковниот период. Сите добивки и загуби кои произлегуваат од курсните разлики прикажани се во Извештајот за сеопфатна добивка како приходи или расходи од финансирање во периодот на нивното настанување. Средните девизни курсеви кои беа применети за прикажување на позициите на Извештајот за финансиска состојба деноминирани во странска валута, се следните.

	31 декември 2011	31 декември 2010
1 УСД	47.5346 Денари	46.3140 Денари
1 ЕУР	61.5050 Денари	61.5050 Денари

2.4 Недвижности, постројки и опрема

Недвижностите, постројките и опремата се евидентирани по нивната ревалоризирана вредност, утврдена по пат на проценка извршена од независни овластени проценители, намалена за акумулираната амортизација и резервирањето поради оштетување. Зголемувањето на евидентираната вредност на недвижностите, постројките и опремата поради ревалоризацијата е признаено во корист на ревалоризационите резерви во рамките на капиталот на Друштвото. Кога ревалоризираниите средства се расходуваат или продаваат, соодветниот дел од ревалоризационите резерви се пренесува во корист на нераспределената добивка за периодот.

Амортизацијата се пресметува во Извештајот за сеопфатнатата добивка според право - пропорционалната метода во текот на проценетиот корисен век на недвижностите, постројките и опремата. Изградените недвижности, постројки и опрема се амортизираат од моментот на нивното ставање во употреба. Амортизација не се пресметува на земјиштето и инвестициите во тек.

Проценетиот корисен век е како што следи:

Згради	40 години
Погонска опрема	10-20 години
Останата опрема и моторни возила	4-8 години

Резидуалните вредности како и векот на употреба на средствата се проверуваат и доколку е потребно се корегираат, на секој датум на Извештајот за финансиската состојба. Евидентираната вредност на средствата се намалува веднаш до нивната

**Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)****Недвижности, постројки и опрема (продолжува)**

надоместлива вредност во случај кога евидентираната вредност ја надминува надоместливата вредност (Белешка 2.6).

Приходите или расходите поврзани со оттуѓувања се одредуваат по пат на споредба на приливите од оттуѓување со евидентируваниот износ и се евидентираат во Извештајот за сеопфатната добивка како останати приходи или останати расходи.

Трошоците по камати за позајмици кои се користат за финансирање на изградба на недвижностите, постројките и опремата се капитализираат за време на периодот кој е потребен да се завршат и подготват средствата за нивно ставање во употреба. Останатите трошоци по основ на позајмици се евидентирани како трошок.

Трошоците за редовно одржување и поправки се евидентираат како деловни расходи во моментот на нивното настанување. Унапредувањата на постоечките средства се капитализираат само доколку тоа ги зголемува идните економски користи опфатени во ставката на недвижности, постројки и опрема.

2.5 Нематеријални средства***Трошоци за истражување и развој***

Трошоците за истражувачки активности кои се превземаат со цел да се добијат нови научни или технички познавања и разбирања се евидентираат во Извештајот за сеопфатна добивка како трошоци во моментот на нивното настанување. Трошоците за развојни активности, со кои наодите од истражувањата се внесуваат во план или дизајн за производство на нови или значително подобрени производи и процеси се капитализираат доколку производот или процесот е технички или комерцијално оправдан и Друштвото има доволно ресурси за реализирање на развојот.

Капитализираните трошоци ги вклучуваат набавната вредност на материјалите, директна работна сила и соодветен дел од општите трошоци. Останатите трошоци за развој се признаваат во Извештајот за сеопфатната добивка како трошоци во моментот на нивното настанување. Капитализираните развојни трошоци се евидентираат по набавна вредност намалена за исправка на вредноста и загуби од оштетување. Амортизација се признава во тековните расходи користејќи праволиниска метода во текот на периодот на очекувана корист, кој се проценува дека изнесува пет години.

Останати нематеријални средства

Трошоците за стекнување права и лиценци се капитализирани и амортизирани користејќи праволиниска метода во текот на период од пет години.

2.6 Оштетување на нефинансиски средства

Недвижностите, постројките и опремата како и нематеријалните средства се проверуваат од можни оштетувања секогаш кога настануваат одредени настани или промени кои укажуваат дека евидентируваниот износ на средствата не може да се надомести. Секогаш кога евидентируваниот износ на средствата го надминува нивниот надоместлив износ се признава загуба од оштетување. Надоместливиот износ претставува повисокиот износ помеѓу нето продажната цена и употребната вредност на средствата. Со цел да се направи проценка на оштетувањето, средствата се групираат на најниско ниво за што постојат одделни готовински текови (единици што создаваат готовина). Нефинансиските средства, освен гудвилот, што претрпеле оштетување се ревидираат за можни промени на оштетувањето на датумот на известување.

2.7 Финансиски средства

Друштвото ги класифицира своите финансиски средства во следните категории: финансиски средства по објективна вредност преку добивки и загуби, кредити и побарувања и финансиски средства расположливи за продажба. Класификацијата зависи од целта поради која финансиските средства биле набавени. Раководството ги класифицира своите вложувања во моментот на нивното првично признавање.

Финансиски средства по објективна вредност преку добивки и загуби

Финансиските средства по објективна вредност преку добивки и загуби се финансиски средства кои или се наменети за тргување или исполнуваат одредени услови и се креирани според објективна вредност преку добивки или загуби во моментот на нивното првично признавање.

Средствата во оваа категорија се евидентираат по објективна вредност при што промената во објективната вредност се признава во тековните приходи или расходи.

Оваа категорија на финансиски средства се состои од државни обврзници кои се презентирани како “останати краткорочни финансиски средства”.

Позајмици и побарувања

Позајмиците и побарувањата се не-деривативни финансиски средства со фиксни или одредени плаќања кои не котираат на активен пазар. Тие се вклучени во тековните средства, освен оние кои доспеваат во период подолг од 12 месеци од датумот на известување. Тие се класифицираат како нетековни средства.

Позајмиците и побарувањата на Друштвото на датумот на известување се состојат од побарувања од купувачи, останати побарувања, краткорочни финансиски побарувања како и парични средства и еквиваленти.

Финансиски средства расположливи за продажба

Финансиски средства расположливи за продажба се не-деривативи, кои се било креирани во оваа категорија или пак не се класифицирани во било која од останатите категории. Тие се вклучени во нетековни средства, освен ако раководството нема намера да го отгуѓи вложувањето во рок од 12 месеци од датумот на известување. На датумот на известување Друштвото нема средства класифицирани во оваа категорија.

Признавање и мерење на финансиските средства

Набавките и продажбите на финансиските средства се евидентираат на датумот на трансакцијата - датумот на кој што Друштвото има обврска да го купи или продаде средството.

Сите финансиски средства различни од средствата по објективна вредност преку добивки и загуби почетно се признаваат според објективната вредност зголемена за трошоците на трансакциите. Средствата по објективна вредност преку добивки и загуби почетно се признаваат според нивната објективна вредност, при што трошоците на трансакциите се признаваат во Извештајот за сеопфатната добивка. Финансиските средства престануваат да се признаваат по истекот на правата за примање на паричните текови од финансиските средства или по нивното пренесување, а Друштвото ги пренела значително сите ризици и користи од сопственоста.

**Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)****Финансиски средства (продолжува)**

Финансиски средства расположливи за продажба и финансиските средства по објективна вредност преку добивки и загуби последователно се евидентирани по нивната објективна вредност. Кредитите и побарувањата се евидентирани по амортизирана набавна вредност со употреба на методот на ефективна камата.

Добивките и загубите од промената на објективната вредност на средствата по објективна вредност преку добивки и загуби се вклучуваат во Извештајот за сеопфатната добивка како “останати (загуби) / добивки нето” во периодот кога настануваат. Промените на објективната вредност на монетарните и не-монетарните вложувања класифицирани како расположливи за продажба се признаени како останата сеопфатната добивка.

Кога вложувањата класифицирани како расположливи за продажба се продаваат или се оштетени, акумулираната корекција на објективната вредност признаена во капиталот се вклучува во Извештајот за сеопфатната добивка како добивки и загуби од вложувања”.

Каматите на вложувањата во хартии од вредност расположливи за продажба се пресметани со употреба на методата на ефективна камата и се признаени во Извештајот за сеопфатната добивка како дел од останатите приходи. Дивидендите на вложувањата во инструменти на капиталот расположливи за продажба се признаени во Извештајот за сеопфатната добивка како дел од останатите приходи и кога Друштвото има воспоставено право на прилив од дивиденди.

Објективните вредности на котираните вложувања се базираат на тековните цени на котација. Доколку пазарот за некое финансиско средство не е активен (и за некотираните хартии од вредност), Друштвото утврдува објективна вредност по пат на употреба на техники на проценка.

На секој датум на известување, Друштвото проценува дали постои објективен доказ за оштетување на едно финансиско средство или група на финансиски средства. Кај вложувањата расположливи за продажба, значителното или пролонгирано опаѓање на објективната вредност на финансиското средство под неговата набавна вредност претставува индикатор дека средството е оштетено. Доколку постои таков доказ за финансиските средства расположливи за продажба, кумулативната загуба - измерена како разлика меѓу набавната вредност и тековната објективна вредност, намалена за загубата поради оштетување на тоа финансиско средство која претходно е признаена во добивки и загуби - се отстранува од капиталот и се признава во Извештајот за сеопфатната добивка. Загубите поради оштетување признаени во Извештајот за сеопфатната добивка за вложувањата во инструменти на капиталот не се надоместуваат преку Извештајот за сеопфатната добивка. Тестирањето за оштетување на побарувањата од купувачите е објаснето во продолжение на Белешката 2.9.

2.8 Залихи

Залихите се евидентирани по пониската помеѓу набавната и нето реализационата вредност. Трошокот на залихите се одредува користејќи го методот на пондентиран просек. Трошокот за готовите производи и за тековните работи вклучува трошоци направени за дизајнирање, директни материјали, директна работна сила, други директни трошоци и општи трошоци на производство (утврдени врз основа на нормалниот оперативен капацитет). Трошокот на залихите не ги вклучува трошоците по камати за позајмици. Нето реализационата вредност претставува продажна вредност во секојдневниот тек на работата, намалена за применливите променливи продажни трошоци.

2.9 Побарувања од купувачи и останати побарувања

Побарувањата од купувачи иницијално се признаваат по нивната објективна вредност и последователно се измерени според нивната амортизирана набавна вредност со употреба на методот на ефективна каматна стапка, нето од резервирањето поради оштетување. Резервирање поради оштетување се пресметува кога постои објективен доказ дека Друштвото нема да може да ги наплати сите побарувања според нивните оригинални услови на побарувања.

Значителни финансиски потешкотии на должникот, веројатноста за стечај или финансиско реорганизирање како и пролонгирање или неможност за плаќање (повеќе од 90 дена) претставуваат индикатори дека побарувањата од купувачи се оштетени.

Износот на резервирањето претставува разлика помеѓу евидентирираниот износ на средството и сегашната вредност на проценетите идни парични текови дисконтирани со примена на изворната ефективна каматна стапка на финансиското средство. Средствата со краткорочно доспевање не се дисконтираат. Евидентирираниот износ на средството се намалува преку употребата на сметка за резервирање поради оштетување, а расходот се признава во Извештајот за сеопфатната добивка во рамките на “продажни и административни трошоци”.

Во случај на ненаплатливост на побарувањето истото се отпишува во сметката за резервирање поради оштетување за побарувања од купувачи. Последователната наплата на претходно отпишаните износи се признаваат во рамките на “продажни и административни трошоци” во Извештајот за сеопфатната добивка.

2.10 Парични средства и еквиваленти

Паричните средства и еквиваленти вклучуваат готовина во благајна, депозити по видување во банки и други краткорочни високоликвидни вложувања кои доспеваат во периоди не подолги од 3 месеци.

2.11 Акционерски капитал

Обичните акции се класифицирани како акционерски капитал.

Трошоците кои директно се однесуваат на емисијата на нови акции се евидентирани во капиталот како намалување од приливите.

Кога Друштвото откупува свој акционерски капитал, платените надоместоци, вклучувајќи ги трошоците кои се директно поврзани се одземаат од вкупниот акционерски капитал како сопствени акции. Кога таквите акции последователно се продаваат, примените надоместоци се евидентирани во акционерскиот капитал.

2.12 Обврски кон добавувачи

Обврските кон добавувачи се признаваат според објективната вредност и последователно се мерат според нивната амортизирана вредност користејќи го методот на ефективни каматни стапки.

2.13 Позајмици

Позајмиците иницијално се евидентирани според нивната објективна вредност, намалена за трансакционите трошоци. Позајмиците се евидентирани последователно според нивната амортизирана набавна вредност; било која разлика меѓу приливите (нето од трансакционите трошоци) и откупната вредност е признаена во Извештајот за сеопфатната добивка за времетраењето на позајмиците, користејќи го методот на ефективна каматна стапка.

2.14 Тековен и одложен даночен расход

Согласно промените во законската регулатива за данок од добивка кои се применуваат од 1 јануари 2009 година, даночен расход по стапка од 10%, се плаќа на неодбитните ставки за даночни цели корегирани за даночниот кредит, како и на распределената добивка за дивиденди на правни лица - нерезиденти и на физички лица. Нераспределената добивка (акумулирана добивка) не се оданочува.

Одложениот даночен расход се евидентира во целост, користејќи ја методата на обврска, за времените разлики кои се јавуваат помеѓу даночната основа на средствата и обврските и износите по кои истите се евидентирани за целите на финансиското известување. При утврдување на одложениот данок на добивка се користат тековните важечки даночни стапки. Одложениот данок на добивка се терети или одобрува во Извештајот за сеопфатната добивка, освен доколку се однесува на ставки кои директно го теретат или одобруваат капиталот, во кој случај одложениот данок се евидентира исто така во капиталот.

Одложените даночни средства се признаваат во обем во кој постои веројатност за искористување на времените разлики наспроти идната расположлива оданочива добивка.

Со состојба на 31 декември 2011 и 2010 година, Друштвото нема евидентирано одложени даночни средства или обврски, бидејќи не постојат временни разлики на овие датуми.

2.15 Надоместоци за вработените

Придонеси за пензиско осигурување

Друштвото има пензиски планови согласно домашната регулатива за социјално осигурување според која плаќа придонеси за пензиско осигурување на своите вработени. Придонесите, врз основа на платите се плаќаат на првиот и вториот пензиски фонд одговорни за исплата на пензиите. Не постојат дополнителни обврски во врска со овие пензиски планови.

Обврски при пензионирање на вработените

Друштвото, согласно законската регулатива исплаќа посебна минимална сума на вработените при пензионирањето во износ еднаков на двомесечна просечна плата. Друштвото нема извршено резервирање за пресметан посебен минимален износ за пензионирање на вработените, бидејќи овој износ не е од материјално значење за финансиските извештаи.

2.16 Резервирања

Резервирање се признава кога Друштвото има тековна обврска како резултат на настан од минатото и постои веројатност дека ќе биде потребен одлив на средства кои вклучуваат економски користи за подмирување на обврската, а воедно ќе биде направена веродостојна проценка на износот на обврската. Резервирањата се проверуваат на секој датум на известување и се корегираат со цел да се рефлектира најдобрата тековна проценка. Кога ефектот на временската вредност на парите е материјален, износот на резервирањето претставува сегашна вредност на трошоците кои се очекува да се појават за подмирување на обврската. Резервирања не се признаваат за идни загуби од работење.

2.17 Признавање на приходи

Приходот се состои од приходи од продажба на производи и од услужни дејности. Приходот од главните производи и услуги е прикажан во Белешка 16.

Приходот се евидентира/признава според објективната вредност на надоместоците кои Друштвото ги примило или очекува да ги прими од продажба на производи или обезбедување на услуги без данок на продажба, рабат и продажни попусти.

Друштвото го применува критериумот за признавање на приходот кој е претставен подолу при секој засебен дел од продажната трансакција за да може да ја прикаже природата на трансакцијата. Надоместокот кој се добива од овие трансакции се евидентира како посебна компонента земајќи ја во предвид објективната вредност на секоја компонента.

Приходот се признава кога истиот може да се измери, кога е веројатна наплатата, трошокот кој е направен или може да биде направен, реално може да се измери и кога се исполнети сите критериуми за различните активности на Друштвото. Овие критериуми се засноваат врз база на производите и услугите кои им се обезбедуваат на купувачите и условите од договорот кај секој случај како и подолу наведеното:

Приходи од продажба - продажба на големо

Приходот од продажба на производи се признава во моментот на испорака до корисникот, кога приходот може да се пресмета, кога е сигурно дека ќе има финансиски прилив и кога се исполнети специфични критериуми во однос на активностите на Друштвото. Приходите не се сметаат разумно мерливи се додека сите услови поврзани со продажбата не се исполнети.

Приход од обезбедување на услуги

Приходот од обезбедување на услуги се признава за периодот во кој се обезбедуваат услугите и се евидентира според степенот на завршување кога истиот може со сигурност да биде измерен. Степенот на завршување се одредува врз основа на проверка на извршената работа.

Приход од камата

Приходот од каматата се евидентира пропорционално на времето што го рефлектира ефективниот принос на средствата.

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)

Признавање на приходи (продолжува)

Приход од авторски права

Приходот од авторски права се евидентира во времето на настанување во согласност со предметот на соодветниот договор.

Приход од дивиденди

Приходот од дивиденди се признава кога ќе се обезбеди правото за примање на исплата.

2.18 Распределба на дивиденди

Распределбата на дивиденди на акционерите на Друштвото е евидентирана како обврска во финансиските извештаи во периодот кога тие се одобрени од акционерите на Друштвото.

2.19 Преземени и неизвесни обврски

Не се евидентирани неизвесни обврски во финансиските извештаи. Тие се објавуваат доколку постои веројатност за одлив на средства кои вклучуваат економски користи. Неизвесните средства не се евидентирани во финансиските извештаи, но се објавуваат кога постои веројатност за прилив на економски користи.

Износот на неизвесна загуба се евидентира како резервирања доколку е веројатно дека идните настани ќе потврдат постоење на обврска на денот на известување и кога може да се направи разумна проценка на износот на загубата.

2.20 Трансакции со поврзани субјекти

Поврзани субјекти се оние каде што еден од субјектите го контролира другиот или има значително влијание врз финансиските или деловните одлуки на другиот субјект.

2.21 Известување по оперативни сегменти

Сегмент претставува посебна група на средства и деловни активности со кои се обезбедуваат услуги кои подлежат на ризик и награди и се различни од другите сегменти. Географскиот сегмент обезбедува производи и услуги во одредено економско опкружување кое е подложно на ризици кои се разликуваат од ризиците кај други географски сегменти.

2.22 Настани по датумот на известување

Настаните по завршетокот на годината кои обезбедуваат дополнителни информации во врска со состојбата на субјектот на денот на известување (настани за кои може да се врши корегирање) се рефлектирани во финансиските извештаи. Настаните по завршетокот на годината за кои не може да се врши корегирање се прикажуваат во белешките во случај кога се материјално значајни.

3 Управување со финансиски ризици

3.1 Фактори на ризик од финансирање

Деловните активности на Друштвото се изложени на различни финансиски ризици, вклучувајќи ризик од кредитирање како и ризици поврзани со ефектите од промените во девизните курсеви и каматните стапки. Управувањето со ризици на Друштвото се фокусира на непредвидливоста на пазарите и се стреми кон минимизирање на потенцијалните негативни ефекти врз успешноста на деловното работење на Друштвото.

Управувањето со ризици на Друштвото го врши Одборот на директори врз основа на претходно одобрени пишани политики и процедури кои го опфаќаат целокупното управување со ризици, како и специфичните подрачја, како што се ризикот од курсни разлики, ризикот од каматни стапки, ризикот од кредитирање, употребата на соодветни хартии од вредност и вложување на вишок ликвидни средства.

3.2 Пазарни ризици

Ризик од курсни разлики

Друштвото работи на меѓународни пазари и е изложено на ризици од курсни разлики кои произлегуваат од изложеност кон различни валути, посебно во однос на Еврото. Друштвото не користи инструменти за обезбедување од ризик од курсни разлики. Одборот на директори на Друштвото е одговорен за одржување на соодветна нето позиција за секоја валута поединечно, како и вкупно за сите валути.

Евидентираната вредност на монетарните средства и обврски на Друштвото деноминирани во странски валута е како што следи:

Средства		2011 000 МКД	2010 000 МКД
Парични средства и еквиваленти	ЕУР	42,117	139,376
Побарувања од купувачи - странски купувачи	ЕУР	315,347	1,034,622
		357,464	1,173,998
Обврски			
Обврски кон добавувачи - странски добавувачи	ЕУР	(172,062)	(124,381)
Позајмици	ЕУР	(222,362)	(388,344)
		(394,424)	(512,725)
Анализа на сензитивноста на странската валута			
	Нето сума во Евра	+10%	-10%
31 декември 2011			
Добивка или загуба	(36,960)	(3,696)	3,696
31 декември 2010			
Добивка или загуба	661,273	66,127	(66,127)

Анализата на сензитивноста ги вклучува единствено монетарните ставки деноминирани во странска валута на крајот на годината, при што се врши корекција на нивната вредност при промена на курсот на странската валута за 10%. Позитивниот, односно негативниот износ означува зголемување/намалување на добивката или останатиот капитал, кој што се јавува во случај доколку денарот ја намали/зголеми својата вредност во однос на странските валути за +/- 10%.

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Управување со финансиски ризици (продолжува)

Пазарни ризици (продолжува)

Ризик од каматни стапки

Ризик од каматни стапки претставува ризик дека објективната вредност или идните парични текови на финансиските инструменти ќе имаат промени поради промени во вредноста на пазарните каматни стапки. Друштвото е изложено на ризици поради промени на пазарните каматни стапки најмногу поради долгорочната обврска на Друштвото по основ на долг со варијабилна каматна стапка. Раководството на Друштвото е во најголема мерка одговорно за дневно следење на состојбата на ризикот од нето каматни стапки и одредува лимити за намалување на потенцијалот од каматна неусогласеност.

Следната табела ја прикажува изложеноста на Друштвото на ризици од каматни стапки.

	2011 000 МКД	2010 000 МКД
Средства		
<i>Без каматна стапка:</i>		
Побарувања од купувачи и останати побарувања	347,601	1,234,015
Парични средства и еквиваленти	79	71
	347,680	1,234,086
<i>Со фиксна каматна стапка:</i>		
Вложувања во државни обврзници	6	20
Парични средства и еквиваленти	44,037	142,026
	44,043	142,046
	391,723	1,376,132
Обврски		
<i>Без каматна стапка:</i>		
Обврски кон добавувачи и останати обврски	210,331	164,629
Обврски за даноци	-	11,330
	210,331	175,959
<i>Со фиксна каматна стапка:</i>		
Позајмици	247	438
	247	438
<i>Со променлива каматна стапка</i>		
Позајмици	222,362	388,344
	222,362	388,344
Каматна сензитивност	432,940	564,741

Номиналните каматни изнесуваат од 6 -месечен Еурибор + 4,5% (2010: 6 -месечен Еурибор + 5%)

Анализа на сензитивноста на каматните стапки

На 31 декември 2011

	Нето износ во 000 МКД	2%	-2%
Позајмици со променлива каматна стапка	(222,362)	(4,447)	4,447

На 31 декември 2010

	Нето износ во 000 МКД	2%	-2%
Позајмици со променлива каматна стапка	(388,344)	(7,767)	7,767

3.3 Ризик од кредитирање

Кредитен ризик е ризик од финансиски загуби на Друштвото доколку клиентот или другата страна на финансиските инструменти не си ги исполни обврските од договорот и најчесто настанува од побарувањата од купувачите. Изложеноста на Друштвото на кредитни ризици зависи од индивидуалните карактеристики на секој купувач.

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Управување со финансиски ризици (продолжува)

Ризик од кредитирање (продолжува)

Друштвото има воспоставено политики за продажба на производи и услуги на клиенти со соодветна кредитна историја. Друштвото има политики кои го ограничуваат износот на кредитната изложеност на неговите клиенти. Максималната изложеност на Друштвото на кредитен ризик е претставена со евидентираниот износ на секое финансиско средство во Извештајот за финансиската состојба.

Друштвото утврдува надоместок за оштетување кој претставува проценка за направени трошоци во однос на побарувањата од купувачи што се однесува на одредени загуби поврзани со индивидуално значајни изложувања. Максималната изложеност на Друштвото на ризик од кредитирање е претставена со евидентираниот износ на секое финансиско средство во Извештајот за финансиска состојба како што е прикажано подолу:

	2011	2010
Класи на финансиски средства - евидентирана вредност (во 000 МКД):		
Вложувања во државни обврзници	6	20
Парични средства и еквиваленти	44,116	142,097
Побарувања од купувачи и останати побарувања	347,601	1,234,015
	391,723	1,376,132

Кредитниот ризик за паричните средства и еквиваленти не е од материјално значајна вредност затоа што договорните страни се угледни банки со високо ниво на надворешно кредитирање.

Кредитниот квалитет на побарувањата од купувачите со состојба на датумот на Извештајот за финансиска состојба е обелоденет во Белешка 9.

3.4 Ризик од ликвидност

Друштвото ги контролира потребите за ликвидност преку внимателно следење на предвидените исплаќања на долгови за долгорочни финансиски обврски како и со предвидување на паричниот прилив и одлив кој се очекува во секојдневното работење. Потребите за ликвидност се набљудуваат во различни временски интервали. Побарувањата на нето парични средства се споредуваат со расположливите средства за позајмување за да се утврди дали постои недостиг на средства. Оваа анализа покажува дали расположливите средства за позајмување се очекува да бидат доволни во предвидениот период. Друштвото чува парични средства кои овозможуваат управување со потребите од ликвидност за минимален период од 30 денови. Управувањето со долгорочните потреби од ликвидност се врши со помош на средства од кредитни линии.

Со состојба на 31 декември 2011 и 2010 година, договорната доспеаност на обврските на Друштвото (вклучувајќи исплата на камати, доколку е применливо) е прикажана во следната табела:

	Тековни 1 до 12 месеци (000 МКД)	Нетековни 1 до 5 години (000 МКД)	Над 5 години (000 МКД)
На 31 декември 2011			
Позајмици со камата	114,974	107,635	-
Обврски кон добавувачи и останати обврски	210,331	-	-
	325,305	107,635	-

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Управување со финансиски ризици (продолжува)

Ризик од ликвидност (продолжува)

На 31 декември 2010	Тековни	Нетековни	
	1 до 12 месеци (000 МКД)	1 до 5 години (000 МКД)	Над 5 години (000 МКД)
Позајмици со камата	171,545	217,237	-
Обврски кон добавувачи и останати обврски	164,629	-	-
	336,174	217,237	-

Наведените суми го означуваат договорниот ненамален паричен тек кој може да се разликува од евидентираната вредност на расходите на датумот на издавање на извештајот.

3.5 Управување со ризик на капитал

Целите на Друштвото при управување со капиталот се овозможување на Друштвото да продолжи со понатамошна континуирана работа со цел да обезбеди приход за акционерите и бенефиции за други заинтересирани лица, како и да одржи оптимална структура на капиталот со цел намалување на трошокот на капиталот.

Со цел да ја одржи или прилагоди структурата на својот капитал, Друштвото може да изврши корекција на износот на дивиденди исплатени на акционерите, да врати капитал на акционерите, да издаде нови акции или да продаде средства.

Показател на задолженост

Структурата на капиталот на Друштвото се состои од обврски, пари и парични еквиваленти и капитал, кој се состои од акционерски капитал, резерви, ревалоризациони вишоци и акумулирана добивка. Раководството ја анализира структурата на капиталот на годишна основа како однос на нето обврските по кредити во однос со вкупниот капитал. Нето обврските по позајмици се пресметани како вкупни обврски по позајмици намалени за износот на паричните средства и паричните еквиваленти.

Показателот на задолженоста на крајот на годината е прикажан како што следи:

	2011 (000 МКД)	2010 (000 МКД)
Позајмици со камата	222,609	388,782
Парични средства и еквиваленти	(44,116)	(142,097)
Нето обврски	178,493	246,685
Акционерски капитал	1,115,551	1,855,771
	0.16	0.13

3.6 Проценка на објективната вредност

Објективна вредност претставува вредност за која едно средство може да биде заменето или некоја обврска подмирена под нормални комерцијални услови. Објективната вредност се одредува врз основа на проценките направени од раководството, зависно од видот на средството или обврската.

3.6.1 Финансиски инструменти евидентирани по објективна вредност

Финансиските средства измерени според објективната вредност во извештајот за финансиска состојба се прикажуваат во согласност со хиерархијата на објективната вредност која ги групира финансиските средства и обврски во три нивоа кои се базираат на значајноста на влезните податоци користени при мерењето на објективната

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Управување со финансиски ризици (продолжува)

Ризик од ликвидност (продолжува)

вредност на финансиските средства. Хиерархијата според објективната вредност е одредена како што следи:

- **Ниво 1:** котирани цени (некорегирани) на активните пазари за идентични средства или обврски;
- **Ниво 2:** останати влезни податоци, покрај котираните цени, вклучени во Ниво 1 кои се достапни за набљудување за средството или обврската, или директно (т.е. како цени) или индиректно (т.е. изведени од цени); и
- **Ниво 3:** влезни податоци за средството или обврската кои не се базираат на податоци достапни за набљудување од пазарот.

31 декември 2011	Ниво 1 (000 МКД)	Ниво 2 (000 МКД)	Ниво 3 (000 МКД)	Вкупно (000 МКД)
Средства				
Државни обврзници	6	-	-	6
Вкупно	6	-	-	6
31 декември 2010	Ниво 1 (000 МКД)	Ниво 2 (000 МКД)	Ниво 3 (000 МКД)	Вкупно (000 МКД)
Средства				
Државни обврзници	20	-	-	20
Вкупно	20	-	-	20

3.6.2 Финансиски инструменти кои не се евидентирани по објективна вредност

Следната табела ја прикажува евидентираната вредност и објективната вредност на оние финансиски средства и обврски кои во Извештајот на финансиската состојба не се евидентирани според објективната вредност:

	Евидентирана вредност		Објективна вредност	
	2011 (000 МКД)	2010 (000 МКД)	2011 (000 МКД)	2010 (000 МКД)
Средства				
Побарувања од купувачи и останати побарувања	347,601	1,222,775	347,601	1,222,775
Парични средства и еквиваленти	44,116	142,097	44,116	142,097
Вкупно средства	391,717	1,364,872	391,717	1,364,872
Обврски				
Позајмици	222,609	388,782	222,609	388,782
Обврски кон добавувачи и останати обврски (без законските обврски)	210,331	164,629	210,331	164,629
	432,940	553,411	432,940	553,411

Кредити и побарувања

Кредитите и побарувањата се мерат по амортизирана набавна вредност намалена за резервирање поради оштетување. Нивната објективна вредност е еднаква со нивната евидентирана вредност.

Останати финансиски средства

Објективната вредност на монетарните средства кои ги вклучуваат паричните средства и еквиваленти се смета дека е приближна на нивната евидентирана вредност поради доспеаноста која е пократка од 3 месеци.

Обврски кон добавувачи и обврски од позајмици

Евидентираната вредност на обврските кон добавувачи и од позајмици е приближна на нивната објективна вредност.

4 Значајни сметководствени проценки

При примената на сметководствените политики на Друштвото, опишани во Белешка 2 од Раководството на Друштвото се бара да врши проценки и прави претпоставки за евидентираниите износи на средствата и обврските кои не се јасно воочливи од други извори. Проценките и придружните претпоставки се засновуваат на минати искуства и други фактори, за кои се смета дека се релевантни. При тоа, фактичките резултати може да отстапуваат од таквите проценки

Проценките и главните претпоставки се проверуваат тековно. Ревидираните сметководствени проценки се признаваат во периодот во кој истите се ревидирани доколку таквото ревидирање влијае само за или во тој период, како и за идни периоди, доколку ревидирањата влијаат за тековниот и идните периоди

Несигурност во проценките

Оштетување на нефинансиски средства

Загуба од оштетување се признава во износ за кој евидентираниот износ на средството или единицата која генерира парични средства ја надминува својата надоместлива вредност. При утврдување на надоместливата вредност, Раководството ги евалуира очекуваните цени и паричните текови од секоја единица што генерира парични средства и утврдува соодветна каматна стапка при пресметување на сегашната вредност на тие парични текови.

Оштетување на финансиски средства

Оштетување на побарувања од купувачи и останати побарувања

Друштвото пресметува оштетување на побарувања од купувачи и останати побарувања врз основа на проценети загуби што резултираат од неможноста на купувачите да ги извршат бараните плаќања. Проценката се базира на старосната структура на побарувањата од купувачи и отпишувањата во минатото, кредитоспособноста на купувачите и промените во условите за плаќање на купувачите, кога се евалуира адекватноста на загубата поради оштетување за спорните побарувања. Тука се вклучени претпоставки за однесувањето на купувачите во иднина и резултирачката наплата во иднина. Ако се влошува финансиската состојба на купувачите, реалното отпишување на тековно постоечките побарувања може да биде поголемо од очекуваното и може да го надмине нивото на досега признатите загуби поради оштетување.

Корисниот век на средствата кои се амортизираат

Раководството врши проверка на корисниот век на средствата кои се амортизираат на секој датум на известување. Раководството проценило дека корисниот век го претставува очекуваното користење на средството. Евидентираниите износи се анализирани во Белешка 5 и 6. Сепак, фактичките резултати може да се разликуваат поради технолошката застареност.

Залихи

Залихите се вреднувани по пониската помеѓу набавната и нето реализационата вредност. При утврдување на нето реализационата вредност, се зема најобјективниот доказ / податоци расположливи при правењето на проценките.

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)

Со состојба на и за годината завршена на 31 декември 2011

(Сите износи се изразени во илјади Денари освен доколку не е поинаку наведено)

5 Недвижности, постројки и опрема

	Земјиште и згради	Машини и опрема	Инвестиции во тек	Вкупно
На 1 јануари 2010				
Набавна или ревалоризациона вредност	371,322	1,047,609	7,049	1,425,980
Исправка на вредноста	(136,027)	(433,980)	-	(570,007)
Нето евидентирана вредност	235,295	613,629	7,049	855,973
Година што завршува на 31 декември 2010				
Почетна нето евидентирана вредност	235,295	613,629	7,049	855,973
Набавки, нето од преноси од инвестиции во тек	547	51,359	3,046	54,952
Оттуѓувања, нето	(3,761)	(49,121)	-	(52,882)
Пренос во нематеријални средства	(1,679)	-	-	(1,679)
(Амортизација) за годината	(19,063)	(48,918)	-	(67,981)
Крајна нето евидентирана вредност	211,339	566,949	10,095	788,383
На 31 декември 2010 / 1 јануари 2011				
Набавна или ревалоризациона вредност	301,367	959,004	10,095	1,270,466
Исправка на вредноста	(90,028)	(392,055)	-	(482,083)
Нето евидентирана вредност	211,339	566,949	10,095	788,383
Година што завршува на 31 декември 2011				
Почетна нето евидентирана вредност	211,339	566,949	10,095	788,383
Набавки, нето од трансфери од инвестиции во тек	12,650	69,314	1,738	83,702
Оттуѓувања, нето	(416)	(5,246)	(46)	(5,708)
(Амортизација) за годината	(6,575)	(47,664)	-	(54,239)
Крајна нето евидентирана вредност	216,998	583,353	11,787	812,138
На 31 декември 2011				
Набавна или ревалоризациона вредност	313,601	1,023,072	11,787	1,348,460
Исправка на вредноста	(96,603)	(439,719)	-	(536,322)
Нето евидентирана вредност	216,998	583,353	11,787	812,138

Инвестиции во тек

На 31 декември 2011, инвестициите во тек во износ од 11,787 илјади Денари се состојат од трошоци за изградба на дел од филтерна станица и набавка на компјутерска опрема.

Расход и продажба на машини и опрема

Во текот на 2011 година, Друштвото расходувахе и продаде машини и опрема со нето евидентирана вредност од 5,708 илјади Денари (2010: 52,882 илјади Денари). Продажната вредност на продадените средства изнесува 2,033 илјади Денари (2010: 350 илјади Денари), а нивната нето евидентирана вредност 4,302 илјади Денари (2010: 550 илјади Денари). Нето евидентираната вредност на расходуваниите средства изнесува 1,370 илјади Денари (набавна вредност или проценка: 10,224 илјади Денари и исправка на вредноста: 8,854 илјади Денари). Со состојба на ден 31 декември 2011, нето евидентираната вредност на кусоците изнесува 36 илјади Денари. Ревалоризациониот вишок, префрлен на сметката на нераспределена добивка кој се однесува на проценетите и/или расходувани средства, евидентирани по проценета вредност изнесува 2,227 илјади Денари (2010: 11,178 илјади Денари).

Залог врз недвижностите, постројките и опремата

Со состојба на ден 31 декември 2011, Друштвото има дадено заложни права - хипотеки врз дел од своите недвижности (деловни објекти, машини и опрема) како гаранција за исполнување на обврските по позајмици (види Белешка 13). Со состојба од Извештајот за финансиската состојба нивната проценета вредност е во износ од 516,642 илјади Денари (види Белешка 25).

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годината завршена на 31 декември 2011
(Сите износи се изразени во илјади Денари освен доколку не е поинаку наведено)

6 Нематеријални средства

	Трошоци за трговски знаци и за развој	Нематеријални средства во подготовка	Вкупно
На 1 јануари 2010			
Набавна или ревалоризациона вредност	1,784	-	1,784
Исправка на вредноста	(754)	-	(754)
Нето евидентирана вредност	1,030	-	1,030
Година што завршува на 31 декември 2010			
Почетна нето евидентирана вредност	1,030	-	1,030
Набавки, нето од преноси од инвестиции во тек.	5,897	3,861	9,758
Пренос од недвижности, постројки и опрема	1,679	-	1,679
(Амортизација) за годината	(1,030)	-	(1,030)
Крајна нето евидентирана вредност	7,576	3,861	11,437
На 31 декември 2010 / 1 јануари 2011			
Набавна или ревалоризациона вредност	9,687	3,861	13,548
Исправка на вредноста	(2,111)	-	(2,111)
Нето евидентирана вредност	7,576	3,861	11,437
Година што завршува на 31 декември 2011			
Почетна нето евидентирана вредност	7,576	3,861	11,437
Набавки, нето од преноси од инвестиции во тек.	12,663	393	13,056
(Амортизација) за годината	(3,046)	-	(3,046)
Крајна нето евидентирана вредност	17,193	4,254	21,447
На 31 декември 2011			
Набавна или ревалоризациона вредност	22,350	4,254	26,604
Исправка на вредноста	(5,157)	-	(5,157)
Нето евидентирана вредност	17,193	4,254	21,447

Со состојба на 31 декември 2011, нематеријалните средства во подготовка во износ од 4,254 илјади Денари во целост се однесуваат на набавка на софтвер од Логин Системи доо Скопје, домашен добавувач на софтвер.

Од вкупната амортизација за годината што заврши на 31 декември 2011 во износ од 57,285 илјади Денари (2010: 69,011 илјади Денари), износот од 54,440 илјади Денари (2010: 59,520 илјади Денари) е алоцирани во цена на чинење на продажбата, додека преостанатите 2,845 илјади Денари (2010: 9,491 илјади Денари) - во административни и продажни трошоци (Види белешка 18).

7 Финансиски инструменти по категории

Евидентираниите вредности на финансиските средства и обврски на Друштвото признаени на датумот на Извештајот за финансиска состојба за објавените периоди можат исто така да бидат категоризирани на следниов начин:

	Кредити и побарувања	Средства по објективна вредност преку добивки и загуби	Расположливи за продажба	Вкупно
31 декември 2011				
Средства според Извештајот за фин. состојба				
Останати краткорочни финансиски средства	-	6	-	6
Побарувања од купувачи и ост. побарувања	347,601	-	-	347,601
Парични средства и еквиваленти	44,116	-	-	44,116
	391,717	6	-	391,723

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годината завршена на 31 декември 2011
(Сите износи се изразени во илјади Денари освен доколку не е поинаку наведено)

Финансиски инструменти по категории (продолжува)

	Средства по објективна вредност преку добивки и загуби	Останати финансиски обврски	Вкупно
31 декември 2011			
Обврски според Извештајот за фин. состојба			
Каматоносни позајмици	-	222,609	222,609
Обврски кон добавувачи и останати обврски	-	210,331	210,331
	-	432,940	432,940

	Кредити и побарувања	Средства по објективна вредност преку добивки и загуби	Расположливи за продажба	Вкупно
31 декември 2010				
Средства според Извештајот за фин. состојба				
Останати краткорочни финансиски средства	-	20	-	20
Побарувања од купувачи и останати побарувања	1,222,775	-	-	1,222,775
Парични средства и еквиваленти	142,097	-	-	142,097
	1,364,872	20	-	1,364,892

	Обврски по објективна вредност преку добивки и загуби	Останати финансиски обврски	Вкупно
31 декември 2010			
Обврски според Извештајот за фин. состојба			
Каматоносни позајмици	-	388,782	388,782
Обврски кон добавувачи и останати обврски	-	164,629	164,629
	-	553,411	553,411

8 Залихи

	2011	2010
Производство во тек	224,981	215,111
Резервни делови	20,121	19,430
Суровини	9,327	8,243
Готови производи	111,692	742
Трговски стоки	4,931	535
Останато	419	499
	371,471	244,560

Во текот на 2011 година, оштетените залихи во износ од 964 илјади Денари (2010: 112,236 илјади Денари) се отпишани на товар на тековните расходи (види Белешка 18).

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годината завршена на 31 декември 2011
(Сите износи се изразени во илјади Денари освен доколку не е поинаку наведено)

9 Побарувања од купувачи и останати побарувања

	2011	2010
Побарувања од купувачи		
Домашни купувачи	34,441	22,123
Странски купувачи	465,326	447,209
Побарувања од поврзани субјекти (види Белешка 23)	288,700	587,413
	788,467	1,056,745
Намалено за: резервирања за оштетување	(443,457)	(5,123)
	345,010	1,051,622
Останати побарувања		
Однапред платен ДДВ	3,055	10,794
Одложени трошоци	937	446
Аванси на добавувачи	2,001	863
Останати тековни побарувања	184,797	170,290
	190,790	182,393
Намалено за: резервирања за оштетување	(182,206)	-
	8,584	182,393
	353,594	1,234,015

На 24 март 2009 година, Друштвото склучи договор со Phalercos LTD Cyprus за одредување на периодот во кој ќе се врши отплата на заостанатите побарувања. Согласно договорот, побарувањата од Phalercos LTD Cyprus во износ од 437,626 илјади Денари доспеваат на 31 декември 2011 година. Уплата не беше извршена пред или после 31 декември 2011 година. Менаџментот ги презеде сите неопходни чекори со цел да го наплати побарувањето, вклучувајќи ги неопходните подготвителни чекори за правно дејство според Кипарските закони. Имајќи ги во предвид преземените активности и недостигот на одговор од страна на Phalercos LTD Cyprus, менаџментот проценува дека износот на побарувањето не може да се надомести. Како резултат на тоа, со состојба на 31 декември 2011 година, Друштвото изврши целосно резервирање поради оштетување на побарувањето.

Анализата на старосната структура на побарувањата од купувачите и аванси на добавувачи со состојба на 31 декември 2011 година е како што следи:

	Домашни	Странски	Аванси	Вкупно
Недоспеани	-	301,710	-	301,710
До 1 година	17,771	447,357	1,907	467,035
Над 1 година	16,670	4,959	94	21,723
	34,441	754,026	2,001	790,468
Намалено за резервирање поради оштетување	(4,778)	(438,679)	-	(443,457)
	29,663	315,347	2,001	347,011

Анализата на старосната структура на побарувањата од купувачите и аванси на добавувачи со состојба на 31 декември 2010 година е како што следи:

	Домашни	Странски	Аванси	Вкупно
Недоспеани	-	1,024,913	-	1,024,913
До 1 година	5,186	4,608	766	10,560
Над 1 година	16,937	5,101	97	22,135
	22,123	1,034,622	863	1,057,608
Намалено за резервирање поради оштетување	(5,123)	-	-	(5,123)
	17,000	1,034,622	863	1,052,485

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)

Со состојба на и за годината завршена на 31 декември 2011

(Сите износи се изразени во илјади Денари освен доколку не е поинаку наведено)

Побарувања од купувачи и останати побарувања (продолжува)

Со состојба на 31 декември 2011 година кредитниот квалитет на портфолиото на побарувањата од купувачите и авансите кон добавувачите на Друштвото е како што следи:

	Недоспеани и неоштетени	Доспеани но неоштетени	Оштетени	Вкупно
Набавна вредност	301,710	45,301	443,457	790,468
Намалено за резервирање поради оштетување	-	-	(443,457)	(443,457)
	301,710	45,301	-	347,011

Со состојба на 31 декември 2010 година кредитниот квалитет на портфолиото на побарувањата од купувачите и авансите кон добавувачите на Друштвото е како што следи:

	Недоспеани и неоштетени	Доспеани но неоштетени	Оштетени	Вкупно
Набавна вредност	1,035,473	17,012	5,123	1,057,608
Намалено за резервирање поради оштетување	-	-	(5,123)	(5,123)
	1,035,473	17,012	-	1,052,485

Промените во сметката на резервирање поради оштетување за годините коишто завршуваат на 31 декември 2011 и 2010 се како што следи:

	2011	2010
На 1 јануари	5,123	5,954
Отпис на оштетени претходно резерирани побарувања	(347)	(831)
Исправка на вредност на оштетени побарувања (види Белешка 18)	438,681	-
На 31 декември	443,457	5,123

Во текот на 2011 година Друштвото го порамни побарувањето од FHL за прекршување на одредени одредби од договорот за дистрибуција потпишан меѓу Друштвото и FHL на износ од 182,206 илјади Денари и обврските од FHL во износ од 121,780 илјади Денари, при што со состојба 31 декември 2011 преостанатото побарување изнесува 60,426 илјади Денари. Имајќи ја во предвид моменталната состојба на преговорите помеѓу Друштвото, Castleblock Limited и FHL во поглед на решавање на спорот (дел се однесува и на погоре споменатото прекршување на одредени одредби од договорот за дистрибуција) и регулирање на нивните договорни обврски (види Белешка 29) и веројатните активности кои ќе произлезат од него, додека конечниот договор не се склучи, Друштвото пристапи кон резервирање поради оштетување на побарувањето во износ од 182,206 илјади Денари на цел износ.

Во текот на 2011 година поради ненаплатливост, Друштвото отпиша побарувања на товар на тековните расходи во износ од 2,411 илјади Денари (види Белешка 18).

10 Останати краткорочни финансиски средства

Останатите краткорочни финансиски средства во целост се состојат од обврзници издадени од Владата на Република Македонија, а поголемиот дел од нив е искористен за подмирување на концесиските обврски на Друштвото кон Министерството за економија на Република Македонија. Државните обврзници се евидентирани по објективна вредност.

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годината завршена на 31 декември 2011
(Сите износи се изразени во илјади Денари освен доколку не е поинаку наведено)

Останати краткорочни финансиски средства (продолжува)

	2011	2010
На 1 јануари	20	-
Набавка	5,952	12,187
Продажба	(2,817)	-
Подмирување на обврски за концесии	(3,060)	(12,167)
Загуби од продажба на државни обврзници (види Белешка 18)	(89)	-
На 31 декември	6	20

11 Парични средства и еквиваленти

	2011	2010
Депозити во банки	44,037	142,026
Готовина во благајна	79	71
	44,116	142,097

12 Акционерски капитал**12.1 Издадени акции**

	Број на акции	Обични акции	Премија	Вкупно
Одобрени, издадени и во целост платени обични акции со номинална вредност од 1 Евро		(000 МКД)	(000 МКД)	(000 МКД)
На 31 декември 2011 и 2010	4,686,858	287,372	253,778	541,150

Структурата на акционерскиот капитал со состојба на 31 декември 2011 и 2010 година,
е како што следи (износи во Евра):

	Број на акции	Износ во евра	%
Stone Works Holding Cooperatief U.A Netherlands	4,143,357	4,143,357	88.40
Piraeus Bank SA.	468,700	468,700	10.00
Останати - малцинско учество	74,801	74,801	1.60
	4,686,858	4,686,858	100.00

Останати компоненти на капиталот

	Резерви	Ревалоризациони вишоци	Вкупно
На 1 јануари 2011	460,526	99,564	560,090
Трансфер на вишокот од продадени и расходуван материјални средства	-	(2,227)	(2,227)
31 декември 2011	460,526	97,337	557,863
На 1 јануари 2010	460,526	110,742	571,268
Трансфер на вишокот на продадени и расходуван материјални средства	-	(11,178)	(11,178)
31 декември 2010	460,526	99,564	560,090

12.2 Ревалоризациони вишоци

Ревалоризационите вишоци, кои со состојба на 31 декември 2011 година, изнесуваат 97,337 илјади Денари (31 декември 2010: 99,564 илјади Денари) се иницијално создадени во текот на 2002 година, врз основа на извршена независна проценка на недвижностите, постројките и опремата на Друштвото. Последователните промени (префрлувања во нераспределена добивка) се однесуваат на делот на ревалоризационите вишоци вклучени во продадените средства.

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
 Со состојба на и за годината завршена на 31 декември 2011
 (Сите износи се изразени во илјади Денари освен доколку не е поинаку наведено)

Акционерски капитал (продолжува)

12.3 Резерви

Резервите, кои со состојба на 31 декември 2011 година изнесуваат 460,526 илјади Денари (31 декември 2010: 460,526 илјади Денари), се создадени во текот на годините преку распределба на нето добивката по оданочување. Во согласност со законската регулатива, Друштвото има обврска секоја година да издвојува 15% од својата годишна нето добивка по оданочување, се додека нивото на тие резерви не достигне 20% од регистрираниот капитал.

Со Одлука на Собранието на Друштвото, резервите може да се распределат за дивиденди на акционерите и/или за откуп на сопствени акции.

12.4 Дивиденди

На 18 април 2011 година, согласно Одлука на Собрание на акционери број 02-40, дел од нераспоредената добивка од минати години во износ од 400,985 илјади Денари (2010: 163,623 илјади Денари) е распоредена за исплата на дивиденди. Во текот на 2011 година, Друштвото исплати дивиденди на своите акционери во вкупен износ од 400,367 илјади Денари (2010: 163,623 илјади Денари) од кој износ од 40,098 илјади Денари се однесува на данок на дивидендите (2010: 16,362 илјади Денари).

13 Позајмици

	2011	2010
Долгорочни каматоносни позајмици од банки		
Комерцијална Банка ад, Скопје (Еур.14,220,000 ; 6м.еуриб.+4,5%)	217,237	388,344
	217,237	388,344
Намалено за тековна доспеаност на долгорочни позајмици	(109,602)	(171,107)
Вкупно долгорочни позајмици	107,635	217,237
Краткорочни каматоносни позајмици од банки		
Комерцијална Банка ад, Скопје (Еур.200,000 ; 6м.еуриб.+4,5%)	5,125	-
Комерцијална Банка ад, Скопје, виза кредитна картичка	247	438
	5,372	438
Зголемено за тековна доспеаност на долгорочните позајмици	109,602	171,107
Вкупно краткорочни позајмици	114,974	171,545
Вкупно позајмици	222,609	388,782

Вкупните зголемувања на позајмиците во текот на годината која заврши на 31 декември 2011 изнесуваат 12,306 илјади Денари (2010: 15,574 илјади Денари). Вкупните отплати по кредити во текот на истиот период изнесуваат 178,288 илјади Денари (2010: 143,279 илјади Денари).

Планот за отплата на долгорочните позајмици е како што следи:

	2011	2010
Во рок од 12 месеци	109,602	171,107
Во рок од 1 - 2 години	88,213	109,602
Во рок од 2 - 5 години	19,422	107,635
	217,237	388,344

Позајмиците од локалните финансиски институции се обезбедени со хипотека на дел од имотот на Друштвото (види Белешки 5 и 25).

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годината завршена на 31 декември 2011
(Сите износи се изразени во илјади Денари освен доколку не е поинаку наведено)

14 Обврски кон добавувачи и останати обврски

	2011	2010
Обврски кон добавувачи		
Домашни добавувачи	22,197	14,038
Странски добавувачи	170,032	124,381
Обврски кон поврзани субјекти (види Белешка 23)	2,030	-
	194,259	138,419
Останати тековни обврски		
Обврски кон вработените и раководството	14,585	23,043
Пресметани одложени трошоци	1,113	-
Обврски по камати	765	1,255
Аванси од купувачи	533	938
Обврски по дивиденди (нето од домашните даноци)	84	48
Останато	638	926
	17,718	26,210
	211,977	164,629

15 Обврски по даноци

	2011	2010
Данок на добивка	48,202	6,479
Надомест за концесија и други давачки	3,500	4,785
Данок на дивиденди исплатени на нерезиденти	756	6
Обврски за персонален данок	177	60
	52,635	11,330

16 Приходи од продажба

	2011	2010
Домашен пазар	54,864	12,523
Странски пазари:		
- Кипар	671,101	1,168,178
- Обединети Арапски Емирати	24,623	-
- Кина	13,936	-
- Грција	11,449	-
- Останати пазари	57,446	34,401
Вкупна продажба на странски пазари	778,555	1,202,579
Вкупно приходи од продажба	833,419	1,215,102

17 Цена на чинење на продажбата

	2011	2010
Залиха на готови производи и недовршено п/во на 1 јануари	215,853	313,799
Зголемено за: Вкупно производство за годината завршена на 31 декември	424,735	325,275
Намалено за: Залиха на гот.произв.и недовршено п/во на 31 декември	(336,673)	(215,853)
	303,915	423,221

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)

Со состојба на и за годината завршена на 31 декември 2011

(Сите износи се изразени во илјади Денари освен доколку не е поинаку наведено)

18 Административни и продажни трошоци

	За годината завршена на 31 декември 2011		За годината завршена на 31 декември 2010	
	Административни	Продажни	Административни	Продажни
Исправка на вредност на оштетени побарувања	-	623,298	-	1,167
Исправка на вредност на останати сомнителни побарувања	-	40	-	-
Консалтинг услуги	36,639	-	38,752	-
Трошоци на вработени	26,977	3,698	15,441	5,794
Услуги	5,865	13,877	4,611	12,300
Даноци и останати надоместоци	4,042	-	2,447	9,064
Маркетинг и промоции	3,331	964	3,327	66
Амортизација	2,814	31	9,098	393
Материјали, резервни делови и енергија	1,476	1,496	1,901	2,680
Отпис на застарени залихи (Белешка 8)	-	964	-	112,236
Исправка на вредност на останати финансиски средства	-	89	-	-
Одобрени попусти на купувачите	-	-	-	121,780
Сегашна вредност на прод. и отпиш. Средства (Бел. 5)	-	5,672	-	52,390
Кусоци	-	66	-	-
Останати трошоци	24,223	53,642	15,186	254
	105,367	703,837	90,763	318,124

Имајќи ја во предвид моменталната состојба на преговорите помеѓу Друштвото, Castleblock Limited и FHL во поглед на решавање на спорот и регулирање на нивните договорни обврски (види Белешка 29) и веројатните активности кои ќе произлезат од него, додека конечниот договор не се склучи, Друштвото искажа дополнителен попуст на купувачите кој се однесува на периодот пред 31 декември 2011.

19 Трошоци на вработени

	2011	2010
Нето плати	128,478	127,423
Персонален данок и задолжителни придонеси	57,131	57,735
Останати надомести	14,633	6,793
	200,242	191,951

20 Останати деловни приходи

	2011	2010
Приход од продадени материјални средства (Бел. 5)	2,033	335
Продадени материјали	777	246
Отпис на обврски и вишоци на залихи	601	1,082
Приход од вложувања во државни обврзници	368	2,300
Приходи од прекршување одредби од договор за дистрибуција	-	156,609
Приходи од провизии на дистрибутер	-	52,387
Приходи од изнајмување	-	2,524
Останати приходи	10,087	641
	13,866	216,124

21 Финансиски приходи и расходи

	2011	2010
Приходи		
Приходи по камати	13,793	13,321
Добивки од курсни разлики	4,670	9,039
	18,463	22,360
Расходи		
(Трошоци) по камати	(19,561)	(30,119)
Банкарски (провизии)	(3,394)	(2,540)
Курсни разлики (загуби)	(4,578)	(7,694)
	(27,533)	(40,353)
Финансиски (расходи), нето	(9,070)	(17,993)

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годината завршена на 31 декември 2011
(Сите износи се изразени во илјади Денари освен доколку не е поинаку наведено)

22 Даночен расход

	2011	2010
Тековен данок	64,331	17,584
Одложен данок	-	-
	64,331	17,584

Усогласувањето на данокот од добивка со добивката според Извештајот за сеопфатната добивка за годините што завршуваат на 31 декември 2011 и 2010 е како што следи:

	2011	2010
Загуба/ Добивка пред оданочување	(274,904)	581,125
Данок по стапка од 10%	-	-
Усогласувања за:		
Неодбитни трошоци	643,314	175,842
Неоданочиви приходи	-	-
Даночен расход	64,331	17,584

23 Трансакции со поврзани субјекти

Табелата во продолжение го прикажува обемот и салдата од трансакциите со поврзаните субјекти со состојба на и за годините што завршуваат на 31 декември 2011 и 2010:

31 декември 2011	Парични средства	Побарувања	Обврски	Приходи	Набавки
Stone Works Holding Cooperatief U.A Netherlands	-	-	-	-	24,625
Castleblock Limited Nicosia Cyprus	-	285,633	-	671,101	6,714
NBGI Private Equity London	-	3,067	-	6,610	4,059
Ethemba Capital No.8 NV Curacao Netherlands Antilles	-	-	2,030	-	2,029
Стопанска Банка АД Скопје	203	-	-	-	-
Надоместоци за менаџментот	-	-	-	-	19,378
	203	288,700	2,030	677,711	56,805

31 декември 2010	Парични средства	Побарувања	Обврски	Приходи	Набавки
Stone Works Holding Cooperatief U.A Netherlands	-	-	-	-	24,612
Castleblock Limited Nicosia Cyprus	-	587,413	-	1,168,178	13,754
NBGI Private Equity London	-	-	-	-	7,128
Ethemba Capital No.8 NV Curacao Netherlands Antilles	-	-	-	-	3,564
Стопанска Банка АД Скопје	97	-	-	-	-
Надоместоци за менаџментот	-	-	-	-	19,967
	97	587,413	-	1,168,178	69,025

24 Заработувачка по акција

Основна заработувачка по акција се пресметува по пат на делење на добивката која припаѓа на имателите на обични акции со пондерираниот просечен број на обични акции во оптек во текот на годината.

	2011	2010
Загуба/ Добивка расположлива на акционерите на Друштвото	(339,235)	563,541
Просечен пондериран број на обични акции	4,686,858	4,686,858
Основна заработувачка по акција (МКД по акција)	(72.38)	120.24

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
 Со состојба на и за годината завршена на 31 декември 2011
 (Сите износи се изразени во илјади Денари освен доколку не е поинаку наведено)

25 Неизвесни обврски

Хипотеки

Обезбедените хипотеки се како што следи:

	2011	2010
Недвижности, постројки и опрема	159,913	-
Машини и опрема	356,729	-
	516,642	-

Гаранции

Обезбедените гаранции се како што следи:

	2011	2010
Издадени од Комерцијална Банка АД Скопје	8,000	4,000
	8,000	4,000

Корисник на гаранцијата е еден добавувач на Друштвото. Гаранцијата служи како сигурност дека Друштвото ќе ги плаќа навремено обврските кон добавувачот.

Судски спорови

Не се антиципирани материјално значајни обврски кои би произлегле од овие судски постапки, бидејќи професионалните правни совети покажуваат дека нема веројатност за појава на значителни загуби.

Даночни инспекции

Заклучно со 31 декември 2011 година извршени се следните даночни инспекции од страна на даночните органи:

- За ДДВ до 30 јуни 2009;
- За персонален данок на доход и корпоративен данок на доход за периодот од 1 јануари 2007 до 31 декември 2008;
- За даноци на концесии до 31 декември 2011.

За неревидираниот даночен период, и тоа, за ДДВ од 1 јули 2009 до 31 декември 2011 и за персоналниот данок на доход и данокот на добивка - за 2006, 2009, 2010 и 2011 година, постои ризик од утврдување на дополнителни даноци и евентуални санкции доколку биде извршена таква даночна инспекција. Друштвото врши редовна проценка на потенцијалните обврски кои се очекува да произлезат од даночните инспекции од изминатите години. Раководството смета дека износите кои би можеле да се појават нема да имаат значаен ефект врз финансиските резултати и паричните текови.

26 Преземени обврски

Плаќања за оперативен наем

Со состојба на 31 декември 2011 плаќањата за оперативен наем се однесуваат на наем на возила. Распоредот за плаќање на оперативниот наем е како што следи:

	2011	2010
Плаќања за оперативен наем		
Сегашна вредност на плаќањето:		
Во рок од 1 година	1,931	1,931
Во рок од 1-5 години	2,815	4,747
	4,746	6,678

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годината завршена на 31 декември 2011
(Сите износи се изразени во илјади Денари освен доколку не е поинаку наведено)

27 Договори за концесија

Во текот на 2000 и 2001 година, Друштвото и Министерството за Економија на Република Македонија потпишаа неколку договори за концесија за целите на истражување и експлоатација на локални наоѓалишта на ресурси за мермер. Согласно иницијалните одредби, Друштвото има добиено концесија за горенаведените активности за период од 30 години.

Во продолжение се дадени основните одредби од договорите за концесија согласно со кои Друштвото ги има следните обврски:

- Годишен надоместок за користење на локацијата за која е издадена концесијата во износ од 353 илјади Денари, и
- Надоместок за концесија на продадени количини на комерцијален мермер врз основа на Методологијата утврдена од Министерството за Економија на РМ за:
 - блокови 5% од вредноста на материјалот утврден во износ од 18 илјади Денари по метар кубен и
 - томболони 5% од вредноста на материјалот утврден на 9 илјади Денари по метар кубен.

28 Известување по деловни сегменти

На 31 декември 2011 и 2010, Друштвото е организирано во следниве деловни сегменти:

- рудник;
- фабрика.

Резултатите од работењето по сегменти за годините што завршуваат на 31 декември 2011 и 2010 се како што следат:

	Рудник	Фабрика	Вкупно
Година што завршува на 31 декември 2011			
Продажба	698,052	135,367	833,419
(Загуба) од деловни активности	(187,881)	(77,953)	(265,834)
Финансиски резултат, нето			(9,070)
Загуба пред оданочување			(274,904)
Данок од добивка			(64,331)
Загуба за годината			(339,235)
Останата сеопфатна добивка / загуба			-
Вкупна сеопфатна добивка за годината			(339,235)
Година што завршува на 31 декември 2010			
Продажба	929,740	285,362	1,215,102
Добивка од деловни активности	552,653	46,465	599,118
Финансиски резултат, нето			(17,993)
Добивка пред оданочување			581,125
Данок од добивка			(17,584)
Добивка за годината			563,541
Останата сеопфатна добивка			-
Вкупна сеопфатна добивка за годината			563,541

Сегментните средства и обврски на 31 декември 2011 и 2010 година се како што следи:

	Рудник	Фабрика	Вкупно
31 декември 2011			
Вкупно средства	970,667	632,105	1,602,772
Обврски	444,242	42,979	487,221
Инвестиции	84,234	12,524	96,758

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
 Со состојба на и за годината завршена на 31 декември 2011
 (Сите износи се изразени во илјади Денари освен доколку не е поинаку наведено)

Известување по деловни сегменти (продолжува)

31 декември 2010

	Рудник	Фабрика	Вкупно
Вкупно средства	1,606,735	813,777	2,420,512
Обврски	523,426	41,315	564,741
Инвестиции	62,044	2,667	64,711

Продажбата по географски региони е како што следи:

	2011	2010
Македонија	54,864	12,523
Кипар	671,101	1,168,178
Обединети Арапски Емирати	24,623	-
Кина	13,936	-
Грција	11,449	-
Останати	57,446	34,401
	833,419	1,215,102

29 Настан по датумот на известување

На 5 март 2012 година Друштвото одржа вонредно акционерско собрание; една од одлуките одобрени на ова вонредно акционерско собрание беше распределување на дивиденда од акумулирани добивки и резерви настанати во годините пред 01 јануари 2009 година, во бруто износ од 0,85 Евра по акција. Датум на исплата на дивиденда беше одреден 21 март 2012 година.

Во продолжение со состојба на 12 март 2012 година Друштвото склучи договор за долгорочен кредит во износ од 289,074 илјади Денари со Комерцијална Банка АД Скопје под постоечкиот договор за револвинг кредит-лимит склучен на 30 март 2011 година.

Во контекст со постапката за арбитража помеѓу Друштвото и Castleblock Limited од една страна (како Тужени и Противтужители) и FHL Manufacturing & Trading Co. I.Kyriakidis Granites & Marbles SA од друга страна (како Тужител) страните водат преговори од Февруари 2012 година со цел да го решат нивниот спор и регулираат нивните договорни односи. Имено, на 28 март 2012 година страните постигнаа договор и поставија временски рок од 30 дена за да ги завршат преговорите со конечни договори.

Grant Thornton

An instinct for growth™

www.grant-thornton.com.mk